

T.C.

BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TRT ÇOCUK KANALINDA YER ALAN 6-10 YAŞ GRUBU YERLİ
ÇİZGİ FİLMLERİN SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ:
TRAFİK TAYFA VE DİJİTAL TAYFA ÖRNEĞİ

ELİF ERCAN

DANIŞMAN

DOÇ. DR. MUSTAFA KOCAARSLAN

BARTIN-2023

T.C.

**BARTIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI**

**TRT ÇOCUK KANALINDA YER ALAN 6-10 YAŞ GRUBU YERLİ ÇİZGİ
FİLMLERİN SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ: TRAFİK TAYFA VE
DİJİTAL TAYFA ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elif ERCAN

BARTIN-2023

BEYANNAME

Bartın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü tez yazım kılavuzuna göre Doç. Dr. Mustafa KOCAARSLAN danışmanlığında hazırlamış olduğum “TRT ÇOCUK KANALINDA YER ALAN 6-10 YAŞ GRUBU YERLİ ÇİZGİ FİLMLERİN SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ: TRAFİK TAYFA VE DİJİTAL TAYFA ÖRNEĞİ” başlıklı yüksek lisans tezimin bilimsel etik değerlere ve kurallara uygun, özgün bir çalışma olduğunu, aksinin tespit edilmesi halinde her türlü yasal yaptırımını kabul edeceğimi beyan ederim.

24.08.2023

Elif ERCAN

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans tez sürecimde engin bilgisi ve anlayışlı tavırlarıyla her zaman önümü açan düşünceleriyle beni cesaretlendiren sevgili danışmanım Doç. Dr. Mustafa KOCAARSLAN' a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Tez yazma sürecimde anlayışlı davranışları ile yardımlarını esirgemeyen Çıkrık Şehit Orhan İrkarlı İlkokulu Müdürü Zekeriya ATABAY'a ve İngilizce çevirilerde bana yardımcı olan sevgili arkadaşım Hatice ÜN'e teşekkürlerimi sunarım.

Beni yetiştirip bugünlere getiren her zaman bana inanan ve güvenen başarılarımla mutluluk duyan annem Ferdane ERCAN, babam Nevzat ERCAN ve ablam Neslihan Aysel GÜCÜK'e teşekkürlerimi sunarım.

En zor anlarımda yanımda olan benim her zaman başarılı olacağımı dile getiren tüm arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Elif ERCAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

TRT ÇOCUK KANALINDA YER ALAN 6-10 YAŞ GRUBU YERLİ ÇİZGİ FİMLERİN SÖZ VARLIĞI AÇISINDAN İNCELENMESİ: TRAFİK TAYFA VE DİJİTAL TAYFA ÖRNEĞİ

Elif ERCAN

Bartın Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temel Eğitim Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Mustafa KOCAARSLAN

Bartın-2023, sayfa: XV+200

Çocukların dil gelişiminin desteklenmesi ve kelime hazinesinin zenginleşmesi o kültürdeki söz varlığı unsurlarıyla gerçekleşir. Dil eğitiminin temelini ise kelimeler, söz varlığı ve kelime türleri gibi kavramlar oluşturmaktadır. Çocukluk dönemi ise dil öğrenmenin başlangıcını oluşturmaktadır. Dil, iletişimin olmazsa olmazlarından ve çocuğun çevresiyle iletişimini sağlayan yoldur. Dinlenen masallar, ezberlediği tekerlemeler, oynanan oyunlar, akran grubu ile kurulan iletişim ve izlenen çizgi filmler, çocukların dil gelişimini etkileyen önemli unsurların başında gelmektedir. Çocuklar ana dillerinin gelişmesinde kitaplara, insanlara ya da işitsel veya görsel materyallere ihtiyaç duyarlar. Çizgi filmler tam bu noktada çocukların ilk başvuracağı kaynaklardan biridir. Nitekim bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte zaman ve mekân önemli olmaksızın çocuklar çizgi filmlere internet yoluyla kolaylıkla ulaşabilmektedir. Bu açıdan bakıldığında çizgi filmlerin çocukların hayatında önemli bir yer tuttuğu ifade edilebilir. Çocuklar çizgi film aracılığıyla hem süreçten keyif alır hem de başta kelime hazinesi olmak üzere pek çok beceriyi dolaylı olarak kazanabilirler. Çizgi filmler özellikle çocukların Türkçeyi etkili bir şekilde öğrenmelerine ve söz varlıklarına katkıda bulunmaktadır. Buradan hareketle, bu araştırmada TRT Çocuk kanalında yer alan, 6-10 yaş grubunun yerli çizgi filmlerinden olan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa'nın söz varlığı unsurlarını açısından incelemesi

amaçlanmıştır. Araştırma kapsamında incelenen çizgi filmler amaçlı örnekleme yoluyla tespit edilmiştir. Ayrıca bu çizgi filmlerinin hangi bölümlerinin dahil edileceği basit rastgele örnekleme ile belirlenmiştir. Bu araştırmada döküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veriler analiz edilmeden önce her bir bölüm dikte yoluyla yazıya geçirilmiştir. İncelenen ilgili çizgi film bölümlerindeki söz varlığı unsurları; deyimler, atasözleri, yabancı sözcükler, ikilemeler, kalıp (ilişki) sözler, terimler, kalıplaşmış ifadeler ve argo ifadeler açısından analiz edilmiştir. Ayrıca kelime sıklığı, kelime türleri (isim, sıfat, fiil, zamir, zarf, edat, bağlaç, ünlem), cümle uzunlukları, cümle yapıları, toplam kelime ve farklı kelime sayılarına bakılmıştır. Veri analizinde Aksan (2006) ve Baş (2011)'ın çalışmalarından yararlanılarak araştırmacı tarafından oluşturulan söz varlığı değerlendirme formu kullanılmıştır. Veri analizinde betimsel istatistikler kullanılmış ve elde edilen bulgular tablo ve grafiklerle sunulmuştur. "Simple Concordance Program 5.0",ve Maxqda 2022 analiz programları kullanılmıştır. Araştırma sonucunda her iki çizgi filmlerdeki incelenen bölümlerde toplam kelime sayısı 4526 ve farklı kelime sayısı 1059 olarak bulunmuştur. Çizgi filmlerde söz varlığı unsuru olarak ilk sırada 847 ile yabancı sözcükler yer alırken, atasözü ve kalıplaşmış ifadeler hiç yer verilmediği ve 27 ikilemenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca 50 deyim, 40 terim, 73 kalıp (ilişki) söze yer verildiği ve 1 argo ifadeye yer verildiği sonucuna da ulaşılmıştır. Yapılan kelime türü analizlerinde 1525 kelime türü içerisinde en çok 718 ile isim türü tespit edilmiştir. En az kelime türü ise 38 ile bağlaçlar olarak bulunmuştur. Kelime sıklığı analizinde ise ilk beş kelime içerisinde 86 kez bir, 83 kez mı-/mi-, 82 kez ol-, 76 kez ne ve 69 kez ben kelimeleri kullanılmıştır. Cümle yapılarına bakıldığında ise 777 cümle içerisinde çizgi filmlerde 461 ile en çok kurallı cümle kullanılmıştır. En az ise 16 ile eksilteli cümle yapısı kullanılmıştır. Cümle uzunluklarına bakıldığında 777 cümle içerisinde en çok 3 kelimeli cümle en az ise 12 kelimeli cümleler yer almıştır. Elde edilen bulgular ışığında çizgi filmler hazırlanırken dil açısından önem verilmesi ve söz varlığı açısından geliştirilmesi gerekmektedir. Atasözü gibi kültürümüzü yansıtan söz varlığı unsurlarının daha çok kullanılmasına özen gösterilmeli ve çocukların Türkçeyi etkili ve güzel konuşabilmeleri için mümkün olduğu kadar daha az yabancı kökenli sözcükler tercih edilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi film, Dijital Tayfa, kelime, söz varlığı, Trafik Tayfa TRT Çocuk Kanalı.

ABSTRACT

M. Sc. Thesis

THE EXAMINATION OF THE 6-10 AGE GROUP DOMESTIC CARTOONS ON TRT COÇUK CHANNEL IN TERMS OF VOCABULARY: THE EXAMPLE OF TRAFİK TAYFA AND DİJİTAL TAYFA

Elif ERCAN

Bartın University

Graduate School

Department of Primary School Education

Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Mustafa KOCAARSLAN

Bartın-2023, pp: XV+200

Supporting the children's language skills and enriching their vocabulary occur with the help of part of speech elements in the culture in they live in. And some concepts such as vocabulary, part of speech and word sorts form the base of language-learning. Childhood period is the cradle of learning a language. Language is the must for the communication and also the way to get in touch with others. The most important factors that effect the children's language process are the tales they have listened, the rhymes they have memorised, the communication they have got with their peers and the cartoons they have watched. Children need books people around and audio-visual materials in order to improve their native language. At the certain point, the cartoon is one of the sources which they can applied. Owing to the advancements in information and communication techniques, children can easily access cartoons via internet without regarding time and space. It can be stated that cartoons take a very important part in children's life from this point of view. Children both take pleasure from the process and can gain many skills indirectly-at first the vocabulary through cartoons. Cartoons contribute to children in learning Turkish and parts of speech effectively. Thus it is aimed to examine the 'Trafik Tayfa' (Staff) and 'Dijital Tayfa' – which are televised on TRT Kid Channel for 6-10 age

groups' cartoons from the scope of 'Part of speech' by the present surveyor. The cartoons mentioned above have been determined by means of aimed-sampling. Besides which sections of the cartoons to be involved have been determined by random-sampling method. In the survey document analysing has been applied as well as content analysing method for analysing data. Before analysing the data each series sections has been written down literally by dictation. The part of speech, idioms, proverbs, foreign origin words, reduplications, cliché words, terms, clichéd statements and slang words have been analysed in the examined about mentioned series sections. Besides this it has been regarded words frequency, word types-(nouns, adjectives, verbs, proneness, adverbs, postpositions, conjunctions, exclamations) in data analysing the part of speech consolation form which has been designed by the present surveyor has been performed benefiting from the studies of Aksan (2006) and Baş (2011). And again in data analysing, 'Simple Concordance Program 5.0' and 'Maxqda 2022' analysing programs have been used. It has been counted up at the end of survey about the above mentioned cartoon series that there are 4526 total words and 1059 different words. According to part of speech in the 2 cartoon series examined, the first place belongs to 847 foreign origin words and it has been succeeded by 27 reduplications whereas there is no proverbs clichéd statements either. Apart from this there have been 50 idioms for the terms 73 clichéd statements and only one slang word. In verb type analysing, 718 verb-sort have been fixed among 1525 words. The least used word kind is conjunction-38 times. In word frequency analysing, the rank of five is like this: 1 for 86 times, -mı or -mi for 83 times, -ol for 82 times, ne (what) for 76 times and lastly, ben (I) for 69 times. Considering the sentence structure the ruled sentence has been used 451 times and the reduced sentence has been used 16 times among 777 sentences in the surveyed about mentioned cartoons. Checking the sentences lengths, there has been used of three-word sentence most and twelve-word sentence least. Under the light of finding, we can say that the important of words and parts of speech should be taken into consideration while preparing cartoons. And also used properly of the parts of speech factors like proverbs that reflect our culture should be taken into consideration, those in order not to be under the influence of foreign words, and in order to be able to and speak Turkish effectively, it should be preferred avoiding foreign-originated words.

Keywords: Cartoon, Dijital Tayfa, Trafik Tayfa, TRT Kid Channel, vocabulary, word.

İÇİNDEKİLER

BEYANNAME	ii
ÖNSÖZ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
TABLolar DİZİNİ	xii
EKLER DİZİNİ	xiv
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ	xv
BÖLÜM I	1
1. GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	6
1.4. Sınırlılıklar	6
1.5. Sayıtlar	7
1.6. Tanımlar	7
BÖLÜM II	8
ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	8
2.1. Dil	8
2.1.1. Dilin Temel Bileşenleri	9
2.1.2. Kelime ve Kelime Hazinesi	10
2.1.3. Kelime Hazinesinin Sınıflandırılması	11
2.1.4. İlkokul Türkçe Öğretim Programında Söz Varlığı	13
2.2. Kitle İletişim Araçlarında Söz Varlığı	15
2.3. Söz Varlığı Unsurları	15
2.3.1. Deyimler	15
2.3.2. Atasözleri	17
2.3.3. İkilemeler	18
2.3.4. Kalıp (İlişki) Sözler	19

2.3.5. Kalıplaşmış İfadeler.....	19
2.3.6. Terimler	20
2.3.7. Argo İfadeler.....	20
2.3.8. Yabancı Sözcükler	21
2.4. Kitle İletişim Araçları ve Televizyon	21
2.5. Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkisi	23
2.6. TRT Çocuk.....	24
2.7. Çizgi Film	28
2.8. Çizgi Filmlerin Özellikleri ve Çocuklar Üzerindeki Etkisi.....	33
2.9. İlgili Araştırmalar	34
2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	34
2.9.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar.....	38
BÖLÜM III	40
3.YÖNTEM	40
3.1. Araştırmanın Modeli	40
3.2. Evren Örneklem	41
3.3. Verilerin Toplanması.....	43
3.4. Veri Toplama Aracı.....	43
3.5. Verilerin Analizi	44
BÖLÜM IV.....	46
4. BULGULAR VE YORUMLAR	46
4.1. Araştırmanın Birinci Sorusuna İlişkinBulgular.....	46
4.2. Araştırmanın İkinci Sorusuna İlişkin Bulgular.....	49
4.3. Araştırmanın Üçüncü Sorusuna İlişkin Bulgular.....	49
4.4. Araştırmanın Dördüncü Sorusuna İlişkin Bulgular	52
4.5. Araştırmanın Beşinci Sorusuna İlişkin Bulgular	55
4.6. Araştırmanın Altıncı Sorusuna İlişkin Bulgular	55
4.7. Araştırmanın Yedinci Sorusuna İlişkin Bulgular.....	58
4.8. Araştırmanın Sekizinci Sorusuna İlişkin Bulgular	60
4.9. Araştırmanın Dokuzuncu Sorusuna İlişkin Bulgular	67
4.10. Araştırmanın Onuncu Sorusuna İlişkin Bulgular.....	69
4.11. Araştırmanın On Birinci Sorusuna İlişkin Bulguları.....	73
4.12. Araştırmanın On İkinci Sorusuna İlişkin Bulgular.....	78
4.13. Araştırmanın On Üçüncü Sorusuna İlişkin Bulgular.....	83

BÖLÜM V	85
5. SONUÇLAR, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	85
5.1. Sonuç ve Tartışma	85
5.2. Öneriler	88
5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	89
5.2.2. Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Öneriler.....	89
KAYNAKLAR	90
BİBLİYOGRAFYA	104
EKLER.....	105
EK 1. Kelime Sıklığı Sözlüğü	105
EK 2. Söz Varlığı Unsurları Değerlendirme Formu.....	117
EK 3. Senaryolar	119
EK 4. Kelime Türleri Listesi	172

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil	Sayfa
No	No
1.1: Dilin temel bileşenleri.....	9
1.2: Kelime hazinesinin sınıflandırılması	11
1.3: Kelime hazinesi ile üretici-alıcı kelime hazinesi ilişkisi.....	13
1.4: En çok izlenen televizyon programları	30
1.5: Program türleri izleme durumu.....	31
1.6: Çizgi filmlerdeki toplam kelime ve toplam deyim kullanımı	47
1.7: Çizgi filmlerdeki toplam kelime ve toplam ikileme kullanımı.....	50
1.8: Çizgi filmlerdeki toplam kelime ve toplam kalıp söz kullanımı.....	53
1.9: Çizgi filmlerdeki toplam kelime ve toplam terim kullanımı.....	56
1.10: Çizgi filmlerdeki toplam kelime ve toplam argo ifade kullanımı	59
1.11: Çizgi filmlerdeki toplam kelime ve toplam yabancı sözcük kullanımı	61
1.12: Çizgi filmlerde kelime türü kullanımı.....	68
1.13: Çizgi filmlerdeki kelime türlerinin yüzdelik dilimleri.....	69
1.14: Trafik Tayfa 7. bölümünün kelimelerinden oluşan kelime bulutu	70
1.15: Trafik Tayfa 13. bölümünün kelimelerinden oluşan kelime bulutu	71
1.16: Dijital Tayfa 5. bölümünün kelimelerinden oluşan kelime bulutu	71
1.17: Dijital Tayfa 3. bölümünün kelimelerinden oluşan kelime bulutu	72
1.18: Toplam kelimedenden oluşan kelime bulutu	73
1.19: Çizgi filmlerdeki toplam kelime ve farklı kelime kullanımı.....	74
1.20: İlk yüz kelimenin türlerinin oluşturduğu yüzde grafiği	77
1.21: İlk yüz kelimedenden oluşan kelime bulutu.....	78
1.22:Çizgi filmlerdeki toplam cümle ve farklı cümle yapıları.....	81
1.23: Çizgi filmlerdeki cümle sayılarının yüzdelik gösterimi	82
1.24: Cümlelerin kaç kelimedenden oluştuğunu gösteren yüzde grafiği	84

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo	Sayfa
No	No
2.1: 2019 1-4. Sınıf Türkçe Öğretim Programı söz varlığı kazanım tablosu	14
2.2: Televizyon seyreden çocukların değişkenlere göre dağılımı	29
2.3: Çizgi filmlerin yayın takvimi	42
2.4: Çizgi filmlerdeki karakterler ve özellikleri	42
3.1: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerine göre deyimlerin dağılımı	46
3.2: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerinde tekrar eden deyimler.....	48
3.3: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerine göre atasözü dağılımı.	49
3.4: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerine göre ikileme dağılımı.	49
3.5: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerinde tekrar eden ikilemeler.....	51
3.6: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerine göre kalıp (ilişki) söz dağılımı	52
3.7: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerinde tekrar eden kalıp (ilişki) sözler	54
3.8: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerine göre kalıplaşmış ifadeler dağılımı	55
3.9: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerine göre terim dağılımı	55
3.10: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerinde tekrar eden terimler.	57
3.11: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerine göre argo ifade dağılımı.	58
3.12: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerine göre yabancı sözcüklerin dağılımı.....	60
3.13: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerinde tekrar eden yabancı sözcükler	63

3.14: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerinde geçen kelime türlerinin frekans tablosu.....	67
3.15: Çizgi filmlerdeki toplam kelime ve farklı kelime sayıları ve oranı.....	74
3.16: Çizgi filmlerde en sık kullanılan ilk 100 kelime ve türü.....	75
3.17: Trafik Tayfa çizgi film bölümlerindeki cümle yapıları	79
3.18: Dijital Tayfa çizgi film bölümlerindeki cümle yapıları	80
3.19: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin bölümlerindeki cümlelerin uzunlukları.....	83

EKLER DİZİNİ

Ek	Sayfa
No	No
EK 1. Kelime sıklığı sözlüğü	105
EK 2. Söz varlığı unsurları değerlendirme formu.	117
EK 3. Senaryolar.	119
EK 4. Kelime türleri listesi	172

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

f	:Sıklık
%	:Yüzde

KISALTMALAR

Ar.	: Arapça
Far.	: Farsça
Holl.	: Hollandaca
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
RTÜK	: Radyo ve Televizyon Üst Kurulu
s.	: Sayfa
TDK	: Türk Dil Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu
vb.	: Ve Benzeri
vd.	: Ve Diğerleri

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, araştırmanın amacı, önemi, araştırmanın kapsamı, sınırlılıkları, varsayımlar açıklanmıştır.

1.1. Problem Durumu

Dil, eski zamanlardan beri var olan ve nesiller boyu aktarılan canlı bir varlıktır. İnsanlar, düşüncelerini ifade etmek ve çevresiyle iletişim halinde olabilmek için bir araca ihtiyaç duymuştur. İhtiyaçlar neticesinde bulunan dil, insanlık tarihi boyunca büyüyüp gelişmiştir. İnsanlar doğdukları andan itibaren yetiştikleri kültürde bulunan dile maruz kalmaktadır. Bireyler bu evrede dili ilk olarak annesinden veya yakın çevresinden edinmeye başlamaktadır. Edinilen bu dil, kişilerin kendisini ifade etmesini hem de çevresindeki olay ve durumları anlamasını sağlamaktadır. Buradan hareketle dilin insanların dış dünyaya açılan bir kapısı olduğu ifade edilebilir.

Günümüzde insanların dilsel becerilerini geliştirmesi bilim ve teknolojinin gelişmesiyle birlikte ailesinin ve çevresinin ötesine geçmektedir. Medya organları, sosyal medya platformları ve akıllı telefonlar gibi teknolojik araçlarda yer alan görsel ve işitsel uyarılar dil edinim sürecini ilerletmekte ve geliştirmektedir.

Medya organları deyince akla ilk gelen araç şüphesiz televizyon ve internettir (Samuk, 2018: 20). Hemen hemen her evde bir televizyon bulunmaktadır. Televizyon hayatımızın her alanına hitap etmekte ve geniş bir yayın içeriğine sahiptir. Televizyon kanallarında her yaş grubundan insanlara yönelik yayınların yer aldığı bilinmektedir. Özellikle son yıllarda çocukları için hazırlanan yayınların nitelik ve nicelik yönünden arttığı bilinmektedir. Hatta yalnızca çocuklara özgü yayın içeriğine sahip olan televizyon kanalları yer almaktadır. Nitekim televizyonun en büyük tüketici kitlesine aday olan çocukların (3-12 yaş) günde ortalama en az 2 saat televizyon seyrettiği belirtilmektedir (Gürdamar, 2021: 3).

Bireylerin ev ortamında televizyonu izleme amaçları birbirinden farklılaşmakta ve genellikle ebeveynler yetişkinlere yönelik programları veya haberleri takip etmeyi tercih etmektedir. Çocuklar ise çoğunlukla televizyonu çizgi film izlemek için kullanmaktadır (Can, 1995; Demiriz ve İlkay, 1999; Erdoğan ve Baran, 2008). Diğer taraftan çocukların çeşitli sebeplerle televizyona maruz kaldıkları bilinmektedir. Örneğin bazı zamanlarda çocuklar yaşlarına uygun olmadığı halde annesi ve babasının izlediği yetişkin programlarını izlemeyebilmektedir. Bazı durumlarda ise ebeveynler, çocukları üzerindeki etkilerini düşünmeden sırf kendilerine daha fazla zaman ayırmak için çocuklarının içeriği bilinmeyen çizgi filmleri izlemesine izin vermektedir. Bu durum çocukların üzerinde olumsuz etkilere yol açabilmekte ve onların söylem, davranış ve oynadıkları oyunlarda gözlemlenebilmektedir. Özellikle çocukların izledikleri çizgi filmlerdeki söz varlığının onların dil gelişimini önemli ölçüde etkilemesi son derece önemlidir. Nitekim çocuklar için hazırlanan bazı çizgi filmlerde farklı dillerden alınmış yabancı sözcüklere, argo ifadeler ve şiddet unsurlarına sıklıkla rastlanılmaktadır. Güncel araştırmalarda medya-şiddet-çocuk üçlüsü temel konulardan biri olmaya devam etmektedir (İlhan ve Çetinkaya, 2013: 318). Çocukların ekran başında geçirdikleri vakit içerisinde hakaret, küçümsemek ve dışlanmak gibi pek çok şiddet olgusuna maruz kaldıkları ve bunları gözlemledikleri söylenebilir (Üstündağ ve Şenol, 2021: 175). Televizyonun çocuklarda şiddet, cinsel istismar ve kültürel yozlaşma gibi kötü olaylara yol açtığı kabul edilmektedir (Doğan ve Göker, 2012: 9). Günümüzde sıklıkla dile getirilen bu problem, çocukların dil öğrenme sürecini ve söz varlığını olumsuz etkileyerek bazı sorunlara yol açmaktadır.

Söz varlığı; bir dile ait sözcükleri, terimleri, yabancı dillerden gelme öğeleri, atasözleri, deyimleri, insanlar arasındaki ilişkilerde kullanılması gelenek olmuş kalıp sözleri ve kalıplaşmış birtakım özdeyişleri kapsamaktadır (Aksan, 2002). Türk Dil Kurumu (TDK) Güncel Türkçe Sözlüğü'nde söz varlığını "Bir dildeki sözlerin bütünü, söz hazinesi, sözcük hazinesi, söz dağarcığı, kelime kadrosu, kelime hazinesi, vokabüler" şeklinde tanımlamaktadır (TDK, 2023).

Dil becerileri alıcı ve üretici söz varlığı olarak iki kaynağa dayanmaktadır. Alıcı söz varlığı dinleme ve okuma becerileriyle oluşurken üretici söz varlığı konuşma ve yazma becerileriyle oluşmaktadır (Baş, 2010: 141-143). Karadağ (2011: 205)'e göre ilköğretim öğrencileri, her bakımdan gelişim çağında yer alırlar. Söz varlığı gelişimleri de buna paraleldir. Söz varlığının beslenmesinde, okuma ve dinleme becerileri etkin rol

oynamaktadır. Bu süreçte okul çağındaki çocuklar söz varlıklarını oluştururken öncelikle alıcı söz varlığını kullanmaktadırlar.

Dilin zihinsel gelişmenin göstergesi ve anlamının aracı olması, aynı zamanda çocuğun sosyal beceriler edinmesinde ve bu becerileri kullanmasında araç ve ön koşul olması yaklaşımı da çocukların gelişiminde dilin önemini ortaya koymaktadır (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008: 31). Bununla birlikte çocukların çizgi filmler aracılığıyla söz varlığı unsurlarını oluşturan deyim, atasözü ve kalıp sözleri öğrenerek günlük hayatlarında kullanmaları dil edinimi ve öğrenimi açısından önemli etkiye sahiptir.

Erken çocukluk döneminin ve özellikle ilkokulun ilk yıllarının çocukların dil gelişimi ve akademik başarısı açısından önemli olduğu bilinmektedir (Senemoğlu, 1989: 21; Temizyürek, 2007: 176; Duran ve Kenanoğlu, 2020: 20). Örneğin ilkokula başlayan beş yaşındaki çocuğun 2000 kelimelik bir kelime hazinesine sahip olduğunu ve dil gelişiminin üçte ikisini tamamladığı söylenmektedir (Kol, 2011: 1). Bununla birlikte çocukların okula başlarken beş bin ile yirmi bin kelimeye sahip olduğunu da ileri sürülmektedir (Gür vd., 2013: 1563). Genel olarak değerlendirildiğinde okul öncesi eğitim sürecinde ve ilkokulun ilk yıllarında dil gelişiminin çok önemli bir yer tuttuğu söylenebilir (Yapıcı, 2004: 6).

Okul öncesi ve ilkokul döneminin çocukların dil gelişimi ve söz varlığı açısından önemi dikkate alındığında, bu yaş grubu için hazırlanan çizgi filmlerin çeşitli açılardan nitelikli olması gerekmektedir. Bu doğrultuda çizgi film içeriklerinin çocukların dil, duyu ve sosyal gelişimlerini desteklemesi kilit bir öneme sahiptir. Bu içeriklerin geliştirilmesi aşamasında pedagogların ve dil uzmanlarının uyum içerisinde çalışması gerekmektedir. Son yıllarda çocukların medya organları ve internet aracılığıyla sağlanan dijital içeriklerde geçirdiği süre (Özkan, 2016:1) dikkate alındığında bunun bir zorunluluk olduğu söylenebilir.

Yapılan araştırmalarda çocukların en fazla seyrettiği medya türlerinin en başında ise çizgi filmler bulunmaktadır (Utma, 2022: 875). Çünkü çizgi filmler görsel ve işitsel uyarını barındırarak çocuklar için renkli ve eğlenceli bir ortam oluşturmaktadır. Bu durum çizgi filmlerin içeriğinin çocukların gelişimini destekleyecek biçimde hazırlanmasını öncelikli kılmaktadır. Aşçı (2006: 12) çizgi filmleri, çocukların izlerken keyif alacağı ve derse karşı öğrenme isteklerinin artacağı şekilde ifade etmiştir. Nitekim bazı olumsuz etkilerinin aksine, nitelikli bir şekilde oluşturulan çizgi filmlerin çocukların sözlü dil becerilerini

geliştirdiği, kültürel unsurları anlamasına yardımcı olduğu, eğitimi ve eğlenceyi birleştirerek daha keyifli bir öğrenme süreci sağladığı ve onların sosyal becerilerini zenginleştirdiği bilinmektedir. Çizgi film seçiminin önemiyetinin üzerinde duran bir başka araştırma sonucunda eğitsel içerikli çizgi filmleri izledikten sonra çocukların kurdukları oyunlarda sakin davranışlarda bulundukları izlenmiştir (Yaşar ve Paksoy, 2011: 295).

Çizgi filmlerin renkli ve eğlenceli dünyası çocukları içine almaktadır. Çizgi filmlerin her zaman olumsuz özellikleri yoktur. Bazı çizgi filmlerin olumlu özellikleri de bulunmaktadır. Örneğin kültür aktarımına yardımcı, eğitimi ve eğlenceyi birleştiren, söz varlığı unsurlarını önemseyen, sosyalleşme ve arkadaşlık ilişkilerine önem veren çizgi filmler de vardır. Bu çizgi filmler çocukların dil edinim sürecindeki en büyük yardımcılarıdır. Çocuk edebiyatı ürünlerinin, medya organlarının ve bu organların içinde hem işitsel hem de görsel bir araç olarak herkesin elinin altında bulunan televizyonun dil eğitimini desteklediği ortadadır (Ayan ve Baş, 2015: 87).

Çizgi filmlerin çocuklar için yukarıda sözü edilen etkileri dikkate alındığında, onların söz varlığı açısından incelenmesinin bir gereklilik olduğu ortaya çıkmaktadır. Çocukların izledikleri çizgi filmlerde yer alan kelimelerin niteliği, Türk kültürüne uygunluğu ve en önemlisi Türkçenin güzel ve etkili bir şekilde kullanılmasını destekleyip desteklemediği önem arz etmektedir. Bu bağlamda çocukların TRT Çocuk kanalında en sık izledikleri çizgi filmlerden olan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa'nın söz varlığı açısından incelenmesi araştırmaya değer bir konu olarak görülmektedir. Literatür incelendiğinde çizgi filmlerin çeşitli açılardan (söz varlığı, değerler eğitimi vb.) incelendiği farklı çalışmalar (Sadioğlu vd., 2018; Şahin, 2019; Karaca, 2019; Aydoğan, 2022; Geçgel ve Terzioğlu, 2022) yer almasına rağmen, Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmleriyle ilgili herhangi bir çalışmanın yapılmadığı görülmektedir. Bu bakımdan araştırmadan elde edilen bulguların hem ilgili alanyazına hem de içerik üreticilere katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı TRT Çocuk kanalında yer alan 6-10 yaş grubu yerli çizgi filmlerin söz varlığı unsurları açısından incelenmesidir. Bu amaç çerçevesinde Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmleri araştırma kapsamında yer almıştır. Bu çizgi filmlerdeki deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişki) sözler, kalıplaşmış ifadeler,

yabancı sözcükler, terimler ve argo ifadelerin kullanım sıklığı araştırılmıştır. Ayrıca cümle uzunluklarına, kullanılan kelimelerin sıklığına, isim, fiil, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlem gibi kelime türlerine, toplam kelime ile birlikte farklı kelime sayılarına ve kurallı, devrik, soru ve eksilteli cümle gibi farklı yapılardan oluşmuş cümlelerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu temel amaç doğrultusunda aşağıdaki alt sorulara yanıt aranmıştır.

Alt Sorular

1. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta deyim kullanılmıştır?
2. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta atasözleri kullanılmıştır?
3. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta ikilemeler kullanılmıştır?
4. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta kalıp (ilişki) sözler kullanılmıştır?
5. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta kalıplaşmış ifadeler kullanılmıştır?
6. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta terim kullanılmıştır?
7. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta argo ifade kullanılmıştır?
8. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta yabancı sözcükler kullanılmıştır?
9. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta kelime türleri (isim, fiil, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlem) kullanılmıştır?
10. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde geçen kelimeler ne sıklıkta kullanılmıştır?
11. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde toplam kelime farklı kelime ne sıklıkta kullanılmıştır?
12. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta devrik, kurallı, soru ve eksilteli cümle kullanılmıştır?

13. TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde cümlelerin uzunluğunu ne düzeyde kullanılmıştır?

Çocukların izledikleri çizgi filmlerden etkilendikleri, çizgi filmlerde geçen kelimeleri, söz öbeklerini, deyimleri, atasözlerini, ikilemeleri vb. kullandıkları düşünülmektedir. Bu sebeple araştırmaya konu olan çizgi filmlerin çok yönlü olarak incelenmesi neticesinde ilgili çizgi filmlerdeki söz varlıklarının varsa yanlış kullanımlarının, kullanılış şekillerinin, tekrar düzeylerinin, çocukların gelişim düzeylerinin uygunluğunun bilinmesinin doğru olduğu düşünülmektedir.

1.3. Araştırmanın Önemi

Çizgi filmlerin dil, duygu ve sosyal gelişimleri üzerindeki etkileri bilinmektedir. Bu bakımdan çocukların sıklıkla izlediği çizgi filmlerin tüm yönleriyle yaş düzeyine uygun bir düzeyde nitelikli olarak hazırlanması gerekmektedir. Bu araştırmada devlete ait bir çocuk kanalı olan TRT Çocuk'taki en fazla tercih edilen iki çizgi filminin söz varlıklarının doğru kullanımı hangi söz varlıklarının daha sık kullanıldığı, atasözlerine veya deyimlere ne düzeyde yer verildiği gibi durumlar incelenmiştir. Bu araştırmadan elde edilen sonuçların medya organları ve internet ortamındaki dijital içeriklerde Türkçenin doğru ve etkin kullanımı hakkında yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Özellikle çizgi film üreticilerine çocuklar için yayın oluşturma sürecinde dilin doğru kullanımına ilişkin ışık tutacağına inanılmaktadır. Bununla birlikte bu araştırmanın Radyo ve Televizyon Üst Kurumu (RTÜK)'nun televizyonlarda yayınlanmadan önce gerçekleştirdiği çizgi filmleri denetleme sürecinde işlevsel bilgiler sunacağı öngörülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

- Araştırma sonuçları, 2022-2023 yılları arasında Türkiye'de TRT Çocuk kanalında yayınlanan, 6-10 yaş grubu çizgi filmlerinden olan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa ile sınırlıdır.
- Tesadüfi örnekleme yöntemiyle ilgili çizgi filmlerden rastgele seçilmiş ikişer bölüm ile sınırlıdır.
- Çizgi filmlerin söz varlığı Aksan (2006) ve Baş (2011) araştırmacılarının sınıflandırmaları ile sınırlı tutulmuştur.

1.5. Sayıtlar

- İncelenen çizgi filmlerin 6-10 yaş grubunda yer alan çocuklara yönelik hazırlandığı varsayılmıştır.
- Araştırmada kullanılan değerlendirme formunun Türkçenin söz varlığı unsurlarını kapsadığı varsayılmıştır.

1.6. Tanımlar

Söz Varlığı: Bir dile ait sözcükleri, terimleri, yabancı dillerden gelme ögeleri, atasözleri, deyimleri, insanlar arasındaki ilişkilerde kullanılması gelenek olmuş kalıp sözleri ve kalıplaşmış birtakım özdeyişleri kapsamaktadır (Aksan, 2002).

Çizgi Film: Bir konuyla ilgili olarak karakterlerinin hareketlerini belirtecek biçimde art arda çizilmiş resimlerden oluşan sinema filmi. (TDK, 2023).

İKİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Dil

Dil, çok eski dönemlerde ihtiyaçlara göre doğan ve gelişen bir iletişim aracıdır. Sosyal varlık olarak insan, yaşadığı çevredeki bireylerle anlaşmak, meramlarını iletmek ve iletişim kurmak için şüphesiz ortak bir dile gereksinim duymuştur (İpek, 2015: 34). Dil ile ilgili pek çok araştırma ve bu araştırmalar neticesinde de bu kavram ile ilgili pek çok tanım yapılmıştır. TDK (2023)'ye göre dil, bireylerin duygu ve düşüncelerini ortaya çıkarmak için sözcük ve işaretlerle yaptıkları anlaşma veya düşünce ve duyguları anlatmaya yarayan bildiri aracı şeklinde tanımlanmıştır. Dil, kültürü gelecek kuşaklara ileten en önemli araç olduğu bilinmekle birlikte aynı zamanda duygu ve düşünce aktarımını sağlayan iletişim ve bildiri aracıdır (Akyol ve Şahin, 2020: 213). Dil insanların iletişimde kendilerini anlatmak için kullandıkları sesli işaret sistemidir. Vücut dilimizle bir şekilde kendimizi karşımızdakine anlatabiliriz. Fakat iletişim kurarken en güzel anlatma aracımız şüphesiz dildir (Banguoğlu, 2004: 9-10). Kocaarslan ve Er (2021: 188)'e göre dil, medeniyetlerin büyümesi ve gelişmesi için gereksinim sonucu oluşan önemli bir araç ya da iletişim kaynağıdır. Dil, temeli çok eski zamanlarda atılmış kendine has kaideleri olan bireyler arasında iletişimi sağlayan seslerden meydana gelmiş özgün ve canlı bir varlıktır (Ergin, 1997: 66).

Dilin kültür aktarımında da önemli bir yeri vardır. Kültür ve iletişim kavramlarının yapı taşı dildir. Çocuklar dili ilk annelerinden öğrenir ve kültür aktarımı öğrenilen bu dil ile sağlanır (Akyol ve Şahin, 2020: 213). İnsanlar kendilerine ait olan dilin içine doğar ve kendi varlık alanlarını oluşturur (Oruç, 2016: 312). İnsanın düşünce ve duygularını başka insanlara en mükemmel şekilde ileten dile ise anadili denir (Hengirmen, 2002: 30). Ana dili süreci ise bireyin annesinden duyduğu ilk dil ile başlar. Annesinden sonra diğer aile fertleriyle veya çevresiyle iletişim kuran birey edindiği bu dili geliştirir. Öğrenilen bu yeni dil kişinin toplumla arasında en kuvvetli bağı oluşturur (Aksan, 2004: 75).

Bu ifadeden de anlaşıldığı gibi ana dil öğreniminin temeli ailede başlar ve çevre ve dış etkenlerle büyür ve gelişir. TDK (2023)' ye göre ana dili, çocuğun ailesinden ve içinde yaşadığı çevreden kazandığı dil, olarak tanımlanmaktadır. Korkmaz (1992: 8)'a göre ana dili, kişinin ailesinden öğrendiği ve çevresiyle münasebetlerinde en kuvvetli bağı oluşturan bir araç olduğu şeklindedir. Kişinin yaşadığı toplumda yer edinmek ve aynı zamanda meramını anlatmak için ana dilini güçlü bir şekilde kullanması gerekmektedir. Bu tanımlamalar doğrultusunda görülmektedir ki bireyin doğduğu yerde annesinden dinleyerek başlayan dil edinim süreci çevre ve akrabaların etkisiyle ilerlemekte ve gelişmektedir.

2.1.1. Dilin Temel Bileşenleri

Dili oluşturan beş temel bileşen vardır. Bunlar, ses bilgisi (fonoloji), şekil bilgisi (morfoloji), söz dizimi (sentaks), anlam bilgisi (semantik) ve kullanım bilgisi (pragmatik) şeklindedir.

Şekil 1.1: Dilin Temel Bileşenleri (Kocaarslan, 2020: 161).

Dilin boyutlarına bakıldığında ses bilgisi dilin en küçük yapısıdır ve harfler bu grubu oluşturmaktadır. Ses bilgisi (fonoloji), ana dili konuşanların sözlüklerinde var olan kelimelerin içerisinde bulunan sesleri inceler. Ses bilim hangi seslerin o dile ait olduğunu hangi seslerin ait olmadığını belirlediği gibi aynı zamanda da seslerin yan yana gelerek anlamlı kelimeleri oluşturabildiğini açıklamaktadır (Fromkin vd., 2014: 224-225' e atfen Küçükşakarya, 2020: 35).

Şekil bilgisi, sözcüklerde bulunan ek ve köklerin biçimsel yapıyı oluşturduğu söyler ve bunlar arasındaki ilişkileri inceler (Rathvon, 2004; Tompkins, 2005’e atfen Kocaarslan, 2020: 161). Ana dili konuşanlar, biçimbirimlerin arasında kavşakların var olduğunu söyleyebildikleri gibi oluşan cümlelerde kaç kelimenin olduğunu da o dilin fonoloji ve morfoloji ölçütlerinden faydalananarak söyleyebilir (Uzun, 2006: 14). Söz dizimi, cümlenin öğelerini yerinde ve doğru biçimde kullanmamızı söylerken anlam bilgisi, sözcüklerin anlamı ile ilgilenmekte ve doğrudan kelime hazinesini merkeze almaktadır. Kullanım bilgisi ise iletişim kurmada dilin bileşenlerinin etkili bir biçimde dilin kurallarına uygun olarak kullanma yeteneği ile ilişkilidir (Rathvon, 2004; Tompkins, 2005’e atfen Kocaarslan, 2020: 161).

2.1.2. Kelime ve Kelime Hazinesi

Kelimenin tanımını yapıp açıklamak işin başında basit gibi görünse de aslında oldukça tartışılan bir mevzudur. “Kelime nedir?” sorunun birden fazla yanıtının olması da bu durumu açık bir şekilde ortaya koymaktadır (Kurudayıoğlu ve Karadağ, 2005: 294). Alanyazında konuyla alakalı olarak, kelime yerine ‘sözcük’, kelime hazinesi yerine ‘kelime dağarcığı’ gibi terimlerin de fazlaca kullanıldığını ve her ikisinin de benzer manaya geldiğini belirtmekte fayda vardır (Karatay, 2007: 142).

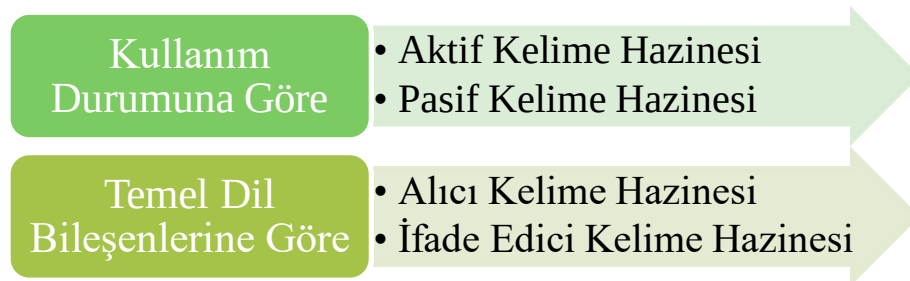
Literatüre bakıldığında kelimenin farklı birçok tanımının yapıldığı görülmektedir. TDK tarafından hazırlanan Güncel Türkçe Sözlük’te yapılan tanımlamada kelime, “Anlamlı ses veya ses birliği, söz, sözcük, lügat olarak açıklanmaktadır (TDK, 2023). Benzer şekilde Ergin (2009: 95) ise “Kelime, manası veya gramer vazifesi bulunan ve tek başına kullanılan ses veya sesler topluluğudur” şeklinde ifade etmiştir. Akyol (2007: 198)’a göre “Kelime, ifade etmek istediğimiz düşüncelerin, tavırların etiketidir”. Korkmaz (1992: 100), “Bir veya birden çok ses öbeğinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan somut veya belli bir duygu veya düşünceyi yansıtan soyut yahut da somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimi” şeklinde ifade eder. Bu tanımlamalar çerçevesinde kelimenin şekil ve anlam olarak iki yönü bulunmaktadır, diyebiliriz.

Kelime kavramı üzerine yapılmış birbiri ile ilişkili pek çok tanım olduğu görülmektedir. Kelime üzerine yapılan açıklama ve tanımlamalardan sonra bu kavramla ilişkili olan ‘kelime hazinesi’ kavramını da ele almak yararlı olacaktır.

Korkmaz (1992: 100) kelime hazinesini, "Bir dilin bütün kelimeleri; bir kişinin veya bir topluluğun söz dağarcığında yer alan kelimeler toplamı." şeklinde tanımlamıştır. Özbay ve Melanlıoğlu (2008: 33) ise kelime hazinesi kavramının "Bireyin öğrenme yaşantısı sonucunda bellekte depolanan birikimi" olduğunu ifade etmiştir. TDK'de söz varlığı ile kelime hazinesi anlam bakımından aynı olarak ifade edilmiştir. Söz varlığı açısından pek çok araştırma yapmış Aksan (1996: 7) kelime hazinesini, söz varlığının içeriğini oluşturan bölümlerden biri olarak kabul etmiştir ve kelime hazinesine temel söz varlığı ismini vermiştir. Pilav (2008: 40)'de yaptığı çalışmada kelime hazinesi, "söz varlığı ile aynı olmayıp, söz varlığının altında dilin içinde kelime özelliği taşıyan bütün birimleri kapsayan bir kavramdır." şeklinde açıklamıştır. Baş (2010: 140) kelime hazinesini, "Söz varlığının altında, dilin içinde kelime özelliği gösteren bütün birimleri içeren bir kavram" olduğunu açıklayarak söz varlığının kelime hazinesini kapsayan daha geniş bir kavram olduğunu ortaya çıkarmıştır. Alanyazında söz varlığı açısından ciddi araştırmaları olan Aksan'a göre söz varlığı kelime hazinesini içine alan geniş bir kavramdır. Kocaarslan (2020: 160) kelime hazinesini, insanların bir dilde edinmiş olduğu toplam kelime sayısı olarak ifade etmiştir ve kelime hazinesini, dilin temel bileşeni olarak görmüştür ve aynı zamanda öğrencilerin kullandığı dört temel becerinin temelini oluşturduğunu söylemiştir.

2.1.3. Kelime Hazinesinin Sınıflandırılması

Kelime hazinesiyle ilgili çeşitli sınıflandırmalar yapılmıştır. Araştırmalar incelendiğinde birinci olarak kelimelerin kişilerce kullanım durumlarına göre yapılan aktif-pasif sınıflandırma, ikinci olarak ise temel dil becerilerini dikkate alan sınıflandırma alıcı-ifade edici kelime hazinesi şeklinde oluşturulmuştur.

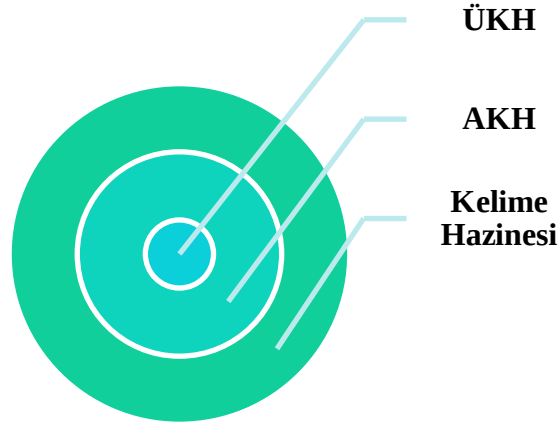

Şekil 1.2: Kelime Hazinesinin Sınıflandırılması (Kocaarslan ve Er, 2021: 190)

Aktif kelime hazinesi, bireyin konuşmalarında ve yazmalarında manasını bilinçli bir şekilde kullandığı sözcüklerin tümüne; kişinin okuduğu ve duyduğu zaman manasını çıkarabildiği fakat kendi yaşamında kurduğu cümlelerde kullanmadığı sözcüklerin tümüne pasif kelime hazinesi denilmektedir (Karakuş, 2000: 128). Bireylerin aktif kelime hazinesinin geniş olabilmesi için farklı ortamlarda, farklı alanlarda (bilim alanlarında) yeni kişilerle iletişime (karşılıklı diyaloga) geçmesi gerekmektedir (Sevim ve Aydın, 2021: 43-44). İnsanlar yaşamları süresince çevrelerindeki kişilerle iletişim kurarak yeni kelimeler öğrenirler ve bu kelimeleri gündelik hayatlarında kullanırlar. Bir insanın edindiği her bir kelime hazinesinin genişlemesini ve derinleşmesini sağlar. Öğrenilen tüm kelimeler bireyin kelime hazinesini oluşturur (Çifçi ve Varal, 2020: 20).

“İnsanların anlamak için zihinsel süreçlere işledikleri kelimeler pasif, anlatmak için zihinde işleyerek yeni yapılar oluşturduğu kelimeler ise aktif kelime olarak adlandırılabilir” (Özbay ve Melanlıoğlu, 2008: 34). Kitle iletişim araçlarından biri olan televizyon bireyi, sadece dinleyici pozisyonuna sokmaktadır. Dolayısıyla televizyon bireyin pasif kelime hazinesini geliştirmektedir. Eğer birey pasif kelime hazinesiyle bir yazı yazabilir ya da konuşurken kullanabilirse işte o zaman bu kelimeleri uzun süreli belleğe aktarımını sağlayarak aktif kelime hazinesinin çoğalmasına yardımcı olabilir (Ayan, 2016: 6).

Öğrencilerin kelime hazinesinin değerlendirilmesindeki bir diğer sınıflama da alıcı-üretici/ifade edici dildir. Kocaarslan (2020: 160)’a göre dilin temel alanlarından okuma ve dinlemenin alıcı kelime hazinesini, yazma ve konuşmanın ise ifade edici kelime hazinesini kullanmayı gerektirdiğini söylemektedir. Alıcı dil, işitsel olarak bir dilin gramer yapısını anlama ya da tanıma iken, ifade edici dil sadece iletişim kurarken kullanılan dildir (Öztürk, 1995: 2). Alıcı kelime hazinesi, çocukların sözlü dilde bulunan sözcükleri anlama ve tanıma yeteneklerine odaklanırken ifade edici kelime hazinesi ise çocukların sözlü dilde bulunan sözcükleri iletişim kurarken kullandığını belirtmektedir (Millett vd. 2008’e atfen Kocaarslan, 2020: 160). Alıcı kelime hazinesi ölçülürken verilen sözcüğe en uygun olan görselin çocuklar tarafından seçilmesi istenirken, ifade edici kelime hazinesi ölçümünde ise çoğunlukla bir öykü üretme ve anlatma sürecinde kullanılan sözcüklerin sayısı ve niteliğine göre değerlendirme yapılmaktadır (Kocaarslan, 2020: 160).

Şekil 1.3: Kelime Hazinesi ile Üretici-Alıcı Kelime Hazinesi İlişkisi (Onan, 2013: 246)

Şekilden görüldüğü üzere kelime hazinesi üretici kelime hazinesi ve alıcı kelime hazinesini kapsamaktadır. Alıcı kelime hazinesi ise üretici kelime hazinesini kapsamaktadır.

2.1.4. İlkokul Türkçe Öğretim Programında Söz Varlığı

1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nda ifade edilen Türk Millî Eğitiminin Genel Amaçları ve Temel İlkeleri doğrultusunda hazırlanan tematik yaklaşımla oluşturulan 2019 Türkçe Öğretim Programı'nda öğrencilerin;

- Dinleme/izleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi,
- Türkçeyi, konuşma ve yazma kurallarına uygun biçimde bilinçli, düzgün ve özenli kullanmalarının sağlanması,
- Okuduğu, dinlediği/izlediğinden hareketle, söz varlığını zenginleştirerek dil zevki ve bilincine ulaşmaları,
- Duygu, düşünce ve hayal dünyalarını geliştirmelerinin sağlanması amaçlanmıştır (MEB, 2019: 8).

Bu doğrultuda program öğrencilerden, duygu, düşünceleri ifade ederken dört temel beceri etrafında söz varlığını zenginleştirip aynı zamanda dil becerilerin geliştirmesini amaçlamaktadır. İlkokul Türkçe öğretim programında söz varlığı kazanım çizelgesi aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.1: 2019 1-4. Sınıf Türkçe Öğretim Programı Söz Varlığı Kazanım Tablosu (MEB, 2019).

Kazanımın Ait Olduğu Sınıf Düzeyi	Kazanımlar
Türkçe Dersi 1.Sınıf Kazanımları	Bulunmamaktır.
Türkçe Dersi 2.Sınıf Kazanımları	T.2.3.7. Görselden/görsellerden hareketle bilmediği kelimeleri ve anlamlarını tahmin eder. T.2.3.8. Kelimelerin zıt anlamlılarını tahmin eder. T.2.3.9. Kelimelerin eş anlamlılarını tahmin eder.
Türkçe Dersi 3.Sınıf Kazanımları	T.3.3.7. Görselden/görsellerden hareketle bilmediği kelimelerin ve anlamlarını tahmin eder. T.3.3.8. Kelimelerin zıt anlamlılarını bulur. T.3.3.9. Kelimelerin eş anlamlılarını bulur. T.3.3.10. Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder.
Türkçe Dersi 4.Sınıf Kazanımları	T.4.3.7. Kelimelerin zıt anlamlılarını bulur. T.4.3.8. Kelimelerin eş anlamlılarını bulur. T.4.3.9. Eş sesli kelimelerin anlamlarını ayırt eder. T.4.3.10. Okuduğu metindeki gerçek, mecaz ve terim anlamlı sözcükleri belirler. T.4.3.11. Deyim ve atasözlerinin metnin anlamına katkısını kavrar. T.4.3.12. Bağlamdan yararlanarak bilmediği kelime ve kelime gruplarının anlamlarını tahmin eder.

2.2. Kitle İletişim Araçlarında Söz Varlığı

Günümüz dünyasında kitle iletişim araçları hem kurumsal anlamda hem de bireysel anlamda sıklıkla kullanılmaktadır. Özellikle sosyal medyanın gençler arasında çok fazla kullanılması hatta orta yaş ve üzerindeki kişiler tarafından da kullanılması yaygınlaşmıştır. Bireylerin çoğunlukla amatör olarak yaptıkları video çekimlerini çok kısa bir zaman içerisinde sosyal medyaya yüklemeleri ve bu videoların milyonlarca izlenmesi olağan hale gelmiştir. Her yaşta birey için bu videolar internetin olduğu her yerde saniyeler içerisinde izlenme olanağı bulmaktadır. Yolda yürürken, ders esnasında, teneffüslerde, otobüs beklerken, birileriyle konuşurken, yemek yerken vb. anlarda izlenmektedir.

Hem bireyler tarafından hem de kurumsal şirketler tarafından hazırlanan video çekimlerinin temel amaçları arasında daha çok takipçi kazanmak, daha çok izlenme sayısına ulaşmak, para kazanmak, ünlü olmak vb. nedenler bulunmaktadır. Bu amaçlara ulaşmak içinde eğlenceli video çekimleri yapıldığı gibi maddi ve manevi değerleri aşağılayan, hor gören, dışlayan, bu değerlere yönelik küçümseyici ifadeler kullanan paylaşımlara da sıklıkla rastlanılmaktadır. Bu tür videolardan Türkçe'nin söz varlığı unsurlarının da etkilendiğini söylemek mümkündür. Atasözlerinin, ikilemelerin, kalıp sözlerin uygunsuz ve gelişigüzel şekilde kullanılması vb. şekillerde dilin doğru olmayan biçimlerde kullanılması, Türkçenin ve Türk dilinin yozlaşmasına neden olduğu söylenebilmektedir. Bu sebeple Türkçe'nin doğru, etkin, güzel ve yerinde kullanımı için tüm kitle iletişim araçlarında bu konuya dikkat ve özen gösterilmesi gerekmektedir.

2.3. Söz Varlığı Unsurları

Kültürün dilimizde var oluşunun söz varlıklarıyla mümkün olduğunu söyleyebiliriz. Söz varlığı unsurlarını deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişki) sözler, kalıplaşmış ifadeler, yabancı sözcükler, terimler, argo ifadeler şeklinde ifade edilebilir. Bu söz varlığı unsurlarına bakıldığında ise;

2.3.1. Deyimler

Deyimler; bir toplumun konuştuğu dilin anlatımdaki başarısını ve gücünü, durumları ve olayları, benzetmeye nükteye olan eğilimini ortaya koyan öğelerdir (Aksan, 2015: 39).

Deyimler, dilin anlatım gücünü ve başarısını artırmak için tercih edilen çoğunlukla da gerçek manalarının dışına çıkarak mantık dışında hayaller ve düşünceler taşıyan kalıplaşmış sözlerdir (Demir, 2004: 612). Bununla birlikte deyimleri çoğu zaman hâlimizi, durumumuzu, hislerimizi kısacası kendimizi anlatmak için kullanırız. Çünkü deyimler duygularımızı, düşüncelerimizi, hayallerimizi, hayal kırıklıklarımızı, beklentilerimizi daha güzel ve etkili bir şekilde anlatmak için tercih ettiğimiz sözcüklerdir (Aydoğan, 1999: 4). Ayrıca deyimler kullanıldığı toplum tarafından benimsenirler, yaşam bulurlar ve toplumu genel olarak yansıtan, kısa, anlamlı ve özlü yapılardır. Bu sebeplerden dolayı yabancı dil öğrenen bireylerin; dilini öğrendikleri toplumun bireyleriyle iyi iletişim kurabilmeleri, görsel işitsel ya da yazılı kitle iletişim araçlarından maksimum düzeyde faydalanabilmeleri için deyimleri öğrenmeleri ve hatta doğru yerde ve zamanda kullanmaları gerekmektedir (Aslan, 2017: 58).

Deyimlerin özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilir (Aksoy, 1993: 20; Güler, 2005: 173; Karadağ, 2013: 26):

- Deyimler, kalıplaşmış sözlerdir. Bu sebeple bir deyim içerisinde geçen kelimelerin eş anlamlısı verilemez. Eş anlamlısı verilen kelime kullanıldığında deyim kendisinden beklenen etkiyi göstermekte sınırlılık yaşar.
- Deyimler, kısa ve özlü anlatımlardır. Deyimlerde az kelime ile çok şey ifade edilir. Bu sebeple deyimler yabancılar tarafından anlamlandırılmayabilirler.
- Deyimler; kavramları, durumları, olayları ve yaşananları güzel bir anlatımla belirten özel anlatım kalıplarıdır.
- Deyimlerin ders verici özelliği yoktur. Deyimler, ders verme amacı gütmeyenler ancak durumları ve kavramları az kelimeyle çok iyi şekilde ifade ederler.
- Bazı deyimler, birbirine benzeyen sözcüklerin yinelenmesiyle oluşur. Bu şekilde hem anlam belirginleşir ve etkililiği artar.
- Deyimlerin çoğu mecazlıdır, ancak mecazsız olanlar da bulunmaktadır.

Deyimler bir toplumun yaşamışlıklarından, tecrübelerinden, duygularından vb. etkilenecek oluşurlar. Deyimler içinde yaşadığı toplumu anlatırlar ve bulundukları toplumda daha etkili olurlar şeklinde söylenebilir.

2.3.2. Atasözleri

Atasözleri bir toplumun tarih süreci boyunca yaşamış olduklarından yola çıkılarak ortak görüş, düşünce ve inanışlarının dile getirildiği, çok kez gerçek anlamları yerine mecazlı ve yan anlam kazanarak, sözlü gelenek içinde nesilden nesile aktarılan kalıplaşmış sözlerdir. Atasözleri bir toplumun yaşam biçimini, kültür öğelerini içinde barındıran belgesel niteliğindedir. Kısa söz kalıplarının içinde çok derin anlamlar barındırırlar (Osanmaz, 2015: 22). Bir toplumu oluşturan insanların uzun gözlemleri ve tecrübeleri sonucunda vardıkları kararları, hikmetli düşünce, tavsiye ve örneklemeler yolu ile anlatan; birçoğu mecazî ve yan anlam taşıyan, yüzlerce yıl sonucunda oluşan ve biçimle kalıplaşmış bulunan; daha çok sözlü gelenek içinde kuşaktan kuşağa aktarılan; kimin tarafından söylendiği bilinmeyen özlü, anlamlı sözlerle atasözü denir (Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, 1977: 214).

Atasözlerinin üslupları ustaca meydana getirilmiştir ve büyüleyici, ikna edici, etki edici bir anlatım özelliği vardır. Yüzyıllar boyu varlıklarını sürdürdükleri halde, halen canlılıklarını ve etkili oluşlarını yitirmeyen bu sözlerde, türlü söyleme yöntemleri, türlü söz ve anlam sanatlarıyla karşılaşılır. Bunların seci, tevziye, kinaye, aliterasyon, cinas, eğretilme, mecazı mürsel, ihamı tezat, akis, istifham ve şibhi istikak olduğu görülmektedir (Aksoy, 1993: 19-20). Atasözlerin özelliklerinden bazıları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Aksoy, 1993: 3; Yurtbaşı, 2003: 4; Güler, 2005: 5):

- Atasözleri, toplumların denemeleri ve tecrübeleri sonucunda ortaya çıkmıştır. Atasözleri başka toplumlarda ithal edilemezler ve toplumların yaşantıları sonucunda ortaya çıkarlar.
- Atasözlerinin doğruluğu aynı toplum içindeki herkes tarafından kabul edilir. Çünkü doğruluk payı yüksektir ve deneyimlemelerle sabittir.
- Atasözleri kalıplaşmış sözlerdir. Aynen deyimlerde olduğu gibi kelimeleri değiştirilemez. Bir sözcüğün yerine aynı anlamı taşısa bile başka sözcükler kullanılamaz.
- Atasözleri az kelimeyle çok şey anlattır. Bu nedenle kısa, etkili ve özlü sözlerdir.
- Birçok atasözü bir veya iki cümleden oluşur. Bir iki cümleyle çok fazla anlatılmak istenen anlatılabilir.

- Atasözlerinde sıklıkla geniş zaman ve emir kipi kullanılır.
- Bazı atasözlerinin birkaç farklı kalıbı vardır.
- Bazı atasözleri, aynı ülke içerisindeki farklı bölgelerde değişik şekiller alabilir. Ancak çoğunlukla anlam değişmez.
- Bazı atasözlerinde fazladan sözcük kullanılabilir.
- Temsili ve mecazi olmayan atasözlerimiz vardır. Bazı atasözleri mecazi anlam taşımazlar.
- Atasözleri söz sanatları içerebilirler. Hatta söz sanatlarıyla etkililikleri artabilir.
- Atasözlerinin kim tarafından söylendiği belli değildir. Ancak aynı duyguyu yaşayan toplum tarafından üretildiği için toplumun her bir ferdi aynı duyguyu yaşamış olma ihtimali yüksektir.
- Atasözleri tarafsızdır. Belirli bir kesime yanlılık yapmaz.
- Bazı atasözleri birbirleri ile çelişkilidir. Bunun sebebi olarak aynı toplumda birbirinden farklı tecrübelerin yaşanmış olması şeklinde söylenebilir.

Atasözleri bir toplumun yüzyıllarca süren deneyimlerinden oluşmaktadırlar ve az kelimeyle çok şey ifade etmektedirler. Bu söz varlıklarının yeni nesillere öğretilmesi sayesinde dilin söz varlığının azaltılmasının önüne geçilmiş olacaktır.

2.3.3. İkilemeler

TDK'ye (2023) göre ikileme “Anlamı güçlü hale getirmek için aynı sözcüklerin tekrar edilmesiyle birlikte manaları birbirine benzeyen yakın, zıt olan veya sesleri birbirini andıran kelimelerin art arda kullanılması.” şeklinde tanımlanmıştır. Gramer Terimleri Sözlüğü’nde ikileme, “Aralarında belli bir ses düzeni bulunan, şekil ve manaca birbiriyle alakalı olan, aynı, karşıt ya da yakın olan iki veya daha fazla kelimenin bir tek sözcük gibi anlam göstermek üzere arka arkaya gelmesiyle oluşturulan söz grubu.” şeklindedir (Korkmaz, 1992: 45). İkileme, ifadenin kuvvetini arttırmak, manayı pekiştirirken ifadeyi güçlendirmek maksadıyla aynı kelimenin tekrarı ya da birbirine yakın ya da zıt olan veya sesleri birbirini benzeyen iki kelimenin birlikte kullanılmasıdır (Hatiboğlu, 1981: 9). Atmaca ve Kral (2015: 195)’a göre ise ikilemeler, anlamı kuvvetlendirmek amacıyla karşıt ya da yakın anlamlı kelimelerin belli ses kuralları içinde sanki tek sözcük manasında kullanılması şeklinde tanımlanabilir. Tüm bu tanımlamalardan hareketle ikilemeler, yakın ya da zıt olan seslerin belli bir kural içerisinde tekrarlanması şeklinde söylenebilir.

Aksan (2021: 206-208) Türkçe'nin Söz Varlığı isimli çalışmasında beş çeşit ikilemeden bahsetmektedir:

1. Farklı sözcük türlerinden kurulan ikilemeler.
2. Yakın anlamlı (eş anlamlı) kurulan ikilemeler.
3. Ters anlamlı (zıt anlam) kurulan ikilemeler.
4. Yansıma sözcüklerden kurulan ikilemeler.
5. Ön ses (m) ile değiştirilerek oluşturulan ikilemeler.

2.3.4. Kalıp (İlişki) Sözler

Kalıp sözler genellikle belli bir bölgede yaşayan insanların kültürünü yansıtan kelimeler olarak tanımlanabilir. Söz varlığı unsurlarından bir diğeri olan kalıp (ilişki sözler) “bir toplumun bireyleri arasındaki ilişkiler sırasında kullanılması âdet olan sözlerdir.” Sabah olduğunda insanların birbirlerine söyledikleri *günaydın*dan başlayarak bir cemiyette söylenmesi zorunlu hâle gelen *afiyet olsun, affedersiniz, güle güle* gibi, ayrıca Türkiye’de yaşayan insanların yeni bir ev alan ya da taşınan kişilere söylediği *güle güle oturun* gibi kalıp sözler, bir cemiyetin kültüründe mühim bir vaziyet olarak görülmektedir (Aksan, 2021: 42).

Gökdayı (2008: 92)’ya göre, kalıp sözlerin belli yapısal özelliklerini; kalıplaşmış olarak var olma, genellikle cümle veya söz öbeği dizilişinde bulunma, sayıca az kelimedenden oluşma şeklinde sıralamıştır. Bu özellikler hem deyim, atasözü ve ikilemeden ayırmak için hem de kalıp ifadeleri kendi içinde tasnif etmek için kullanılır. Kalıp ifadeler, *Allah’a emanet olun* gibi cümle halinde olacağı gibi *hoşça kal* gibi söz öbeği şeklinde de olabilir.

Kalıp sözler, selamlaşma, tanışma, teşekkür etme, vedalaşma, hal hatır sorma vb. şekillerde iletişim kurarken kullanılan hazır sözlerdir. Bu tür sözler ana dili haricinde ikinci bir dil öğrenirken ilk başvurulacak referanslar arasındadır (Yazıcı-Ersoy, 2011: 3).

2.3.5. Kalıplaşmış İfadeler

Birçok dilde karşımıza çıkabilecek olan kalıplaşmış ifadeler, yöneticilerin, filozofların ya da sanatla uğraşan kişilerin belirli bir olayda söyledikleri genel kapsamlı ve dünya çapında kozmik sözlerdir. J. Caesar’ın “Sen de mi Brutus”, Sinoplu Diogenes’in “Gölge etme, başka ihsan istemez” gibi kalıplaşmış ifadeleri çeviri ile aktarılmıştır.

Shakespeare'nin Hamlet eserinde geçen “to be or not to be” sözü, çoğu dilde orijinal cümle bozulmadan aynı şekilde kullanılmaktadır (Aksan, 2021: 43).

2.3.6. Terimler

Türk Dil Kurumu'na göre terim “Bir bilim, sanat, meslek dalıyla veya bir konu ile ilgili özel ve belirli bir kavramı karşılayan kelime, ıstılah.” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2023). “Her dilde matematik, fizik, felsefe ve toplumbilim gibi bilim dallarından sahne sanatlarına, mimariden kuyumculuk, marangozluk gibi zanaatlara kadar uzanan geniş bir çerçevede yer alan, bu dallara ait kavramların oluşturduğu bir terim söz varlığı bulunur” (Aksan, 2021: 43). Terim için yapılmış açıklamalardan yola çıkarak terimlerin genel özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- a. Terimler gündelik dile ait bir parça değildir.
- b. Belirli bir kavrama ait tek tanımı bulunmaktadır.
- c. Meslek ya da uğraş alanına ilişkindir (Deniz ve Alkol, 2016: 209).

Gündelik dilden mesleki dile geçmiş kelimeler terim olarak sayılmaktadır aksini ispat eden araştırmalar bulunmamaktadır (Deniz ve Alkol, 2016: 209). Mesleki dile geçen kavramlar ise yan ve mecaz anlamlarından sıyrılarak arı bir kavramı anlatmaya başlarlar ki bu da onları terim yapar (Dilaçar, 1957: 210).

2.3.7. Argo İfadeler

Argo, TDK (2023) tarafından “Her zaman ve her yerde kullanılmayan veya kullanılmaması gereken çoğunlukla eğitimsiz bireylerin kullandığı söz veya deyim” ve “Serserilerin, külhanbeylerinin kullandığı söz veya deyim” şeklinde tanımlanmıştır.

Mangır (2011: 89) ise argonun tanımını, “Her ülkede, her dilde görülen, toplum içinde bir kesimin ya da öbeklerin farklı bir biçimde anlaşmayı sağlamak amacıyla oluşturduğu özel bir dil” olarak söylemektedir.

Aktunç (2015: 14) ise argonun tanımını iki ayrı grupta ile yapmaktadır. Bunlar; alan argosu ve genel argodur. Alan argosunu, “Kendi sosyal çevreleriyle sınırlı yaşayan ve genel olarak toplumun, özel olarak da içinde bulundukları topluluğun geri kalan kesiminden ayrılmak ve/ya da korunmak isteyen, yaşama ortam ve biçimleri birbirine

yakın kişilerce yaratılıp benimsenmiş sözcükler, deyimler bütünü; bu sözcükler bütününe dayalı konuşma biçimi”; genel argoyu ise, “Alan argolarındaki sözcük dağarcığının, zaman içinde oluşturduğu toplam sözcük ve deyim dağarcığı ile bu dağarcığa dayalı konuşma biçimi” olarak tanımlamaktadır.

Argo toplumun hemen hemen her yerinde karşımıza çıkan kavramdır. Toplumun her kesimi kullanabilir. Bazen sokakta yürürken işiteceğimiz bu kavramı bazen de okulda, iş yerinde duyabiliriz (Aydın, 2016: 309).

2.3.8. Yabancı Sözcükler

Bir milletin farklı uluslarla hiçbir ilişkisi olmadan yaşayabilmesine olanak olmayacağı aşikârdır. Uluslararasıdaki sanat, kültür, ticaret ve siyaset gibi çeşitli ilişkilerde bulunmaları dillerine hızlı bir şekilde yansımaktadır. Yerküredeki tüm diller başka dillerden alınan ögeleri içerisinde bulundurmakta ve bu durum yabancı kelimelerle doldurulan dilin büsbütün bir şekilde yabancılaşmasına neden olmaktadır (Aksan, 2021: 37).

Aksan (2021: 37) yabancı dilden alınmış olan ögeleri iki şekilde incelemiştir:

1. Sözcükbilimdeki terimleriyle yerleşmiş yabancı sözcükler, bir dilin ses biliminin kurallarına uyum sağlamış, yabancılığı göstermeyen ögeler. Bunlara: duvar (Far.), kalıp (Ar.), surat (Ar.), sandık (Ar.), ortanca (Holl.) gibi ögeler örnektir.
2. Yerleşmemiş yabancı sözcükler olarak nitelenen örnekler dilin ses bilgisinin yapısına uymayan, yabancılığını belli olan ögelerdir. Oksijen, lokomotif, devalüasyon gibi.

2.4. Kitle İletişim Araçları ve Televizyon

Kitle iletişimi, verilmek istenen mesajın tek yönlü olarak çok büyük kitlelere ulaştırılmasıdır. Kitle iletişiminin sağlanabilmesi için çeşitli araçların kullanılması gerekmektedir. Kitle iletişim araçları bilgiyi ya da verilmek istenen mesajı bir gruba kendi amaçları süzgecinden geçirerek tekrar yorumlayıp vermektedir (Baudrillard, 2010: 41-42’a atfen Dikici, 2017: 68). Kitle iletişim araçlarının insanları eğlendirmek, bilgilendirmek gibi birtakım işlevleri olmakla birlikte aynı zamanda da insanlara ihtiyaç ve istekleri konusunda yayınlar da yapmaktadırlar (İlgaz-Büyükbaykal, 2005: 72). Kitle iletişiminde verilmesi

planlanan mesaj; çeşitli araçlar kullanılarak büyük kitleleri etkilemeye, haber vermeye, bilgilendirmeye çalışılmaktadır. Günlük hayatın akışında dünyadan haber almak, bilgi edinmek ve bu bilgiler hakkında yorum yapmak kişilerin en doğal haklarından. Bu bilgilendirmeler de insanlara çeşitli iletişim araçlarıyla duyurulmaktadır. Kitle iletişim araçları genel olarak radyo, gazete, televizyon, bilgisayarlar, billboardlar, telefon, kitap, dergi vb. şeklinde sıralanabilir (Dilber, 2014: 61). Ancak bu kitle iletişim araçlarının belirli bir kısmı etkililiğini yitirirken bazılarının önemi her geçen gün artmıştır. Kitle iletişim araçlarının özelliklerine bakıldığında ise (Bursalıoğlu, 1984: 475; Şahan ve Çınar, 2004: 315-316):

- Yayınları süreklilik ve belirli bir düzende devam etmektedir.
- Çok büyük kitlelere aynı mesajı, çoğunlukla aynı zamanda ulaştırmaktadırlar.
- Olayları aynı anda (anlık olarak) kitlelerine iletebilmektedirler.
- Yayınlarının düzenlilik ve süreklilik göstermesi sebebiyle belirli bir kitle tarafından daima takip edilmesini sağlamaktadırlar.
- Kitle iletişim araçlarından verilen bilgiler çoğunlukla belge niteliği taşır ve kanıtlanabilir niteliktedir.

Görüntü ve sesi birbiriyle ahenkli bir şekilde buluşturan televizyon teknolojisi, ortaya çıktığı günden bu zamana toplumlar üzerinde gittikçe büyüyen ve bir şekilde insanları etkisi altına alan kitle iletişim aracı olmuştur. Hatta kitlelere yön verme özelliği diğer kitle iletişim araçlarına göre daha belirgin olan bir iletişim aracıdır (Esslin, 2019: 107). Böylelikle kitle iletişim araçları arasında en yaygın olarak kullanılanı ise televizyon diyebiliriz. Çünkü televizyon hem göze hem de kulağa hitap etmektedir. Ayrıca 7'den 77'ye tüm yaş gruplarına uygun olan programlar ve yayınlar vardır. Televizyon insanları ortak bir amaç etrafında bir araya toplamakta ve bu ortak amaç çevresinde televizyonun belirlemiş olduğu gerçek dışı dünyada insanları işbirliği halinde bulundurmaktadır (Öztürk, 2002: 61). Televizyonun hem görsel hem de işitsel duylara yönelik tesirli bir kitle iletişim aracı olması sebebiyle olumlu yönlerinin beraberinde iyi ölçüp biçilerek televizyon izleme davranışı gözetim altına alınmadığında olumsuz sonuçlara da neden olduğu söylenebilir (Yavuzer, 2002: 221). Bu gibi programlar çok küçük yaşlardaki çocukları etkileyecek şekilde yayınlarda olabilmektedir. Bununla birlikte toplum tarafından televizyonun yaygın olarak kullanılmasının ve tercih edilmesinin altında yatan nedenler arasında bir diğeri ise ekonomik bir kitle iletişim aracı olduğu söylenebilir. Satın alınan bir televizyon uzun yıllar

boyunca günde 6-9 saat kullanılmakta ve çalışmaktadır. Televizyon izlenme süresi ne kadar yüksekse toplumsal değişim ve başkalaşım oranı da o denli yüksek olacaktır (Türkdoğan, 2017: 95).

Bu yönleriyle de özellikle televizyonun Türk toplumunda ayrı bir yeri olduğu belirtilebilir. Ancak yapılan bazı çalışmalarda televizyon izlemenin fiziksel etkileri olduğunu ortaya koymuştur. Bunlar; yeme alışkanlıklarının değişmesi, fiziksel aktivitelerin çok az yapılması, obezitenin artması, kolesterolde yükselme, oturuş şeklinde değişiklik, göz bozukluklarının artması, vücut fonksiyonlarında yavaşlama vb. şeklinde sıralanmıştır (Vessey vd. 1998: 486; Lowry vd. 2002: 415).

2.5. Televizyonun Çocuklar Üzerindeki Etkisi

Televizyonda yayınlanan tüm programların çeşitli amaçları bulunmaktadır. Bu amaçlar arasında bilgi verme, tanıtmaya, pazarlama, reklamını yapma, eğlendirme vb. şekillerde olabilmektedir. Televizyon ile birlikte insanların birçok şeyden haberi olmaktadır. Çünkü televizyonun görsel ve işitsel olması sebebiyle insanlar üzerinde etkisi bulunmaktadır. Hatta televizyonun etkisi öncelikle ailede başlamakta ve oradan büyük kitlelere yayılmaktadır. Televizyon, “dayatılan” popüler tüketim kültürünün taşıyıcılarından birisidir şeklinde söylenebilir. Televizyonda gösterilen programlarda, dizi, sinema ve reklamlarda bazen ahlaki değerlere saldırı şeklinde negatif etkilere yer verilebilmekte, bazı zamanlarda ise kutsal değerlere olumsuz örnekler gündeme getirilebilmekte, bazen de ilk izleyişte anlaşılamayan yöntemlerle (subliminal mesaj şeklinde) din, aile, yurt sevgisi gibi değerler yıpratılabilmektedir (Abuzar, 2017: 83). Televizyon, büyük kitleleri hemen hemen her konuda ve günün her saatinde (siyaset, haber, din, bilim vs.) haberdar eden bir araçtır. Bununla birlikte toplumun ilgili konularda ne bilmesini istiyorsa, o şekilde bir içerik hazırlayan, ileten, paylaşan, toplumun nabzını tutan, toplumun sesine kulan veren ama aynı zamanda toplumu yönlendiren bir iletişim aracıdır (Postman, 2010: 91).

Televizyonun etki alanına giren en temel insanlar ise çocuklardır. Televizyon, çocukların kelime zenginliğini olumlu yönde etkilerken bir yandan da dil gelişimini destekler. Görüntü ve sözün birleştiği TV çocuğu hızlı bir şekilde etkisi altına almaktadır. Örneğin reklamları çocuk hemen algılar, içselleştirir ve papağan gibi tekrarlar. Müzikleri hemen tanır atasözlerini gibi söz kalıplarını öğrenir. Çocuğun bilgisini arttırırken hayal dünyasını besler. Çocuk oyunda nasıl öğreniyorsa TV başında da eğlenirken o şekilde de

öğrenir (Yavuzer, 1986: 80; Öztürk, 2002: 69). Çocuklar ister kendine uygun isterse yetişkinlere uygun birçok programla televizyon sayesinde karşı karşıya kalmaktadır böylece çocuğun bir gün içerisinde televizyon karşısında uzun süre hareketsiz bir şekilde vakit geçirmesi onları hem psikolojik hem de fiziksel açıdan olumsuz etkilemektedir (Kara, 2016: 15-16).

Özellikle de okul öncesi dönemde bulunan çocuklar aileleri tarafından vakit geçirmeleri, eğlenmeleri, sessiz olmaları gibi nedenlerle televizyonun karşında bulundurulmaktadır. Çünkü aile kontrolünden uzak bir şekilde televizyon izlenmesi sebebiyle televizyondaki karakterler çocuklar tarafından benimsenmekte ve taklit edilmektedir. Hatta neyin doğru neyin yanlış olduğunu bilmeyen çok küçük yaştaki çocuklar zorbalığa, silaha, kaba sözlere, küfür etmeye, kendi dillerini olumsuz şekilde öğrenmeye vb. yönelmektedirler. Televizyonun toplumsal, sosyal, fiziksel, psikolojik etkileri ve bu etkilerin meydana getirdiği sonuçlar açısından bakıldığında; televizyona, televizyondan yayınlanan programlara, televizyondaki olumsuz örneklerle karşı önlem alınmasının, özellikle de küçük çocukların televizyondan korunmak gerektiğini açıkça ortaya çıktığı görülmektedir (Öztürk, 2002: 75).

Çocukların aşırı şekilde televizyon izlemelerinin; aile içi iletişimi azaltabildiği, gerçekliklerden uzaklaştıkları, akran ilişkilerini zedelediği, kendi iç dünyalarına kapanmalarına neden olduğu ve oyun oynayarak geçirecekleri vakti televizyon izleyerek harcamaları düşünme tembelliğine sebep olduğu ve belki de en mühimi toplumun değer yargılarında yozlaşmaya neden olduğu ortaya sürülmektedir. (Yavuzer, 2004: 101). Televizyonda gösterilen her türlü kültürel dışı faaliyetler kısa veya uzun vadeli de olsa izleyenleri etkilemektedir (Filiz, 2021: 1088). Görüleceği gibi televizyonun küçük çocuklar üzerinde ne kadar etkisi varsa büyükler üzerinde de etkisi bulunmaktadır. Ancak yine de üzerinde durulması ve belirtilmesi gereken bir konu da iyi içerik hazırlayarak sunulan televizyon programlarının yararlı olduğudur.

2.6. TRT Çocuk

Türkiye Radyo Televizyon Kurumu (TRT), 1 Mayıs 1964 tarihinde özel bir yasa ile devlet adına “doğru ve tarafsız” biçimde yayın gerçekleştirmek için kuruldu (TRT, 2023). TRT, 18 televizyon kanalıyla birlikte şu an ülkedeki tüm fertlerin yararına, çocukların ve gençlerin yetiştirilmesine katkıda bulunan yayınlar hazırlayarak habercilikte doğru ilkeli

bir anlayış benimsiyor (TRT, 2023). TRT Çocuk, çocukların çizgi film ihtiyacını karşılayan eğitici özelliği bulunan çocuğun yararını düşünen güvenli yayınlar yapan çocuk kanalıdır. Bu kanal, yayın hayatına çocuklara yönelik ve kesintisiz 24 saat devam eden bir şekilde başlamıştır. Kuruluş tarihi 24 Ekim 2008 olan kanalın TRT 4 ve TRT Okul ile dönüşümlü şekilde 2015'e kadar yayına devam etmiştir. 24 saatlik yayına 2015'ten itibaren geçmiştir. Kısa bir zaman sonra ise reklamdan vazgeçmiştir. 2017'de HD yayına başlamış olan kanalın grafikleri 1 Kasım 2021 tarihinde yenilenmiştir (WIKİPEDIA, 2023).

Türkiye'de kamu kuruluşu olarak yayın yapan TRT Çocuk kanalında; özellikle 3-12 yaş grubundaki çocukların fiziksel ve zihinsel gelişimlerine olumlu değerler katmak, toplumda var olan değerleri öğretmek, çocukların eğlenerek öğrenmesini sağlamak, toplumsal, bilimsel ve teknolojik alanlarda farkındalık oluşturacak yayın içerikleri üretilmeye çalışıldığı söylenebilir. “Yayın İlkeleri” başlığı altında, TRT Çocuk sunduğu içerik hizmetinde -genel ahlakın gereklerini, milli gelenekleri, milli değerleri ve manevi değerleri gözetmek, -Türk milli eğitiminin temel bakış, hedef ve ilkelerine uymak, - kolayca anlaşılabilir, doğru, temiz, saf ve güzel bir Türkçe kullanmak, -beden ve ruh sağlığına zarar verecek hususlara yer vermemek” konularının dikkate alındığı belirtilmektedir (Yılmaz- Güntay, 2019: 286).

TRT Çocuk (2023) kanalının resmi paylaşım sitesinde bulunan yayın ilkeleri aşağıdaki gibidir:

TRT Çocuk kanalı, çocuğu merkeze alan yalnızca çocuklar için yayın ortaya koyan bir kanaldır. TRT Çocuk, amaçladığı yönde çocukların gelişimini destekleyerek toplumun yararı için faaliyetler gerçekleştirir. TRT Çocuk yaptığı yayınların kapsamında belli başlı unsurlara dikkat etmektedir. Türk milli eğitiminin ilkelerine hedeflerine ve görüşlerine uymak, ulusal değerlere ve geleneklere sahip çıkmak. Kolay anlaşılabilir, temiz, güzel, düzgün ve doğru bir dil kullanmak, fiziksel ve zihinsel olumsuzluk yaratacak unsurlara yer vermemek, şeklindedir.

TRT Çocuk kanalının çocuklara yönelik içerikleri aşağıdaki gibidir:

- TRT Çocuk, okul öncesi ve okul çağındaki çocuklara muhteva üretir ve çocuklar için yaptıkları yayınlarla da bu içeriği sunar.

- TRT Çocuk kanalındaki muhtevalar çocukların yaşları, algıları ve ihtiyaçlarını karşılamak üzere üretilmektedir. İçeriklerin öğrenmeyle ilgili ve eğitsel olmasına, aktif ve interaktif özellikte olmalarına önem verilmektedir.
- TRT Çocuk; çocukların gelişimlerini olumlu yönde etkileyecek hem bilgilendirici hem eğitici hem de eğlenceli içeriklerin yanında kültürel değerlerle ilgili içerikler de sunar. Fakat bunu yaparken gerçek dünyayı çocuklardan saklamazlar.
- TRT Çocuk muhtevası; dünyada olup biten gergin hava ve tehdit durumlarını algılayarak bunlarla baş etmesine yardım eder. Çocuklar için yapılan içeriklerde, yetişkin beklentilerinden ziyade çocuklarla ilişkili olmalıdır.
- Çocuklar için planlanan muhtevalarda klişe ifadeleri ve imtiyazı önlemek için hususi dikkat gösterilmesi gerekmektedir.

TRT Çocuk kanalının okul öncesi grubunda yer alan çocuklara yönelik kazanımları aşağıdaki gibidir:

- Çocukların bireysel özelliklerinin ve farklılıkların tanınmasına yardımcı olmak,
- Farklılıklara (fiziksel ve zihinsel engel, ırk, cinsiyet vb.) saygı göstermelerini amaçlamak.
- Nesne-durum ilişkisini anlamalarını sağlayacak kazanımlarla ayırt etme becerisinin gelişimini yardımcı olmak,
- Varlıklar arasındaki ayırmaları gözlemleyebilme yeterliliği oluşturma.
- Dilin sade ve anlaşılır, kavramların ise açık bir biçimde ifadesini geliştirip dil gelişimine katkıda bulunmak,
- Duygusal gelişime yardımcı olmak,
- Cinsiyet farklılıklarının açıklamak,
- Doğa bilincini ve çevre duyarlılığını kazandırmak,
- Toplumsal yapıların çeşitleri hakkında çocuklara eğitimler verip bilinç oluşturma,
- Toplumsallaşma süreçlerinde çocuklara yardımcı olmak,
- Farklı zeka türlerine katkıda bulunmak,
- Soyut ve somut kelimelerinin açık hale getirilmesiyle algı süreçlerinin gelişimine yardımcı olmak.

TRT Çocuk kanalını okul çağındaki çocuklar için hedeflenen kazanımlar aşağıdadır:

- Akıl yürütme ve problem çözme becerilerini geliştirmek, neden-sonuç ilişkisinin anlaşılmasına destek olmak,
- Empati becerisine yardımcı olmak,
- Küresel değerlerin benimsenmesinde destek olmak,
- Ulusal ve küresel değerler arasındaki dengenin kurulmasına destek olmak.

TRT Çocuk kanalında çocukların içeriklere oyuncu, katılımcı vb. şekillerde dahil olması aşağıdaki gibidir:

- TRT Çocuk kanalında yapım, sunum ve katılımın herhangi bir şekilde içerisinde olan çocukların beden ve ruh sağlığına dikkat edilmesi gereklidir.
- Çocukların etkinlik öncesi sürece dahil olmadan anne ve babasının onay ve rızasının alınması gerekmektedir.
- Çocukların sürece dahil olmasında oluşabilecek herhangi bir riske karşı önlem alınması gerekmektedir.
- Çocukların çevresindeki insanlarla münasebetlerini olumsuz şekilde etkileyecek olaylara maruz bırakılmamak için gayret gösterilmesi gerekmektedir.
- Çocukların içeriklere katılımında kimliklerinin korunması hususunda hassasiyet gösterilmelidir.

TRT Çocuk yayın içeriklerinde çocukların korunması için aşağıda sıralanan unsurlara yer verilmemelidir:

- Şiddetin her türlü ve kan, işkence gibi öğeler içeren görüntüler,
- Cinsellik ve yaş aralığına uygun olmayan öğeler,
- Cinsel kimlik kargaşasına sebep olabilecek içerikler,
- İdeolojik ve siyasi içerikli temalar,
- Subliminal mesaj veren görsel öğeler,
- Soyut kavramları içeren öğeler,
- Yaşlara göre dikkat eksikliğine neden olabilecek ses, renk, kurgu vb. faktörler,
- İnsanların özel yaşamlarını, haysiyetlerini ve şerefini zedeleyici, saygısızlık ve etik olmayan faktörler,
- Yabancı ve uygun olmayan argo, kelime ve terimler,
- Anlatım ve görsellerde çocukların zihinsel ve duyuşsal gelişim aşamalarına zarar verebilecek kavramlar,

- Muhtevalarda ön yargı oluşturacak anlatımlar,
- Suç unsuru olacak ve suça teşvik eden anlatımlar,
- Çocukların içeriklerinde ajitasyonlu, duygu sömürmeli anlatımlar,
- Zihinsel ve bedensel engeli bulunan insanlara yönelik yıpratıcı ve rencide edici sözler,
- İsim takmayla oluşacak rencide edici, değersizleştirici ve aşağılayıcı unsurlar.

TRT Çocuk kanalının resmi sitesinde yer alan programlar: Maysa ve Bulut, Aslan, Elif ve Arkadaşları, Nasreddin Hoca Zaman Yolcusu, Kaptan Pengu Ve Arkadaşları, Ege ile Gaga, Bulmaca Kulesi, Erdem, Trafik Tayfa, Rafadan Tayfa, Kare, İbi, Dijital Tayfa, Akıllı Tavşan Momo, Sagun, Müzik, Z Takımı ,Aybek, Doru, Yusufname, Pırıl, Kehribar ve Boncuk, Yade Yade, Sürpriz Kutusu, Emiray, Siberay, Mavi Dünya, Biz İkimiz, Ciciki, Tozkoparan, Cille, Kuklalı Köşk, Erdem, Keloğlan, Çılgın Orman, Su Elçileri, Elif'in Düşleri, Leylek Kardeş, Köstebekgiller, Küçük Hazerfen, Ozi, Patapata, Kimin Tarlası, Bizim Diyar, Olsaydım, Şef Roka'nın Lezzet Dünyası, Kuzucuk, Kukla Tiyatrosu, Öğretmenim Canım Benim, Pirdino, Pata Pata, Pak ile Pırpır, Görmek Gerek, Masal Kitabı, Oynuyorum, Dinozor Makineler, Vikingler, Oyundayım, Dodohando, Nasıl acaba?, 64 Kare Ülkesi, Türkçe Benim Evim, Sera, El Feneri, programlarıdır.

TRT Çocuk kanalının kamu gücünü içerisinde barındırması sayesinde herhangi bir yerden sadece maddi destek amacıyla olumsuz reklamlar almasının önüne geçmektedir. Ayrıca toplum tarafından benimsenen kültürel değerlerin, topluma uyumun nasıl olacağının, maddi ve manevi değerlerin yeni nesillere nasıl öğretileceğinin vb. konuların görsel ve işitsel olarak çocuklara izlettirilmesinin olumlu bir yol olduğu söylenebilir. Her bir çizgi filmin belirli bir alanda süreklilik gösteren yayınlar yaptığını söylemek mümkündür (Yılmaz-Güntay, 2019: 287).

2.7. Çizgi Film

Çizgi filmler, yaşları ne olursa olsun hemen hemen tüm insanların merakla takip ettiği bir sanat dalı olarak belirtilebilir. Özellikle çok küçük yaşlardan itibaren çocukları etkisi altına aldığı söylenebilir. Hatta yapılan araştırmalara göre, çocukların televizyonda yayınlanan çizgi filmleri altı aylıktan itibaren izlediklerini göstermiştir (Yaşar-Ekici, 2015: 71; Rashid, 2015: 65). RTÜK'ün okul çağında bulunan çocuklar ile yaptığı bir çalışmaya göre çocukların hafta içi %46'sının 3 saat ve üzeri, hafta sonu ise %62.5'inin 3 saat ve

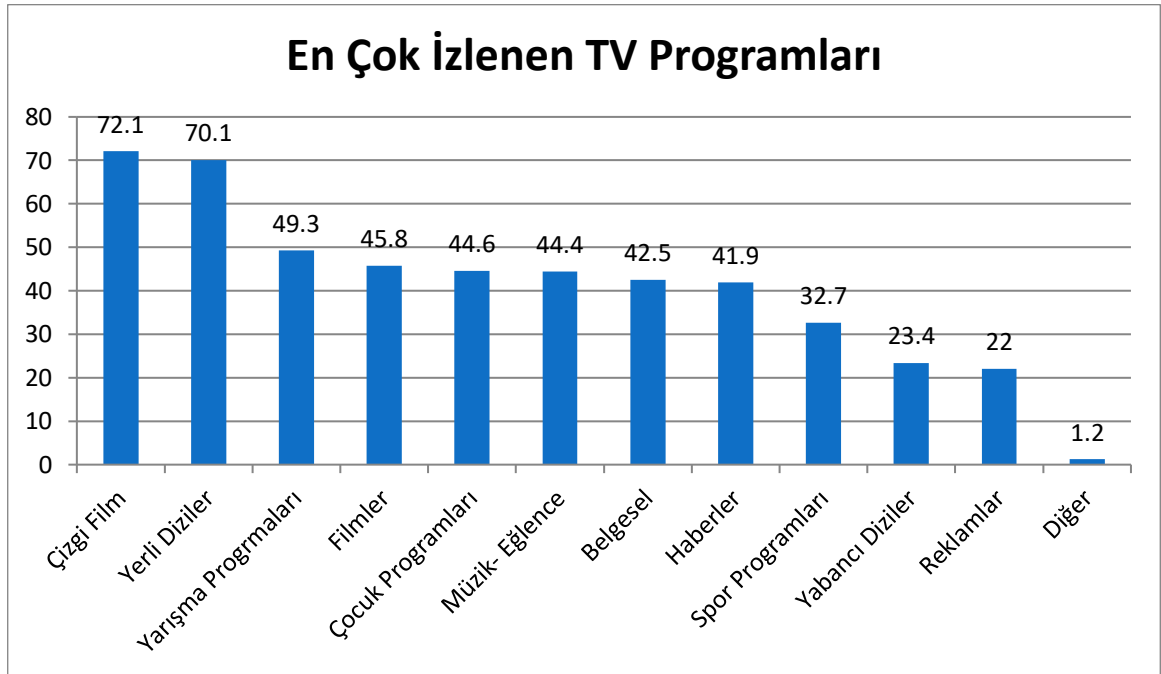
üzeri televizyon izlediği saptanmıştır. 3-6 yaş grubunda yer alan çocukların ise %48'inin 2 saatten fazla televizyon izledikleri tespit edilmiştir.” (RTÜK, 2006; Öztürk ve Karayağız, 2007: 72; Güngör, 2017: 28). 1988 yılında TRT tarafından yapılan bir araştırmada ortaya çıkan sonuçlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 2.2: Televizyon Seyreden Çocukların Değişkenlere Göre Dağılımı (TRT, 1988: 21’e atfen Mert, 2010: 38)

	Evet	Hayır	Toplam
Kır	98.0	2.0	100.0
Kent	98.2	1.8	100.0
Orta 3. Sınıf	99.6	0.4	100.0
Orta 2. Sınıf	98.5	1.5	100.0
Orta 1. Sınıf	98.5	1.5	100.0
Orta Hz.	100.0	0.0	100.0
İlk 5. Sınıf	98.5	1.5	100.0
İlk 4. Sınıf	98.1	1.9	100.0
İlk 3. Sınıf	97.7	2.3	100.0
İlk 2. Sınıf	95.9	4.1	100.0
İlk 1. Sınıf	97.8	2.2	100.0
İlk Hz.	100.0	0.0	100.0
12-14	98.3	1.7	100.0
8-11	98.2	1.8	100.0
6-7	96.2	3.8	100.0
Erkek	97.8	2.2	100.0
Kız	98.4	1.6	100.0

Tablo 2.2’ye bakıldığında TRT’nin 1988’de yapmış olduğu ankette yaşları ne olursa olsun birçok çocuğun televizyon izlediği görülmektedir. Kız çocuklarının %98.4’ ü, erkek çocuklarının ise %97.8’ i televizyonu seyretmektedir. Yaş oranlarını büyümesiyle birlikte çocukların televizyon seyretme oranı da artış göstermektedir. 4. Uluslararası Çocuk ve İletişim Kongresi’nde RTÜK’ün yapmış olduğu araştırmada, çocukların 2-2,5 yaşlarında televizyonu sistemli bir şekilde seyretmeleri başlayarak ilköğretim çağına gelmiş çocuklarda ise bu süre 1 saat artarak 3-3,5 izlediklerini ortaya çıkarılmıştır. Yetişkinlerde ise bu süre ise saat 5’e kadar ulaşmaktadır (Öztürk, 2007: 941).

Hiç kuşkusuz televizyonda en çok izlenen programlardan biri çizgi filmlerdir. Şubat 2006’ da yapılan örneklemleri Türkiye geneli olan Televizyon İzleme Eğilimi araştırması ilk bilimsel çalışma özelliği taşımaktadır. Araştırma yapılacak grubunun 7-14 yaş aralığındaki ilköğretim çağı çocukları oluşturulmuştur. Televizyon izleme alışkanlıklarının tespiti, ilköğretim çağı çocuklarına uygun yayınların planlanması, olumsuz içeriklerin en aza indirilmesi ve çocukların eğitilmesinde önemli bir kaynak olacaktır. Bu araştırmaya Türkiye genelini temsilen 17 ilde 7-14 yaşları arasında ve ilköğretim okullarına devam eden toplam 1719 kız ve erkek öğrenci katılmıştır (RTÜK, 2006). Araştırmaya göre en çok izlenen TV programı sorusuna verilen cevaplar yüzdelik olarak aşağıdaki grafikte belirtilmektedir:

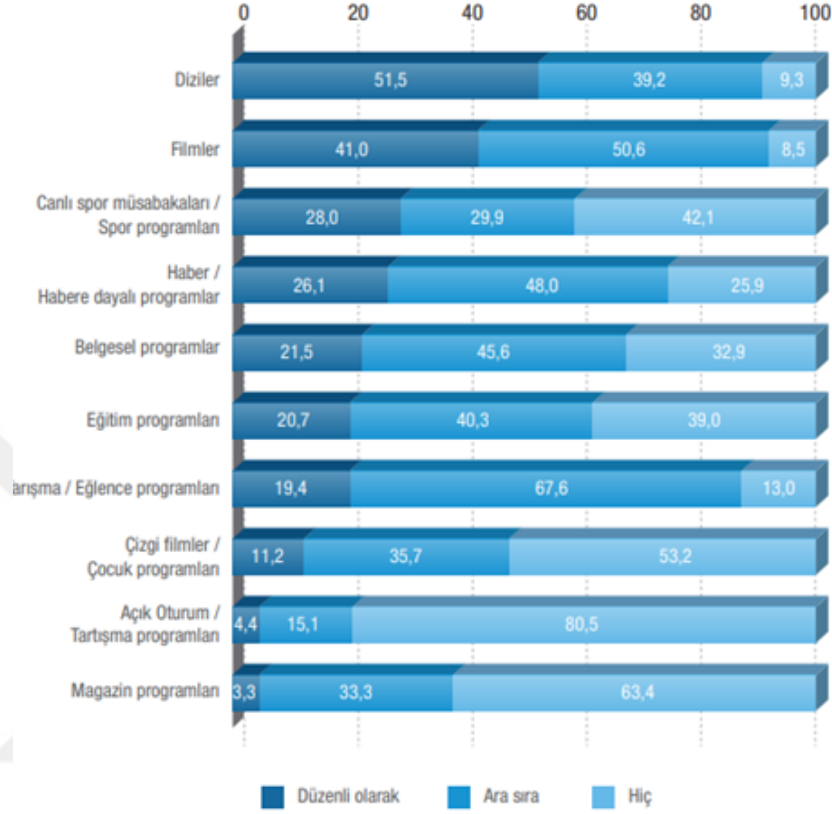

Şekil 1.4.: En Çok İzlenen Televizyon Programları (RTÜK, 2006).

Çizgi filmlerin çok fazla izlenmesinin temelinde iki önemli öge bulunmaktadır. Bunlar: görseller ve müziktir. Bu iki öğenin tesirli, birbiriyle uyumlu, ilgi çekici, eğlenceli sunumu ile çizgi filmler görevlerini yerine getirmekte ve hedefine ulaşmaktadır. Bununla birlikte çizgi filmlerin asıl işlevlerinin; öğretmek, doğruyu göstermek, eğlendirmek, eğlendirirken eğitmek, toplumsal paylaşımı sağlamak olarak sıralanabilir (Güler, 2013: 211; Temizyürek ve Acar, 2014: 28).

RTÜK değişen dünyanın getirmiş olduğu teknolojik gelişmelerle birlikte “Çocukların Yeni Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalık Araştırması, 2018”

adlı yeni bir araştırma yapmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye geneli 5.,6.,7. ve 8. Sınıfı kapsayan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın sonucunda ise öğrenciler en çok yetişkin programlarını izlemekten hoşlandıkları belirtmişlerdir.

Şekil 1.5: Program Türleri İzleme Durumu (RTÜK, 2018).

Ortaokul çağındaki öğrencilerin ne tür içerikleri izlemek istedikleri şekil 1.5'te verilmiştir. Düzenli bir şekilde en çok dizileri (%51.5) izledikleri görülmektedir. Bunu takip eden programlar filmler (%41.0) ve canlı spor müsabakaları şeklindedir. Hiç izlemedikleri programların başında açık oturum/tartışma (%80.5) ve onu takip eden magazin (%63.4) ve çizgi filmler (%53.2) gelmektedir. Çocukların izlemeyi tercih ettiği ilk üç program türü yetişkin programlarıdır. Bunun sebebi bu çalışmada çocukların %81.2 sinin televizyonu aileleri ile birlikte izlemesi olduğu düşünülmektedir (RTÜK, 2018: 67). RTÜK'ün 2006 yılında ilköğretim çocukları ile yaptığı çalışmada evreni 7-14 yaş grubu çocuklar oluştururken en çok izlenen program türü çizgi film çıkmıştır. RTÜK'ün 2018 yılında yaptığı çalışmada ise yaş aralığını 11-14 yaş olarak belirlemiştir. Bu nedenle yaş aralığı farklılaşmasından ötürü çizgi filmlerin yerini yetişkin programları alması ergenlik dönemindeki bireylerin yetişkin gibi hissetmelerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir.

Çizgi filmler çocukların iç dünyalarına giden bir yolculuktur (Kara, 2016: 21). Bununla birlikte çizgi filmlerde bilime, araştırmaya, incelemeye, eleştirmeye yer verilmesi çocukların duygu ve hayal dünyasını genişleterek fen bilimlerine, sosyal bilimlerine heveslerini ve alakalarını artıracaktır. Bu nedenle, bilimsel kavramların ve anlayışların çok erken yaşlarda oluşabilmesi için çizgi filmlerde bu kavramların elverişli olan sahnelerde verilmeye çalışılması, aynı zamanda konuyla ilgili bilimsel içeriğin çizgi filmlerde yer alması önemlidir (Bayır ve Günşen, 2017: 748).

Çocukların televizyon izlemelerinin özelinde ise çizgi film izlemelerinin amaçları arasında en önemlisinin eğlence olduğu söylenebilir. Çünkü çizgi filmlerin içerisinde eğlenceli karakterler olmakta, hareketli müzikler çalınmakta, çizgi film karakterlerine farklı ve renkli kıyafetler giydirilmektedir. Çocuklarda farklılık algısı uyandıran bu görselliklerin ve işitselliklerin çocukları çizgi filmleri takip etmesini sağladığı söylenebilir. Hatta çizgi film karakterlerinin giydiği kıyafetler, kullandıkları ürünler çocuklar tarafından benimsenmektedir. Bu alanda yapılan araştırmalara göre çizgi film karakterinin oyuncakları, aksesuarları, kırtasiye ürünleri, tişörtleri, posterleri ve oyunları da aşırı bir şekilde piyasalardaki yerini almaktadır. Bu gibi durumlar çocukların çizgi film karakterlerini rol model alma davranışını daha da desteklemektedir (Kalaycı, 2015: 255).

Çizgi filmlerde yer alan karakterler arasındaki ilişkiler, davranış biçimleri, çocuklara kazandırılması düşünülen değerler, kazandırılması amaçlanan değer ve özellikleri iletmesi açısından oldukça önemlidir. Bu konuda yerli (iç yapım) ve yabancı (dış yapım) yapımlardaki bakış açılarının farklı niteliklerle öne çıktığı söylenebilmektedir (Erem ve Yılmaz, 2017: 842). Türkiye’de yapılan bir araştırmada edilen bulgulara göre, çizgi filmlerin çoğunun yabancı yapım olduğu ve büyük bir oranda şiddet, zorbalık ve saldırganlık unsurları içerdikleri tespit edilmiştir (Özen ve Kartelli, 2017: 89-90). Bu etkileri düşünüldüğünde dışarıdan alınacak çocuk programları öncelikle uzmanların değerlendirmesine sunulmalı ve bir denek grubunda çocuklar üzerinde yaratacağı etkiler gözlemlenmelidir (Yavuzer, 2002: 223).

Her ülkenin kendi kültürü, yaşama biçimi, tarihsel süreci ve sahip olduğu özellikleri bulunmaktadır. Her ülke kendi kültürel özelliklerini kendi bireylerine verme amacı gütmektedir. Bu nedenle hazırlanan çizgi filmlerdeki karakterleri bu özelliklere sahip olması istenmektedir. Farklı ülkelerin çizgi filmleri birçok farklı ülkede yayınlanabilmektedir. Bu çizgi filmleri izleyen çocuklar, çizgi film içerisinde geçen bütün

davranışları doğru davranış olarak kabul edebilmekte ve bilmeden, fark edmeden başka ülkelerin kültürel özelliklerini benimsemektedirler. Bu olumsuz durumların gerçekleşmemesi için çizgi filmlerin öncelikle izlenilmesi ve çocukları olumsuz şekilde etkilemeyenlerin yayınlanması sağlanmalıdır.

2.8. Çizgi Filmlerin Özellikleri ve Çocuklar Üzerindeki Etkisi

Çizgi filmler, çoğunlukla iki boyutlu illüstrasyon görsel sanatının bir şeklidir. Çizgi filmler, çizim yapılarak hazırlanan görsellerin, kısacası hareketsiz görsellerin arka arkaya filme çekilmesiyle oluşturulan ve görsel unsurların hareket ettiği izlenimi veren sanat alanıdır. Çizgi filmlerin genel amaçları arasında; eğitim verme, propaganda yapma, eğlendirme, tanıtımların ve pazarlamaların yapılması bulunmaktadır. Çizgi filmlerin hazırlanış amacı, hazırlanma süreci, eksikliklerin giderilmesi, verilmek istenen amacı verilmesi, müzik ve sesin eklenmesi gibi durumlar düşünülünce oldukça zor ve uğraştırıcı olduğu söylenebilir.

Çizgi filmlerin özellikleri arasında ise çoğunlukla iki boyutlu olması, eğlendirmenin ön planda olması, yüzlerce hareketsiz resim yapılması gerektirmesi, canlı renkler barındırması, kahramanlarının çoğunlukla süper güçlerinin olması, eğlenceli ve akılda kalıcı müzikleri içermesi vb. şeklinde sayılabilir.

Çizgi filmlerin çocuklar üzerinde etkisini belirtirken öncelikle televizyonun, televizyon programlarının, filmlerin, eğlence programlarının tüm insanlar üzerinde doğrudan ve dolaylı olarak etkisini söylemek mümkündür. Çünkü bir toplumu oluşturan insanların şiddete meyilli olmaları, konuşma dillerindeki bozukluklar, ahlaki yapının değişmesi ve yozlaşması; televizyonda yayınlanan programların etkisinin olduğu söylenebilecektir. Çizgi filmler, toplumu oluşturan büyük küçük herkesin izleyebildiği televizyon programları olarak söylenebilir. Ancak çocukların evde bulundukları saatlerde çocuklar çoğunlukla çizgi filmleri izlemektedirler. Bu sebeple de çizgi filmlerde geçen olayların çocuklar üzerinde etkisinden söz edilebilecektir.

Çizgi filmlerin çocuklar üzerinde etkilerine bakıldığında ise (Özdemir ve Ramazan, 2013: 157):

- Çocuklar çizgi filmde geçen karakterlerin, kahramanların, yer veya olayların gerçek olduğuna daha çok inanmaktadır.

- Çocukların çizgi filmlerde gördükleri karakterleri kendileriyle özdeşleştirmektedir.
- Çocuklar çizgi filmlerde gördüklerin hareketleri tekrar ve taklit etmektedir.
- Çocuklar, çizgi filmde işittikleri sözcükleri veya kavramları gündelik hayatlarında kullanma eğilimindedirler.
- Çocuklar, çizgi filmlerde gördükleri kıyafetleri, hediyeleri, ürünleri, materyalleri ailelerinden isteme eğilimindedirler.
- Çocuklar, çizgi filmlerde gördükleri oyunları oynama eğilimindedirler ve çizgi filmlerde geçen karakterlerin isimleriyle birbirlerini isimlendirmektedirler.
- Çocuklar, çizgi filmlerde geçen kahramanların sahip olduğu özel ve süper güçlere sahip olacaklarını düşünmektedirler.

Görüleceği üzere çizgi filmlerin çocuklar üzerinde etkileri bulunmaktadır. Çizgi filmlerin çocuklar için birer eğlence aracı olduğu unutulmamalıdır. Bu sebeple çizgi filmlerin eğitici, eğlenceli, kültürel yapıya uygun, güzel konuşmayı destekleyen, kelime dağarcığını geliştiren, söz varlığı unsurlarını doğru yerde kullanmasını öğreten, toplumun değer yargılarına uyumlu vb. özelliklerde olması önemlidir. Doğru ve eğitici amaçlar üzerine kurulu olan çizgi filmlerin toplumun özelliklerinin yeni nesillere aktarmasında konusunda daha çok etkili olacağı söylenebilir.

2.9. İlgili Araştırmalar

2.9.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Çizgi film ve söz varlığı açısından yurt içinde yapılan araştırmalar ile ilgili makale ve tez bilgileri aşağıdaki gibidir.

Araştırmanın bu kısmında ilgili tezler kronolojik olarak verilmiştir:

Bursalı (2014)'nın "Çizgi Dizilerin Beşinci ve Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Söz Varlığına Katkısı" isimli çalışmasında öğrencilerin söz varlığını geliştirmek açısından çizgi filmlerin nasıl bir katkı sağlayacağını tartışmak ve çizgi filmlerde bulunan söz varlıklarını tespit etmek için bu çalışmayı yapmıştır. Tarama modelinin kullanıldığı araştırmada, 2012-2013 yıllarında Türkiye'deki televizyonlarda şifresiz olarak yayın yapan çocuk kanallarındaki beş çizgi filmin, ilk beş bölümü incelenmiştir. Ana tema olarak söz varlığı; yabancı kelimeler, deyimler, atasözleri, terimler, ikilemeler, kalıplaşmış ifadeler, kalıp

(ilişki) sözler, argo ifadeler ve çeviri sözler ise alt temalar olarak belirlenmiş ve buna göre inceleme yapılmıştır. Sonuç olarak araştırma bitiminde çizgi dizilerin, beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin söz varlıklarına katkısının genellikle olumlu olduğu görülmüştür.

Ayan (2016)'ın “Çizgi Filmlerin Söz Varlığı Üzerine Bir Araştırma” isimli çalışmasında, 2014-2015 tarihlerini kapsayan İstanbul'daki bir ilkokulda, 1-4. sınıflarda eğitim gören, toplam 300 öğrencinin seçtiği 10 çizgi filmin 5'er dakikalık kesitlerinden elde edilen 3000 kelime incelenmiştir. 10 çizgi filmde toplamda 30000 kelime incelenmiştir. Baş (2011)'ın söz varlığı unsurları araştırmalarında yaptığı ölçütlere göre çizgi filmler incelenmiştir. Bu ölçütler dikkate alınarak 30000 kelimelerin 27.946'sı çalışmada kullanılmıştır. Sonuç olarak 424 deyim, 4 atasözü, 72 ikileme, 205 kalıp söz, 4 argo kelime, 1.592 özel isim tespit edilmiştir. Çizgi filmler ile ilkokul öğrencilerinin söz varlığı unsurları karşılaştırıldığında 1.916 farklı sözcüğün aynı olduğu anlaşılmıştır. Öğrencilerin sahip olduğu söz varlığı unsurları ile çizgi filmlerin söz varlığı unsurlarının örtüştüğü tespit edilmiştir.

Samuk (2018)'un “Çizgi Filmlerin Söz Varlığı Üzerine Bir İnceleme” isimli çalışmasında, TRT'de yayımlanan beş farklı çizgi filmin tüm bölümleri örneklem alınarak incelenmiştir. Bu çalışma, çizgi filmlerin içindeki söz varlığı unsurlarının neler olduğuna belirlemek ve aynı zamanda ulaşılan sonuçlarla ilköğretim öğrencilerinin söz varlıkları ile karşılaştırma yaparak sonuçları ortaya koyabilmeyi amaçlamıştır. Bu beş çizgi filmin 541 bölümünden elde edilen toplam kelime sayısı 343.960 olmuştur. Çeşitli analizlerle elde edilen 301.523 söz varlığı unsuru incelenmiş ve her bir çizgi film; temel söz varlığı, deyimler, atasözleri, ikilemeler, argo/çocuklar için kötü örnek oluşturabilecek unsurlar, kalıp sözler, kalıplaşmış ifadeler, özel isimler ve kod kopyalama kullanımı açısından olmak üzere dokuz başlık altında incelenmiştir. Tekrara düşen söz varlığı unsurları çıkarıldıktan sonra geriye 10.992 adet söz varlığı unsuru kalmıştır.

Aydoğdu (2019)'nın “Çocuğa Hitap Eden Animasyon Sinema Filmlerinin Ortaokul Öğrencilerinin Söz Varlığına Etkisi” isimli çalışmasında, İstanbul'un Bahçelievler ilçesindeki bir devlet okulunda rastgele seçilen 6. Sınıf düzeyinde 110 öğrenci çalışma grubuna seçilmiştir. Biri yerli biri yabancı yapım olmak üzere iki animasyon filmi belirlenmiş, bu filmler üç uzman ve yaş grubu benzer olan 25 öğrenci tarafından izlenmiştir. Öğrencilerden anlamını bilmedikleri kelimeleri, uzmanlardan ise öğrencilerin bilemeyecekleri kelimeleri yazmaları istenmiştir. Kelime havuzunda 30 kelimelik listeler

oluşturulmuştur. Kelime listeleri, kelime ilişkilendirme testi olarak hazırlanıp ön test ve son test deney grubunu oluşturan 55 öğrenciye ve kontrol grubunu oluşturan 55 öğrenciye uygulanmıştır. Sonuç olarak animasyon filmler kullanılarak kalıcı ve etkili kelime öğretiminin sağlanabileceği, bu yöntemin öğrencilerin söz varlığına etkisinin geleneksel yöntemlere göre çok fazla etkili olduğu görülmüştür.

Şahin (2019)'in “TRT'nin Çocuklara Yönelik Çizgi Filmlerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi” isimli çalışmasında, 2015-2016 yıllarında TRT Çocuk kanalında yayımlanan ve halen daha yayın hayatına devam eden altı çizgi filmin değer aktarımı ve Türkçe eğitime katkısı açısından incelemiştir. Analizler sonucu elde edilen verilere göre değer yönünden yabancı yapımların yerli yapımlara göre daha zengin olduğu görülmüştür. Bununla birlikte çizgi filmlerde olumsuz davranışlar açısından örneklerle rastlanılmıştır. Türkçe söz varlığı açısından ise çizgi filmlerde belirli söz gruplarının yoğun olarak işlendiği ancak bazı söz varlığı unsurlarına yeterince yer verilmediği tespit edilmiştir.

Turp Özdemir (2020)'in “Türkiye’de Çocuk Kanallarında Yayımlanan Çizgi Filmlerin Değerler Eğitimi Açısından İncelenmesi ve Bu Çizgi Filmlerin Türkçe Öğretimine Katkısı” isimli araştırmasında, TRT Çocuk ve Minika Go kanallarında yayımlanan çizgi filmlerin 12 yaş üzerine gruplandırılması; bu çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısını incelendiğinde, değerler açısından zengin olduğu ve Türk diline katkısı bakımından atasözlerinin çok sık yer almadığı ama deyimler ve kalıp sözlerinin çok daha fazla kullanıldığına ulaşılmıştır.

Gürdamar (2021)'in “TRT Çocuk Kanalında Yer Alan 6-9 Yaş Grubu Çizgi Filmlerin Söz Varlığı Açısından İncelenmesi” isimli çalışmasında, TRT Çocuk kanalında yayımlanan, 6-9 yaş grubunu içine alan üç çizgi filmin ilk üç bölümünü söz varlığı unsurlarını açısından incelenmiştir. Sonuç olarak incelenen çizgi filmlerde, 502 adet yabancı sözcüğe, 1 adet atasözüne, kalıplaşmış ifadelerle hiç yer verilmediği, 22 adet ikilemenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca 54 adet deyim, 35 adet terim, 71 adet kalıp (ilişki) söze yer verildiği, argo ifadelerin hiç kullanılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Arslan (2022)'in “Çocuk Edebiyatı Ürünü Olan Çizgi Filmlerdeki Söz Varlığı: TRT Çocuk Kanalı Örneği” isimli çalışmasında, TRT Çocuk kanalında yayın yapan 12 farklı çizgi filmi söz varlığı açısından incelemiştir. Seçilen çizgi filmlerin onar bölümü

izlenmiştir ve 96.720 kelimelik bir söz varlığı listesi elde edilmiştir. Bu kelime listeleri üzerinde inceleme yapılmıştır. 96.720 kelimelik listede tekrar etmeyen 7046 kelime saptanmıştır ve en sık tekrar eden 20 kelime listelenmiştir. Ayrıca 7046 kelimelik listedeki kelimelerin 3'ü argo ifade, 16'sı atasözü, 554'ü deyim, 153'ü ikileme, 191'i kalıp söz ve 435'i özel isimdir. Çizgi filmlerde en çok kullanılan söz varlığı unsurunun deyim, en az kullanılan söz varlığı unsurunun argo ifadeler olduğu anlaşılmıştır. Sonuç olarak elde edilen verilerle, en fazla söz varlığı unsuru taşıyan çizgi filmler belirlenmiş ve en çok tekrar eden atasözleri, deyimler, ikilemeler ve kalıp sözler olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmanın bu kısmında ilgili makaleler kronolojik olarak verilmiştir:

Topçuoğlu ve Bursalı (2015)'nin “Çizgi Dizilerle Kalıp (İlişki) Söz Öğretimi: Cille Örneği” isimli çalışmasında, kalıp (ilişki) söz öğretiminde çizgi dizilerden nasıl yararlanılacağına tespiti amaçlanmıştır. Buna göre çizgi dizilerdeki kalıp sözler ve kullanım sıklıkları ile kalıp söz öğretiminde çizgi filmlerden faydalanmada dikkat edilecek unsurlar incelenmiştir. Bu çalışmada, “Cille” isimli çizgi filmin ilk 20 bölümü incelenmiştir. Ana tema kalıp sözler; alt temalar ise toplumsal-kültürel ilişkileri yansıtan kalıp sözler, hayır dualar ve beddualar olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak toplumsal-kültürel ilişkilerle ilgili kalıp sözlere rastlanmıştır. Kalıp söz çeşitliliği açısından Cille adlı çizgi dizinin ortaokul öğrencilerinin söz varlığına olumlu katkı sağladığı görülmüştür.

Temizkan ve Atasoy (2016)'un “Söz Varlığının Gelişimi Açısından Çizgi Filmler Üzerine Bir Değerlendirme (TRT Çocuk ve Minika Çocuk Örneği)” isimli çalışmasında, TRT Çocuk ve Minika Çocuk kanallarında yayımlanan toplam 24 çizgi film üç gün boyunca takip edilerek söz varlığı unsurları açısından incelenmiştir. Çizgi filmlerin söz varlığı üzerindeki etkisi araştırılırken aynı zamanda toplam kelime sayısı, farklı kelime sayısı, farklı kelime oranı, deyim sayısı, atasözü sayısı, ikileme sayısı, kalıp söz sayısı, argo ifade ve özel isim sayılarına bakılmıştır. Sonuç olarak 24 çizgi filmde 17238 toplam kelime, 2458 farklı kelime tespit edilmiştir. Böylece toplam kelime sayısına göre farklı kelime oranı %14.2 olarak belirlenmiştir. Araştırma sonucunda çizgi filmlerde 262 deyim, 3 atasözü, 31 ikileme, 1318 kalıp söz, 2 argo ifade, 1166 özel isim kullanıldığı tespit edilmiştir. 0-6 yaş aralığında bulunan çocukların öğrenmesi gereken kelimelerden en çok fiil ve genel kelime başlıklarında bulunan sözcüklerin ortak kullandığı belirlenmiştir.

Uzuner-Yurt ve Aktaş (2017)'ın “Dilin İşlevleri ve Söz Varlığı Açısından Pepee” isimli çalışmasında, Pepee çizgi dizisinde dilsel işlevleri belirlemek ve söz varlığı açısından incelemeyi amaçlamıştır. Çizgi filmin 2012-2013 yılları arasında TRT çocuk kanalında gösterilen 20 bölüm ile 2014-2016 yılları arasında Planet Çocuk kanalında gösterilen 20 bölüm incelemeye alınmıştır. Sonuç olarak incelenen çizgi filmde söz varlığı unsurlarından olan deyim, atasözü, kalıp söz kullanım sıklığının fazlalığı, dilin üst dil işlevinden faydalanılarak dil ve dile ait unsurlar hakkında açıklamaların yapılması, çizgi filmi önemli olduğu sonucuna ulaştırmıştır.

Şahin (2019)'in “TRT'nin Çocuklara Yönelik Çizgi Filmlerinin Türkçe Öğretimi ve Değer Aktarımı Açısından İncelenmesi” isimli araştırmasında, Türkçe Dersi Öğretim Programlarında yer alan değerler üzerinden çalışma incelenmiştir. TRT Çocuk Kanalında 2015-2016 yıllarında yayınlanan ve halen daha var olan iki çizgi filmin değer aktarımı açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Sonuç olarak çizgi filmlerin değerler açısından zengin olduğu anlaşılmış, bunun yanında olumsuz davranış örnekleriyle karşılaşılmıştır. Çizgi filmlerde Türkçe söz varlığı unsurlarına yeterince yer verilmediği görülmüştür. “Çizgi filmler” ve “söz varlığı” konulu araştırmalar dışında literatürde farklı çalışmalar bulunmaktadır. Fakat bu çalışmalar, bu iki temadan farklı olarak farklı değişkenleri içermesi sebebiyle bu bölüm içerisine dahil edilmemiştir.

2.9.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Çizgi film ve söz varlığı açısından yurt dışında yapılan araştırmalar ile ilgili makale ve tez bilgileri aşağıdaki gibidir:

Aziz ve Sulicha (2016)'nin yaptığı çalışmada, Banda Aceh'deki bir ilkokulda beşinci sınıf öğrencilerine kelime öğretiminde çizgi filmlerin öğretim aracı olarak kullanımını incelemek ve öğrencilerin bu medyanın kullanımına yönelik tepkilerini öğrenmeyi amaçlanmıştır. Örneklem olarak biri kontrol grubu ve diğeri deney grubu olmak üzere iki sınıf alınmıştır. Her grupta 32 öğrenci vardır. Deney grubunun son test puanlarının ortalamasının 94 olduğunu, kontrol grubunun son test puanlarının ortalamasının ise yalnızca 66 olduğunu görülmektedir. Araştırma sonucunda görsel-işitsel araç olarak çizgi filmlerin kullanılmasıyla eğitim gören öğrencilerin, diğer geleneksel görsel araçlar kullanılarak eğitim gören öğrencilere göre daha iyi sonuç aldıkları sonucuna

varılmıştır. Ayrıca öğrencilerin çizgi film kullanımına yönelik tepkileri oldukça olumlu olmuştur.

Munir (2016)'in yapmış olduğu çalışmada, ilköğretim düzeyindeki öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirmek için görsel-işitsel medyası özellikle de çizgi film medyası araştırılmıştır. Bu çalışmada tek gruplu ön test-son test şeklinde deneysel yöntem kullanılmıştır. Veri analizinde t-testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ön testte %32 öğrenci düşük puan almıştır. Son test grubunda ise düşük puan yoktur. Araştırma sonucunda çizgi filmlerin öğrencilere kelime öğretmede etkili bir yöntem olduğu öne sürülmüştür.

Mitroudi (2019)'un yaptığı tezde, yabancı dil olarak İngilizce öğretiminde, çizgi filmlerin etkisi araştırılmıştır. Yunan 2. sınıf öğrencilerine özel bir dil kursundaki farklı sekiz derste 'Ben and Holly's' ve 'Little Kingdom British' çizgi filmlerinin sekiz bölümü altyazısız olarak İngilizce izletilmiştir. Her derste olay örgüsü ve karakterler hakkında sözlü olarak etkileşimde bulunulmaya çalışılmıştır. Çizgi filmlerinin çocukların kelime dağarcığına ne ölçüde katkısı olduğunu tahmin etmek için her bölümden sonra seviyelerine uygun görevlerle test edilmiştir. Yapılan gözlemler sonucunda öğrencilerin önemli miktarda kelimeleri edindiği görülmüştür. Çizgi filmlerin dil öğrenme tekniği olarak kullanılması yararlı bulunmuştur.

Arifani (2020)'nin makalesinde, altyazılı ve altyazısız çizgi film videoları kullanılarak evde tesadüfi kelime öğretiminin etkililiğini incelemeyi amaçlamıştır. İngilizce geçmişi olmayan 14'ü erkek ve 16'sı kız olmak üzere 30 kişinin kelime dağarcığı gelişimini öğrenmek için 'Kelime Bilgisi Ölçeği' kullanmıştır. Araştırma sonuçları incelendiğinde altyazısız kısa çizgi film videoları kullanarak tesadüfi sözcükler öğrenenlerin 30 dakika boyunca altyazılı çizgi film videoları kullanlara göre daha etkili bir şekilde kelime öğrendikleri görülmüştür.

Hasanah vd. (2023), öğrencilerin kelime dağarcığını geliştirmek için "Frozen 2" filminde İngilizce altyazı kullanmanın etkinliğini araştırmayı amaçlamıştır. Amaçlı örnekleme yoluyla seçilen 25 öğrenciye ön test ve son test yapılmıştır. Veri analizinde ön test puanı ortalaması 55.36 iken son test puanı ortalaması 82.52'ye yükseldiği görülmüştür. Araştırma sonucunda, "Frozen 2" filminde İngilizce altyazı kullanımının öğrencilerin kelime dağarcığı üzerinde olumlu bir etkisi olduğunu bulunmuştur.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma doküman incelemesi yoluyla gerçekleşmiştir. Bu çalışmanın yöntemi ise doküman analizidir. Doküman analizi, araştırma verilerinin birincil kaynağı olarak çeşitli dokümanların toplanması, gözden geçirilmesi, sorgulanması ve analizi olarak tanımlanabilen bilimsel bir araştırma yöntemidir (O’Leary, 2017’e atfen Sak vd., 2021: 242). Ayrıca, basılı, elektronik, görsel ve tarihi birçok materyalin incelenip değerlendirilmesini içeren bir yöntem olarak da öne çıkmaktadır (Bowen, 2009; Fraenkel vd., 2012; Saldana, 2011’e atfen Sak vd., 2021: 242). Doküman inceleme yöntemi, araştırmanın veri setini oluşturan birincil veya ikincil kaynak olarak nitelendirilen çeşitli dokümanların elde edilmesi, yorumlanması ve analizi olarak tanımlanabilir (Özkan, 2019: 27). Bu tür araştırmalarda, araştırmacı, gereksinim duyulan olguları, görüşme ve gözlem yapmaya gerek duymadan edinebilir ve bu şekilde doküman incelemesi araştırmacıya hız, vakit ve maliyet anlamında katkı sunacaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2016: 190).

Araştırmalarda kullanılabilecek doküman çeşitleri; reklamlar, ajandalar, katılım kayıtları, davetiyeler, toplantı tutanakları, kılavuzlar, notlar, kitap ve broşürler, günlükler, dergiler, program kayıtları, mektuplar, muhtıralar, haritalar, çizelgeler, gazeteler, sanat eserleri, program detayları, radyo TV program senaryoları, örgütsel raporlar, anket verileri, çeşitli kamu kayıtları, not defterleri, fotoğraf albümleri vb. olup; bunlar araştırmalarda kullanılmak üzere araştırmacılara veri sağlamaktadır (Labuschagne, 2003’e atfen Kırıl, 2020: 174).

Bu araştırmada, örnekleme dahil olan çizgi film bölümleri doküman incelemesi yöntemiyle kapsamlı incelenmiş ve içerik analizi ile yorumlanmıştır. Araştırmada örnekleme doğrultusunda elde edilen çizgi filmlerin bölümlerine TRT Çocuk resmî web sayfasından ulaşılmıştır.

3.2. Evren ve Örneklem

TRT Çocuk kanalının hedef kitlesi çocuklardır. TRT Çocuk, 3-12 yaş grubu çocukluk çağındaki bireylere, fiziksel ve bilişsel olarak artı değerler katmayı amaçlamaktadır. Okul öncesi 3-5 yaş ve okul çağındaki 6-12 yaş çocuklar için içerik yayınlamaktadır. İçerikler yaş, algı ve ihtiyaçlara göre tasarlanmaktadır. TRT Çocuk kanalının resmi video paylaşım sitesinde yayınlanan 74 program bulunmaktadır.

Bu araştırmanın evrenini TRT Çocuk kanalında yer alan 6-10 yaş çocukları için üretilen tüm çizgi filmler oluşturmaktadır. Bu araştırmanın örnekleme ise amaçlı örneklemeyle belirlenen Trafik Tayfa (2020-2023 sezon /13 bölüm) ve Dijital Tayfa (2020-2021sezon /10 bölüm) çizgi filmlerini içermektedir. Amaçlı örnekleme tekniği geniş bir içeriğe sahip durumların daha derinlemesine çalışılmasına fırsat verir (Karasar, 2013: 113). Bu çizgi filmlerin belirlenmesinde ise çocuklar tarafından çok fazla izlenmesi ve hitap ettiği yaş aralığının 6-10 yaşları olması kriter olarak gözetilmiştir.

Bu çizgi filmlerin hangi bölümlerinin araştırma kapsamında yer alacağı ise basit rastgele örnekleme ile belirlenmiştir. Basit rastgele örneklemede evrendeki tüm öğelere birer numara verilmektedir. Bu süreçte tüm öğeler diğer bir ifadeyle çizgi filmlerin tüm bölümlerinin seçilmesi eşit şansa sahiptir. Bölümlerin seçiminde çizgi filmlerin ayrı ayrı bölüm sayıları yazılarak bir torbaya atılmıştır. Eşit şansa sahip bu iki çizgi filminden de ayrı ayrı ikişer bölüm seçilmiştir. Basit tesadüfî örnekleme, evreni kapsayan her elemanın örneklemin içinde olma olasılığının eşit olması durumudur (Arıkan, 2004: 141). Bu yöntemle yapılan örneklemede istatistiksel işlemler ağırlıksız olarak yapıldığı için değerlendirme işlemi ve örnekleme hatası kolayca hesaplanabilir. Örneklemin seçilebilmesi için evreni oluşturan tüm öğelere ihtiyaç vardır. Öğeler dağınık olabilir ve bu durumda uygulanması zor olur. Örnekleme seçilen öğelere ulaşmak daha uzun zaman ve daha fazla insan gücü gerektirebilir (Özdamar, 2001: 45; Büyüköztürk vd., 2013: 145). Bu kapsamda Trafik Tayfa çizgi filminin 2020-2023 sezonundaki 13 bölümü ve Dijital Tayfa'nın 2020/2021 sezonundaki 10 bölümü örneklemede yer almıştır.

Aşağıda Tablo 2.3'te araştırmanın örneklemini oluşturan çizgi filmlerin yayın takvimine ilişkin bilgiler verilmiştir (WIKİPEDIA.ORG, 2023).

Tablo 2.3: Çizgi Filmlerin Yayın Takvimi

Çizgi Film	Sezon	Bölüm Sayısı	Bölüm Aralığı	TV Kanalı	TV Sezonu
Trafik Tayfa	1.Sezon	13	1-13	TRT Çocuk	2020-
Dijital Tayfa	1.Sezon	10	1-10	TRT Çocuk	2020-2021

Tablo 2.3 incelendiğinde Trafik Tayfa'nın on üç bölümden oluştuğunu ve 2020 yılından beri yayın hayatına devam ettiği, Dijital Tayfa'nın 2020-2021 yılları arasında 1 sezon olarak yayımlandığı ve on bölümden oluştuğu görülmektedir.

Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa

Rafadan Tayfa, 1 Aralık 2014'te TRT Çocuk'ta yayınlanmaya başlayan Türk yapımı animasyon çizgi filmidir. Rafadan Tayfa'nın Trafik Tayfa ile Dijital Tayfa olmak üzere çeşitli serileri de bulunmaktadır. Bu seriler Rafadan Tayfa'nın karakterlerinden oluşmaktadır. ISF Studios şirketi tarafından çekimleri yapılmaktadır. Yapımcılığını ve yönetmenliğini İsmail Fidan Ankara'da yapmaktadır. Tablo 2.4'te çizgi filmi oluşturan karakterler özellikleriyle birlikte verilmiştir (WIKİPEDIA.ORG, 2023).

Tablo 2.4: Çizgi Filmlerdeki Karakterler ve Özellikleri

Karakter	Açıklama
Hayri	Rafadan Tayfa'nın midesine düşkünüdür. "Baklava Dükkanı'nın sorumlusudur. Bazı olayları abartmayı çok sever.
Hale	Hayri'nin kardeşidir.
Kamil	Mahalledeki 'Nuri Bakkal'ın sorumlusudur. Uykusuna düşkün biridir.
Akın	Mert'in kardeşi ve oldukça zeki ve araştırmacıdır.
Mert	Akın'ın abisidir. Olaylara karşı soğukkanlı ve sakin davranmasıyla bilinir.
Sevim	Hale'nin mahalleden en yakın arkadaşıdır.
Kuşçu Baba	Mahallede kütüphanede çalışan yaşlı biridir.
Basri Amca	Mahallenin yaşlı, kolay sinirlenen, aynı zamanda iyi kalpli ve tek başına yaşayan bir sakinidir.
Sadettin Usta	Mahalle'nin tamircisidir.

Tablo 2.4’ te Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa’nın karakterlerinin özellikleri verilmiştir. Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa’nın yayın hayatına başlamasından önce internette çıkan haberler aşağıda verilmiştir.

Çocuklara sanal dünyayı “Dijital Tayfa” anlatacak başlıklı haberde, Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi Başkanı Ali Taha Koç, Rafadan Tayfa'nın sevilen karakterlerinin Dijital Tayfa serisinde çocuklara teknolojiye anlatacağını, Dijital Tayfa'nın 26 Aralık'ta ekranlarda olacağını söyledi (ANADOLU AJANSI, 2020). Çocuklar 'Trafik Tayfa' ile kuralları öğrenecek başlıklı haberde , İçişleri Bakanlığı ile TRT iş birliğiyle çocukları erken yaşta trafik kuralları hakkında bilinçlendirmek ve farkındalık oluşturmak amacıyla “Trafik Tayfa” çizgi dizisi 3 Ekim Cumartesi gününden itibaren her hafta sonu TRT Çocuk'ta ekranlara gelecek (TRT HABER, 2020).

3.3. Verilerin Toplanması

Araştırmada veri olarak kullanılan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin ilgili bölümlerine TRT Çocuk resmî web sitesinden ulaşılmıştır. Çizgi filmler dikte yöntemiyle yazıya aktarılmıştır. Seçilen dört bölümün içeriklerinde yer alan atasözü, deyim, terim, kalıp söz, ikileme, kalıplaşmış ifade, argo ve yabancı sözcük gibi söz varlığı unsurlarının kullanım sıklığı araştırılmıştır. Ayrıca kelime türü, kelime sıklığı, cümle yapısı ve cümle uzunluklarına da bakılmıştır. Araştırma kapsamındaki çizgi film bölümleri araştırmacı tarafından sessiz bir ortamda izlenmiş ve özenle yazıya aktarılmıştır. Eksik ifade olmaması için her bir bölüm araştırmacı tarafından yeniden izlenilmiş ve doğruluk açısından kontrol edilmiştir.

3.4. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Doğan Aksan (2006) ve Bayram Baş (2011)’in “söz varlığı unsurları” gruplamaları temel alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen “söz varlığı değerlendirme formu” kullanılmıştır. Veri toplama aracının geçerliği ve güvenirliği konusunda uzman görüşlerine başvurulmuştur. Düzenleme yapılarak forma son hali verilmiştir ve EK 2’de sunulmuştur.

3.5.Verilerin Analizi

Araştırmada, verileri analiz etmek için içerik analizi kullanılmıştır. Yıldırım ve Şimşek (2016: 242)’e göre toplanan veriler belirli temalar ve kavramlar içinde benzer bilgileri bir araya getirerek yorumlanır. Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinden rastgele belirlenen ikişer bölüm veri havuzunu oluşturmaktadır. Senaryolar yazıya geçirildiğinde çizgi filmlerden toplam 5316 kelime elde edilmiştir. Yapılan analizler sonucu 4526 kelime tasnif edilmiştir. Çizgi filmlerdeki söz varlığı unsurları Aksan (2006)’ın araştırmasına göre kategorilendirip incelenmiştir. Bu unsurlar, deyimler, ikilemeler, kalıp sözler, atasözleri, kalıplaşmış ifadeler, terimler, argo ifadelerdir. Kelimeler sadece şekil olarak değil anlam olarak da incelenmiştir. Bu nedenle ayrı yazılan birleşik kelimeler, sayılar, tarihler, özel isimler bir kabul edilmiştir. Toplam kelime ve farklı kelimeler bir takım ölçütlere göre belirlenmiştir. Kelime analizi yapılırken işlem basamakları Baş (2011)’ın söz varlığı araştırmaları için belirlediği ölçütler takip edilmiştir:

- Ayrı yazılan bileşik fiiller ve birleşik kelimeler birleştirilerek bir kabul edilmiştir: Dikkat etmek (dikkat+et-), alacağı olsun (alacağı+ol-), hava yolu (hava+yolu), çubuk makarna (çubuk+makarna) gibi.
- TDK’nin yazım kurallarına ait açıklamalara dikkat edilerek özel isimler birleştirilmiştir. Kuşçu Baba (Kuşçu+Baba), Trafik Tayfa (Trafik+Tayfa) gibi.
- Sayılar ve tarihler yazı ile belirtilmiştir. Birden fazla kelimeden oluşan sayılar ve tarihler birleştirilmiştir: On iki (on+iki), yetmiş üç (yetmiş+üç) gibi.
- “Simple Concordance Program 5.0” adlı programda hata oluşmaması adına kesme işaretleri kaldırılmıştır: Sevim’in (Sevimin), Taksim’i (Taksimi) gibi.
- Oluşan kelime havuzundaki söz varlığı unsurları “Simple Concordance Program 5.0” ile listelendirilmiştir. Bu liste “Word” dosyasına kopyalanmıştır.
- Çekim eki alan kelimeler anlam değişikliğine uğramadığı için çıkarılmıştır. Kelimeler yalın hale getirilmiştir. Kelimelerdeki olumsuzluk eki, sıfat fiil ve zarf fiil ekleri kalıcı isim yapanlar hariç silinmiştir: Yapıyorum (yap-), yarışma, okuma gibi.
- Eş sesli kelimeler açıklamalarla yazılmıştır: Ad (isim), el (organ) gibi.
- Ünlem özelliği taşıyan kelimeler kısaltılmıştır. Hahayt, ayy, uff gibi.

- Tüm yapılan işlemlerden sonra “Simple Concordance Program 5.0” ile aynı kelimeler bir araya getirilerek tek bir liste elde edilmiştir. Bu liste “Word” dosyasına kopyalanmıştır.
- Bu işlemler için TDK’nin Güncel Sözlüğü ile Atasözü ve Deyimler Sözlüğü’nden yararlanılmıştır. Ayrıca bileşik kelimeler, yazım kuralları, ikilemeler için TDK’nin resmi sitesinden faydalanılmıştır.

Yukarıdaki basamaklar tek tek yapıldıktan sonra söz varlığı unsurlarının tamamı toplu bir liste ile bir araya getirilmiştir. Deyimler, kalıp sözler, ikilemeler, atasözleri, terimler argo ifadeler ve yabancı sözcükler başlıklarına göre listelenmiştir.

Araştırmada bir diğer alt soru ise cümle yapılarını araştırmaktır. Cümle yapıları için dört kategori seçilmiştir. Bunlar; eksilteli cümle, soru cümlesi, devrik cümle ve kurallı cümledir. Analiz sırasında senaryolardaki konuşmalarda geçen cümle yapıları incelendiğinde noktalama işaretleriyle ayrılmış her yapının cümle oluşturmadığı fark edilmiştir. Bir yargı bildirmeyen sadece tamlama grubundan oluşan kelime guruplarıyla da karşılaşmıştır. Noktalama işaretleriyle ayrılan bu yapılar cümle olarak sayılmamıştır ve eleme yoluna gidilmiştir. Araştırmada bir diğer alt soru cümle uzunluklarıdır. Cümle uzunlukları hesaplamasında cümle içinde geçen kelimeler tek tek manuel (el ile) olarak sayılarak belirlenmiştir. Bileşik kelimeler, birden fazla kelimedenden oluşan kalıp sözler, ikilemeler, deyimler ve birden fazla sözcükten oluşan sayılar çizgi film senaryolarından işaretlenip bir kelime olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın bir başka alt sorusu ise kelime türleridir. Kelime türleri için sekiz kategori seçilmiştir. Bunlar; isim, fiil, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlemdir. Metinlerde geçen bu kelime türleri el ile (manuel) incelenmiştir. Çizgi filmlerde geçen fiilimsiler sayılmamıştır. Elde edilen veriler “Word” dosyasında Ctrl+F kısa yolu ile açılan gezinti bölmesine tek tek yazılarak kontrolü sağlanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler sayısal ifadeler, frekans ve yüzde şeklinde sunulmuştur. Kelime sıklığı istatistiği yapan “Simple Concordance Program 5.0”, “MAXQDA 2022”, “Microsoft Word”, “Microsoft Excel” gibi analiz programı kullanılmıştır. Verilerin analizleri; tablo, grafik, sıklık frekansı, yüzde ve kelime bulutu oluşturularak verilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular araştırma sorularına uygun bir şekilde sırasıyla verilmiş tablo ve grafiklerle sunulmuştur.

4.1. Araştırmanın Birinci Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta deyim kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.1’de her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki deyim sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

Tablo 3.1: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerine Göre Deyimlerin Dağılımı

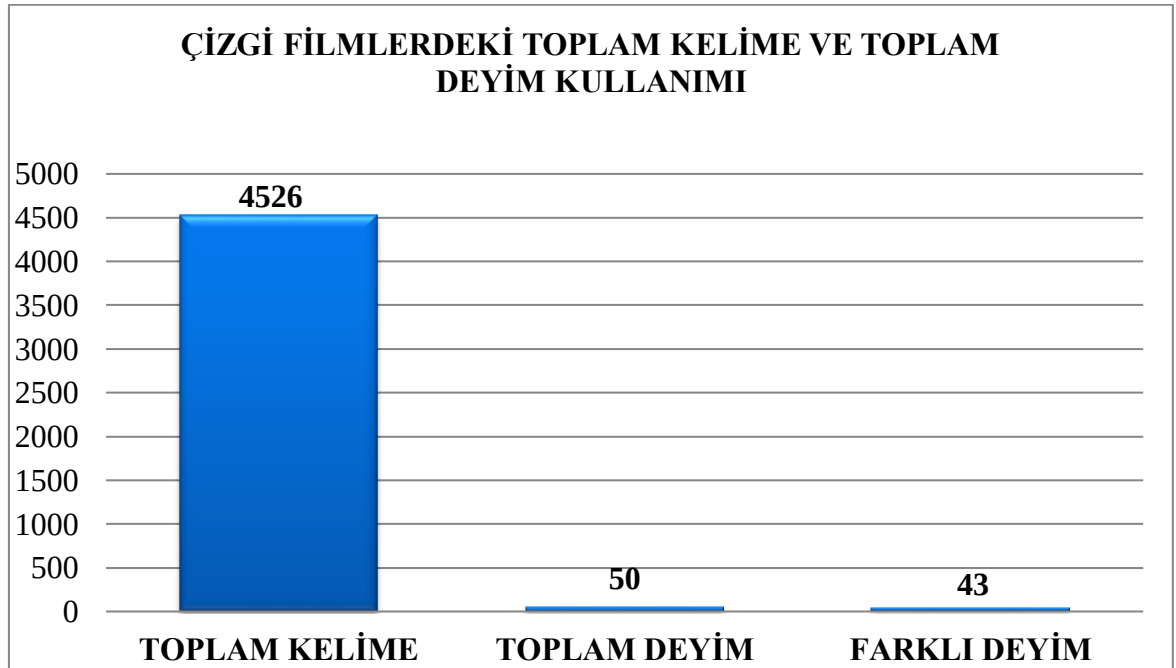
Çizgi Film	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Trafik Tayfa	13	1.14	21	1.71	34	1.44
Dijital Tayfa	3	0.29	9	0.78	12	0.55

Not. Trafik Tayfa dizisi için Bölüm 1 2020-2023 sezon ve 7. bölümü; Bölüm 2 ise 2020-2023 sezon ve 13. bölümü içermektedir. Dijital Tayfa dizisi için Bölüm 1 2020-2021 sezon ve 5. bölümü; Bölüm 2 ise 2020-2021 sezon ve 3. bölümü içermektedir.

Tablo 3.1 incelendiğinde Trafik Tayfa Bölüm 1’deki deyim sayısının ($f=13$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %1.14’ünü oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında deyim sayısının ($f=21$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %1.71’ini oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam kelime sayısı açısından bakıldığında deyim sayısının 34 olduğu tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %1.44’ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.1. incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1'deki deyim sayısının ($f=3$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.29'unu oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında deyim sayısının ($f=9$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.78'ini oluşturduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı açısından bakıldığında deyim sayısının 12 olduğunu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %0.55'ini oluşturduğu görülmektedir.

Şekil 1.6'da Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerindeki incelenen bölümlerdeki deyim sayıları kullanım durumuna göre toplam kelime sayısı ve farklı kelime sayısı ile birlikte sunulmuştur.

Şekil 1.6: Çizgi Filmlerdeki Toplam Kelime ve Toplam Deyim Kullanımı

Şekil 1.6 incelendiğinde her iki çizgi filmdeki toplam deyim sayısının ($f=50$), farklı deyim sayısının ise ($f=43$) olduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı ($f= 4526$) açısından bakıldığında, kullanılan toplam deyim sayısının bütün kelimelerin %1.10'unu ve kullanılan farklı deyim sayısının ise bütün kelimelerin %0.95'ini oluşturduğu dikkat çekmektedir.

TDK'nin Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü kullanılarak deyimler tespit edilmiştir. Aşağıda her iki çizgi filmin belirlenen bölümlerinde yer alan deyimler ayrıntılı olarak sırasıyla sunulmuştur.

Trafik Tayfa Trafik İşaretleri (Bölüm 1) bölümünde; *karar vermek, yanına almak, fırsat bulmak, faydalı olmak, kendini tutamamak, kusura bakmamak, hak vermek, ihtiyaç duymak, (bir yer) kazan (biri) kepçe, yol vermek, on parmağında on marifet olmak, hak kazanmak, davet etmek* deyimleri yer almaktadır.

Trafik Tayfa Görev Başında (13. Bölüm) bölümünde *çocuk oyuncacı haline getirmek, elden geçirmek, hak etmek, ödü kopmak (patlamak), eksik olma, laf aramızda, karşılık vermek, haber vermek, hataya düşmek, elinden almak, umut (ümit) vermek, özür dilemek, davet etmek, gurur duymak, karar vermek, bir yolunu bulmak, mavi boncuk dağıtmak, altüst olmak, söz vermek, çakılı kalmak, eline düşmek* deyimleri yer almaktadır.

Dijital Tayfa Otonom Bakkal (5. Bölüm) bölümünde *gözünü seveyim, hayran(olmak) kalmak, iş çıkırından çıkmak* deyimleri yer almaktadır.

Dijital Tayfa Gerçek Sanala Karşı (3. Bölüm) bölümünde *tadı tuzu kalmamak, ibret almak, elinden almak, duman etmek, rahat bırakmak, helal olsun, tadı damağında kalmak, kendini kaptırmak, ders vermek*, deyimleri yer almaktadır.

Tablo 3.2: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerinde Tekrar Eden Deyimler

Deyim	Trafik Tayfa Bölüm 1	Trafik Tayfa Bölüm 2	Dijital Tayfa Bölüm 1	Dijital Tayfa Bölüm 2	Toplam <i>f</i>
elinden almak	-	1	-	1	2
davet etmek	1	1	-	-	2
karar vermek	1	1	-	-	2
hak vermek	2	-	-	-	2
gözünü seveyim	-	-	2	-	2
hak etmek	-	2	-	-	2
rahat bırakmak	-	-	-	2	2

Tablo 3.2'ye göre elinden almak ($f=2$), hak vermek ($f=2$), karar vermek ($f=2$), davet etmek ($f=2$), gözünü seveyim ($f=2$), hak etmek ($f=2$), rahat bırakmak ($f=2$), sözcükleri incelenen çizgi filmlerde tekrar eden deyimlerdir.

4.2. Araştırmanın İkinci Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta atasözü kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.3'te her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki atasözü sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

Tablo 3.3: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerine Göre Atasözü Dağılımı

Çizgi Film	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Trafik Tayfa	-	-	-	-	-	-
Dijital Tayfa	-	-	-	-	-	-

Tablo 3.3 incelendiğinde Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinin incelenen her iki bölümünde de atasözüne rastlanılmamıştır.

4.3. Araştırmanın Üçüncü Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın üçüncü sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta ikileme kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.4'te her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki ikileme sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

Tablo 3.4: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerine Göre İkileme Dağılımı

Çizgi Film	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Trafik Tayfa	4	0.35	6	0.46	10	0.42
Dijital Tayfa	1	0.09	11	0.95	12	0.55

Tablo 3.4 incelendiğinde Trafik Tayfa Bölüm 1'deki ikileme sayısının ($f=6$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.35'ini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında ikileme sayısının ($f=6$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.46'sını oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam kelime sayısı açısından bakıldığında ikileme sayısının 10 olduğu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %0.42'sini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.4. incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1'deki deyim sayısının ($f=1$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.09'unu oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında deyim sayısının ($f=11$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.95'ini oluşturduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı açısından bakıldığında ikileme sayısının 12 olduğunu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %0.55'ini oluşturduğu görülmektedir.

Şekil 1.7'de Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerindeki incelenen bölümlerdeki ikileme sayıları kullanım durumuna göre toplam kelime sayısı ile birlikte sunulmuştur.

Şekil 1.7: Çizgi Filmlerdeki Toplam Kelime ve Toplam İkileme Kullanımı

Şekil 1.7. incelendiğinde her iki çizgi filmdeki toplam ikileme sayısının ($f=27$), farklı ikileme sayısının ise ($f=20$) olduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı ($f=4526$) açısından bakıldığında, kullanılan toplam ikileme sayısının bütün kelimelerin %0.59'unu

ve kullanılan farklı ikileme sayısının ise bütün kelimelerin %0.44'ünü oluşturduğu dikkat çekmektedir.

İkilemeler belirlenirken TDK'nin web sayfasından ve Çürük (2016)'ün "İkilemelerin Dil Bilgisel Anlamları" adlı çalışmasından yararlanılmıştır. Aşağıda her iki çizgi filmin belirlenen bölümlerinde yer alan ikilemeler ayrıntılı olarak sırasıyla sunulmuştur.

Trafik Tayfa Trafik İşaretleri (7. Bölüm) bölümünde *nakış nakış, harıl harıl, oh oh, seve seve* ikilemeleri yer almaktadır.

Trafik Tayfa Görev Başında (13. Bölüm) bölümünde *yok yok, iyiden iyiye, kapat kapat, tamam tamam, dört dörtlük, el ele* ikilemeleri yer almaktadır.

Dijital Tayfa Otonom Bakkal (5. Bölüm) bölümünde *tamam tamam* ikilemesi yer almaktadır.

Dijital Tayfa Gerçek Sanala Karşı (3. Bölüm) bölümünde *üstü başı, tabi tabi, yok yok, iyi iyi, renkli renkli, yat yat, aman aman, çöz çöz, şaka şaka, hayır hayır, karman çorman* ikilemeleri yer almaktadır.

Tablo 3.5: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerinde Tekrar Eden İkilemeler

İkileme	Trafik Tayfa Bölüm 1	Trafik Tayfa Bölüm 2	Dijital Tayfa Bölüm 1	Dijital Tayfa Bölüm 2	Toplam <i>f</i>
tamam tamam	-	2	2	-	4
yok yok	-	2	1	-	3
oh oh	2	-	-	-	2
harıl harıl	2	-	-	-	2

Tablo 3.5'e göre tamam tamam ($f=4$), yok yok ($f=3$), oh oh ($f=2$), , harıl harıl ($f=2$) sözcükleri incelenen çizgi filmlerde tekrar eden ikilemelerdir.

4.4. Araştırmanın Dördüncü Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta kalıp (ilişki) söz kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.6’ da her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki *kalıp (ilişki) söz* sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

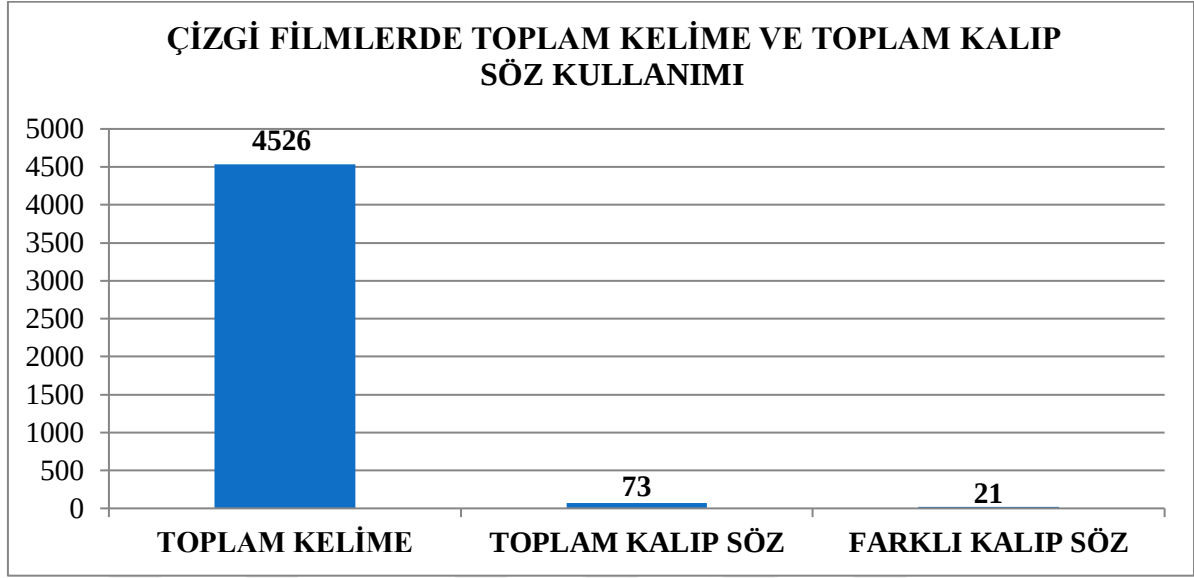
Tablo 3.6: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerine Göre Kalıp (İlişki) Söz Dağılımı

Çizgi Film	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Trafik Tayfa	9	0.79	11	0.90	20	0.84
Dijital Tayfa	11	1.07	10	0.87	21	0.96

Tablo 3.6 incelendiğinde Trafik Tayfa Bölüm 1’deki kalıp (ilişki) söz sayısının ($f=9$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.79’unu oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında kalıp (ilişki) söz sayısının ($f=11$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.90’ını oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam kelime sayısı açısından bakıldığında kalıp (ilişki) söz sayısının 20 olduğu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %0.84’ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.6. incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1’deki kalıp (ilişki) söz sayısının ($f=11$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %1.07’sini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında kalıp (ilişki) söz sayısının ($f=10$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.87’sini oluşturduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı açısından bakıldığında kalıp (ilişki) söz sayısının 21 olduğunu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %0.96’sını oluşturduğu görülmektedir.

Şekil 1.8’de Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerindeki incelenen bölümlerdeki kalıp (ilişki) söz sayıları kullanım durumuna göre toplam kelime sayısı ile birlikte sunulmuştur.

Şekil 1.8: Çizgi Filmlerdeki Toplam Kelime ve Toplam Kalıp Söz Kullanımı

Şekil 1.8. incelendiğinde her iki çizgi filmdeki toplam kalıp (ilişki) söz sayısının ($f=73$), farklı kalıp (ilişki) söz sayısının ise ($f=21$) olduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı ($f= 4526$) açısından bakıldığında, kullanılan toplam kalıp (ilişki) söz sayısının bütün kelimelerin %1.61'ini ve kullanılan farklı kalıp (ilişki) söz sayısının ise bütün kelimelerin %0.46'sını oluşturduğu dikkat çekmektedir.

Kalıp sözler belirlenirken ilgili tezlerden yararlanılmıştır. Aşağıda her iki çizgi filmin belirlenen bölümlerinde yer alan kalıp (ilişki) sözler ayrıntılı olarak sırasıyla sunulmuştur.

Trafik Tayfa Trafik İşaretleri (7. Bölüm) bölümünde *alacağın olsun, canım, peki, tamam, yaşa, harika, hoş geldin, efendim, aferin* kalıp (ilişki) sözleri yer almaktadır.

Trafik Tayfa Görev Başında (13. Bölüm) bölümünde *hayrola, canım, alacağın olsun, peki, tamam, efendim, yaşa, harika, mükemmel, görüşürüz, teşekkür ederim* kalıp (ilişki) sözleri yer almaktadır.

Dijital Tayfa Otonom Bakkal (5. Bölüm) bölümünde *görüürüz, merhaba, lütfen, harika, tamam, hadi, kolay gelsin, şahane, hoş geldin, efendim, canım* kalıp (ilişki) sözleri yer almaktadır.

Dijital Tayfa Gerçek Sanala Karşı (3. Bölüm) bölümünde *canım, helal olsun, teşekkür ederim, yaşa, yaşasın, harika, hadi, hoş geldin, çok şükür, tamam* kalıp (ilişki) sözleri yer almaktadır.

Tablo 3.7: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerinde Tekrar Eden Kalıp (İlişki) Sözler

Kalıp Söz	Trafik Tayfa Bölüm 1	Trafik Tayfa Bölüm 2	Dijital Tayfa Bölüm 1	Dijital Tayfa Bölüm 2	Toplam <i>f</i>
canım	1	5	1	2	9
harika	2	4	2	1	9
efendim	3	3	1	-	7
tamam	2	1	3	1	7
hadi	4	1	1	1	7
peki	2	3	-	-	5
yaşa	1	2	-	1	4
hoş geldin	1	-	1	1	3
teşekkür ederim	-	2	-	1	3
merhaba	-	-	3	-	3
lütfen	-	-	3	-	3
alacağı olsun	2	1	-	-	3
görüürüz	-	1	1	-	2

Tablo 3.7'ye göre canım ($f=9$), harika ($f=9$), efendim ($f=7$), tamam ($f=7$), hadi ($f=7$), peki ($f=5$), yaşa ($f=4$), hoş geldin ($f=3$), teşekkür ederim ($f=3$), merhaba ($f=3$), lütfen ($f=3$), alacağı olsun ($f=3$), görüşürüz ($f=2$), sözcükleri incelenen çizgi filmlerde tekrar eden kalıp (ilişki) sözlerdir.

4.5. Araştırmanın Beşinci Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın beşinci sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta kalıplaşmış ifadeler kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.8’ de her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki *kalıplaşmış ifade* sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

Tablo 3.8: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerine Göre Kalıplaşmış İfadeler Dağılımı

Çizgi Film	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Trafik Tayfa	-	-	-	-	-	-
Dijital Tayfa	-	-	-	-	-	-

Tablo 3.8 incelendiğinde Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filminin her iki bölümünde de kalıplaşmış ifadelere rastlanılmamıştır.

4.6. Araştırmanın Altıncı Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın altıncı sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta terim kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.9’ da her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki *terim* sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

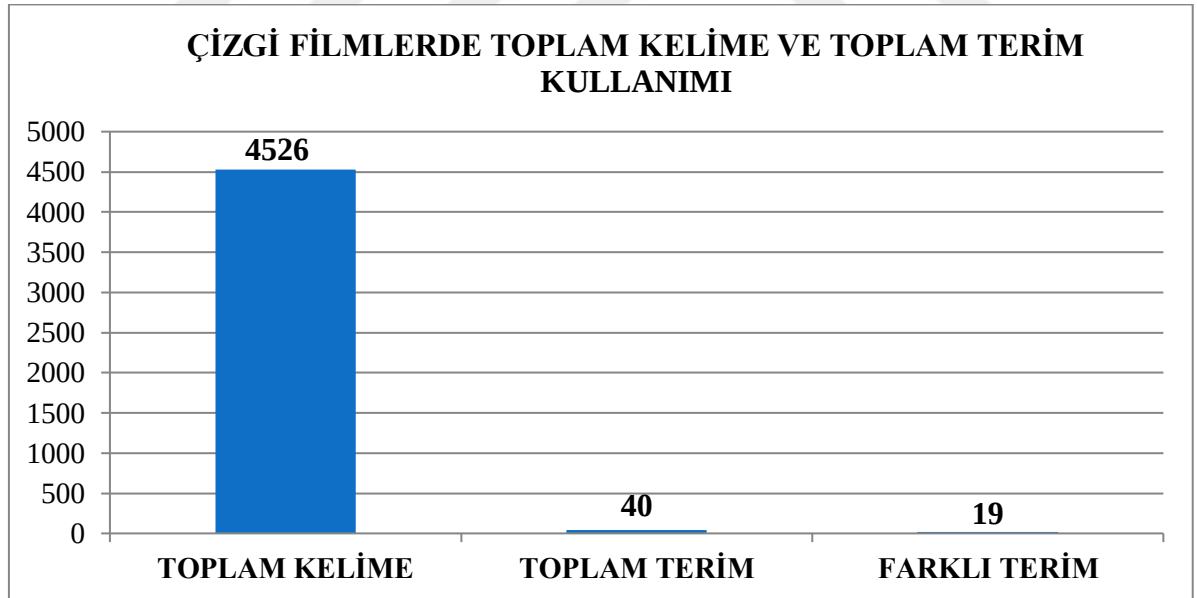
Tablo 3.9: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerine Göre Terim Dağılımı

Çizgi Film	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Trafik Tayfa	4	0.35	3	0.24	7	0.29
Dijital Tayfa	-	-	12	1.04	12	0.55

Tablo 3.9 incelendiğinde Trafik Tayfa Bölüm 1'deki terim sayısının ($f=4$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.35'ini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında terim sayısının ($f=3$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.24'ünü oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam kelime sayısı açısından bakıldığında terim sayısının 7 olduğu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %0.29'unu oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.9 incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1'deki terim sayısının ($f=0$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0'ını oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında terim sayısının ($f=12$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %1.04'ünü oluşturduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı açısından bakıldığında terim sayısının 12 olduğunu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %0.55'ini oluşturduğu görülmektedir.

Şekil 1.9'da Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerindeki incelenen bölümlerdeki terim sayıları kullanım durumuna göre toplam kelime sayısı ile birlikte sunulmuştur.

Şekil 1.9: Çizgi Filmlerdeki Toplam Kelime ve Toplam Terim Kullanımı

Şekil 1.9 incelendiğinde her iki çizgi filmdeki toplam terim sayısının ($f=40$), farklı terim sayısının ise ($f=19$) olduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı ($f= 4526$) açısından

bakıldığında, kullanılan toplam terim sayısının bütün kelimelerin %0.88'ini ve kullanılan farklı terim sayısının ise bütün kelimelerin %0.41'ini oluşturduğu dikkat çekmektedir.

Terimler belirlenirken TDK resmi sitesi ve ilgili tezler referans alınmıştır. Aşağıda her iki çizgi filmin belirlenen bölümlerinde yer alan terimler ayrıntılı olarak sırasıyla sunulmuştur.

Trafik Tayfa Trafik İşaretleri (7. Bölüm) bölümünde *eşkenar, üçgen, daire, dörtgen*, terimleri yer almaktadır.

Trafik Tayfa Görev Başında (13. Bölüm) bölümünde *hücum, gol, takım* terimleri yer almaktadır.

Dijital Tayfa Otonom Bakkal (5. Bölüm) bölümünde terimlere rastlanılmamıştır.

Dijital Tayfa Gerçek Sanala Karşı (3. Bölüm) bölümünde *gol, pas, şut, kupa, rekor, çıkarma, kalan, yüzde otuz, bölme, çarpma, ortalama, matematik* terimleri yer almaktadır.

Tablo 3.10: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerinde Tekrar Eden Terimler

Terim	Trafik Tayfa Bölüm 1	Trafik Tayfa Bölüm 2	Dijital Tayfa Bölüm 1	Dijital Tayfa Bölüm 2	Toplam <i>f</i>
gol	-	1	-	11	12
rekor	-	-	-	5	5
daire	3	-	-	-	3
matematik	-	-	-	3	3
üçgen	2	-	-	-	2
şut	-	-	-	2	2

Tablo 3.10'a göre gol ($f=12$), rekor ($f=5$), daire ($f=3$), matematik ($f=3$), üçgen ($f=2$), şut ($f=2$) sözcükleri incelenen çizgi filmlerde tekrar eden terimlerdir.

4.7. Araştırmanın Yedinci Sorusuna İlişkin Bulgular

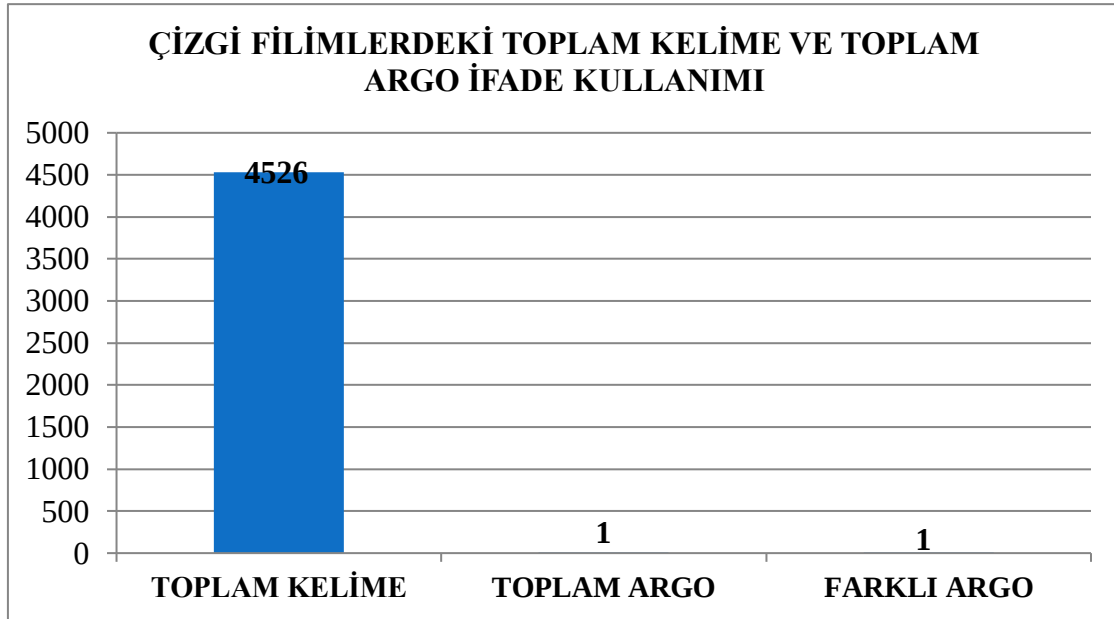
Araştırmanın yedinci sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta argo ifadeler kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.11’ de her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki *argo ifade* sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

Tablo 3.11: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerine Göre Argo İfade Dağılımı

Çizgi Film	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Trafik Tayfa	-	-	-	-	-	-
Dijital Tayfa	-	-	1	0.08	1	0.04

Tablo 3.11 incelendiğinde Trafik Tayfa Bölüm 1’deki argo ifade sayısının ($f=0$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0’ını oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında argo ifade sayısının ($f=0$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0’ını oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam kelime sayısı açısından bakıldığında argo ifade sayısının 0 olduğu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %0’ını oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.11 incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1’deki argo ifade sayısının ($f=0$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0’ını oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında argo ifade sayısının ($f=1$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %0.08’ini oluşturduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı açısından bakıldığında argo ifade sayısının 1 olduğunu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %0.04’ini oluşturduğu görülmektedir. Şekil 1.10’da Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerindeki incelenen bölümlerdeki argo ifade sayıları kullanım durumuna göre toplam kelime sayısı ile birlikte sunulmuştur.

Şekil 1.10: Çizgi Filmlerdeki Toplam Kelime ve Toplam Argo İfade Kullanımı

Şekil 1.10 incelendiğinde her iki çizgi filmdeki toplam argo ifade sayısının ($f=1$), farklı argo ifade sayısının ise ($f=1$) olduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı ($f= 4526$) açısından bakıldığında, kullanılan toplam argo ifade sayısının bütün kelimelerin %0.02'sini ve kullanılan farklı argo ifade sayısının ise bütün kelimelerin %0.02'sini oluşturduğu dikkat çekmektedir. TDK'nin Güncel Sözlüğü kullanılarak argo ifadeler tespit edilmiştir. Aşağıda her iki çizgi filmin belirlenen bölümlerinde yer alan argo ifadeler ayrıntılı olarak sırasıyla sunulmuştur.

Trafik Tayfa Trafik İşaretleri (7. Bölüm) bölümünde argo ifadelere rastlanılmamıştır.

Trafik Tayfa Görev Başında (13. Bölüm) bölümünde argo ifadelere rastlanılmamıştır.

Dijital Tayfa Otonom Bakkal (5. Bölüm) bölümünde argo ifadelere rastlanılmamıştır.

Dijital Tayfa Gerçek Sanala Karşı (3. Bölüm) bölümünde *duman etmek* argo ifadesi yer almaktadır.

4.8. Araştırmanın Sekizinci Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın sekizinci sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta yabancı sözcükler kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.12’ de her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki *yabancı sözcük* sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

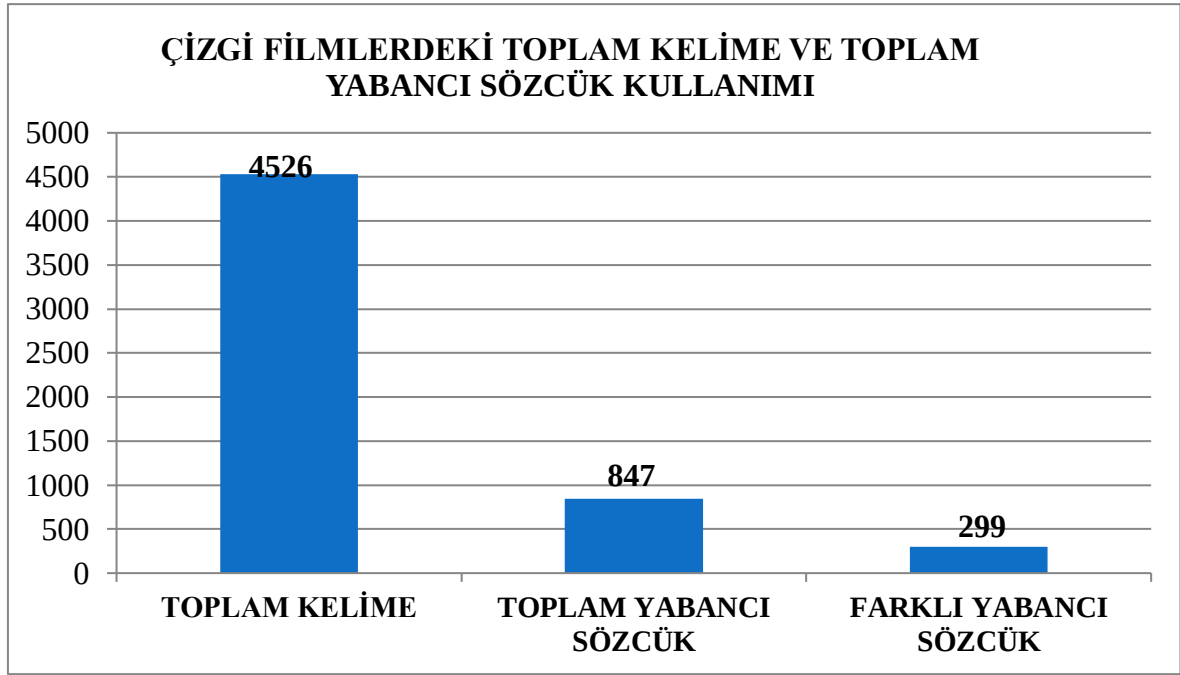
Tablo 3.12: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerine Göre Yabancı Sözcüklerin Dağılımı

Çizgi Film	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Trafik Tayfa	99	8.70	81	6.63	180	7.63
Dijital Tayfa	89	8.70	106	9.24	195	8.99

Tablo 3.12 incelendiğinde Trafik Tayfa Bölüm 1’deki yabancı sözcük sayısının ($f=99$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %8.70’ini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında yabancı sözcük sayısının ($f=81$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %6.63’ünü oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam kelime sayısı açısından bakıldığında yabancı sözcük sayısının 180 olduğu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %7.63’ünü oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.12 incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1’deki yabancı sözcük sayısının ($f=89$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %8.70’ini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında yabancı sözcük sayısının ($f=106$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam kelime sayısının %9.24’ünü oluşturduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı açısından bakıldığında yabancı sözcük sayısının 195 olduğunu ve tüm bölümlerdeki toplam kelime sayısının %8.99’ünü oluşturduğu görülmektedir.

Şekil 1.11’de Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerindeki incelenen bölümlerdeki yabancı sözcük sayıları kullanım durumuna göre toplam kelime sayısı ile birlikte sunulmuştur.

Şekil 1.11: Çizgi Filmlerdeki Toplam Kelime ve Toplam Yabancı Sözcük Kullanımı

Şekil 1.11 incelendiğinde her iki çizgi filmdeki toplam yabancı sözcük sayısının ($f=847$), farklı terim sayısının ise ($f=299$) olduğu görülmektedir. Toplam kelime sayısı ($f=4526$) açısından bakıldığında, kullanılan toplam yabancı sözcük sayısının bütün kelimelerin %18.71'ini ve kullanılan farklı yabancı sözcük sayısının ise bütün kelimelerin %6.60'ını oluşturduğu dikkat çekmektedir.

Sözcüklerin kökenini araştırırken TDK'nin Güncel Sözlüğü'nden yararlanılmıştır. Aşağıda her iki çizgi filmin belirlenen bölümlerinde yer alan yabancı sözcükler ayrıntılı olarak sırasıyla sunulmuştur.

Trafik Tayfa Trafik İşaretleri (7. Bölüm) bölümünde *acele, hamle, kadar, ama, kanaviçe, nakış, nihayet, alem, dama, kitap, fırsat, dimi, hiç, şey, ihmal, insan, ders, herkes, tabi, yani, fazla, şikayet, müsaade, hazır, bisiklet, hiddet, liste, kütüphane, zor, merak, icap, parça, harika, fikir, dikkat, tehlike, ifade, renk, daire, şekil, mavi, tanzim, hemen, bazı, grup, sınır, hastane, polis, merkez, piknik, cevap, trafik, işaret, tamam, bari, izin, hayat, zaten, zaman, her, minibüs, para, çile, pedal, rahat, mahalle, kepçe, tane, kırmızı, taraf, siyah, kıyafet, defile, rakam, resim, marifet, hoş, hakem, kabul, gayet, basit, puan, zil, davet, otobüs, seri, hayır, mecburi, devam, aferin, rakip, çerçeve, viraj, lakin, cihaz, kasis, hayvan, tur, galip* kelimeleri yer almaktadır.

Trafik Tayfa Görev Başında (13. Bölüm) bölümünde *şey, mektup, hemen, ama, tam, mahalle, kontrol, ani, his, sofrası, mesela, nohut, pilav, köfte, makarna, hücum, iştah, gol, nimet, tarif, kara, doktor, şapka, tamam, kilometre, ilahi, trafik, kask, bisiklet, lastik, fren, usta, aman, gurur, kırmızı, an, harika, mükemmel, kadar, galip, hareket, dikkat, zaman, ahenk, her, hayır, heyecan, sahip, levha, işaret, laf, gayet, evlat, sebep, hata, kafa, hayal, hayat, fırtına, ifade, hiç, ihtiyaç, herkes, devam, eşya, azim, fazla, insan, mücadele, merak, zahmet, kilit, polis, ümit, özür, telafi, mavi, şube, komiser, izin, tayfa* kelimeleri yer almaktadır.

Dijital Tayfa Otonom Bakkal (5. Bölüm) bölümünde *sipariş, falan, hem, test, üniversite, makine, otonom, etik, zeka, tabi, devam, karar, sınır, lazım, taraf, kütüphane, merhaba, lütfen, servis, şekil, müthiş, çabuk, normal, sene, kafa, hazır, harika, makarna, biber, salça, tamam, teslim, adres, isim, tarif, teknoloji, bina, saniye, ezber, telefon, rehber, şahane, selam, filan, henüz, eğer, litre, sabun, deterjan, bakkal, teslimat, hesap, robot, şey, merak, paket, hemen, berber, kutu, kadar, çamaşır, hep, rüya, belki, malzeme, mahalle, acaba, tuhaf, zaman, kayıt, pamuk, dünya, temiz, zaten, rica, müsaade, onur, taklit, dükkan, çünkü insan, ihtiyaç, salon, adam, zayıf, galiba, endişe, tekrar, tane* kelimeleri yer almaktadır.

Dijital Tayfa Gerçek Sanala Karşı (3. Bölüm) bölümünde *telefon, adam, internet, şarj, alet, heykel, ama, bank, insan, hikaye, hakikat, dünya, tabi, alem, lazım, her, şey, teşekkür, gol, televizyon, jenerik, site, şut, pas, hiç, turnuva, hemen, kupa, hazır, helal, rekor, saniye, salise, zevk, külâh, sınırsız, enteresan, model, lider, tablo, beraber, normal, galiba, mutfak, malzeme, porsiyon, miktar, afiyet, seviye, gurme, rozet, matematik, kütüphane, harika, mahalle, kadar, problem, karne keyif, haz, hatta, fazla, hayat, asıl, hediye, kutu, yarışma, madalya, muhtar, kral, mucit, astronot, holding, efendi, restoran, şef, çırak, lezzet, marka, paket, nakliye, şirket, hava, filo, teknoloji, firma, nanoteknoloji, dev, mekik, ikram, meşgul, hayır, rüya, klasik, zaman, hem, hala, kafa, aşure, tamam, şükür, tam, acaba, aman, ayar, üniversite* kelimeleri yer almaktadır.

Tablo 3.13: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerinde Tekrar Eden Yabancı Sözcükler

Yabancı Sözcük	Trafik Tayfa 7.Bölüm	Trafik Tayfa 13.Bölüm	Dijital Tayfa 5. Bölüm	Dijital Tayfa 3. Bölüm	Toplam <i>f</i>
trafik	19	21	-	-	40
işaret	37	1	-	-	38
şey	4	11	4	12	31
sipariş	-	-	25	-	25
mahalle	2	8	1	9	20
ama	6	5	3	3	17
her	2	7	-	7	16
kadar	3	3	3	7	16
tamam	2	5	7	1	15
zaman	5	4	2	3	14
kırmızı	7	7	-	-	14
cevap	14	-	-	-	14
kontrol	-	12	-	-	12
gol	-	1	-	11	12
telefon	-	-	3	9	12
kitap	11	-	-	-	11
harika	2	4	2	1	9
dünya	-	-	1	8	9
tabi	1	-	3	5	9
etik	-	-	8	-	8
hayır	1	3	-	4	8
internet	-	-	-	8	8
adres	-	-	8	-	8
mektup	-	7	-	-	7
paket	-	-	7	-	7
hazır	1	-	5	1	7
hem	-	-	5	2	7
bisiklet	4	3	-	-	7
hata	-	6	-	-	6
tehlike	6	-	-	-	6
hemen	2	1	1	2	6
rüya	-	-	1	5	6

Yabancı Sözcük (Devam ediyor.)	Trafik Tayfa 7.Bölüm	Trafik Tayfa 13.Bölüm	Dijital Tayfa 5. Bölüm	Dijital Tayfa 3. Bölüm	Toplam f
devam	2	2	2	-	6
tanzim	5	-	-	-	5
insan	1	1	1	2	5
hayat	1	3	-	1	5
herkes	4	1	-	-	5
seviye	-	-	-	5	5
fazla	2	1	-	2	5
rekor	-	-	-	5	5
otonom	-	-	5	-	5
zeka	-	-	5	-	5
dikkat	3	1	-	-	4
polis	1	3	-	-	4
hiç	1	1	1	1	4
şekil	3	-	1	-	4
mecburi	4	-	-	-	4
kütüphane	1	-	1	2	4
heykel	-	-	-	4	4
merak	1	1	2	-	4
test	-	-	4	-	4
teknoloji	-	-	2	2	4
çabuk	-	-	4	-	4
berber	-	-	4	-	4
rozet	-	-	-	4	4
tam	-	3	-	1	4
taraf	2	-	1	-	3
galiba	1	-	1	1	3
rakip	3	-	-	-	3
his	-	3	-	-	3
aman	-	1	-	2	3
heyecan	-	3	-	-	3
kafa	-	1	1	1	3
merhaba	-	-	3	-	3
normal	-	-	2	1	3
robot	-	-	3	-	3
adam	-	-	1	2	3

Yabancı Sözcük (Devam ediyor.)	Trafik Tayfa 7.Bölüm	Trafik Tayfa 13.Bölüm	Dijital Tayfa 5. Bölüm	Dijital Tayfa 3. Bölüm	Toplam f
saniye	-	-	1	2	3
lazım	-	-	1	2	3
daire	3	-	-	-	3
malzeme	-	-	2	1	3
matematik	-	-	-	3	3
holding	-	-	-	3	3
zaten	1	-	2	-	3
lütfen	-	-	3	-	3
servis	-	-	3	-	3
teslim	-	-	3	-	3
bina	-	-	3	-	3
ifade	1	1	-	-	2
mavi	1	1	-	-	2
bazı	2	-	-	-	2
sınır	1	-	1	-	2
müsaade	1	-	1	-	2
gurur	-	2	-	-	2
renk	2	-	-	-	2
an	-	2	-	-	2
mükemmel	-	2	-	-	2
sebep	-	2	-	-	2
ihtiyaç	-	1	1	-	2
izin	1	1	-	-	2
üniversite	-	-	1	1	2
makine	-	-	2	-	2
selam	-	-	2	-	2
şarj	-	-	-	2	2
alet	-	-	-	2	2
hikaye	-	-	-	2	2
dükkan	-	-	2	-	2
pamuk	-	-	2	-	2
tuhaf	-	-	2	-	2
acaba	-	-	1	1	2
jenerik	-	-	-	2	2
şut	-	-	-	2	2

Yabancı Sözcük (Devam ediyor.)	Trafik Tayfa 7.Bölüm	Trafik Tayfa 13.Bölüm	Dijital Tayfa 5. Bölüm	Dijital Tayfa 3. Bölüm	Toplam f
külâh	-	-	-	2	2
karne	-	-	-	2	2
restoran	-	-	-	2	2
nakış	2	-	-	-	2

Tablo 14'e göre trafik ($f=40$), işaret ($f=38$), şey ($f=31$), sipariş ($f=25$), mahalle ($f=20$), ama ($f=17$), her ($f=16$), kadar ($f=16$), tamam ($f=15$), zaman ($f=14$), kırmızı ($f=14$), cevap ($f=14$), kontrol ($f=12$), gol ($f=12$), telefon ($f=12$), kitap ($f=11$), harika, ($f=9$), dünya ($f=9$), tabi ($f=9$), etik ($f=8$), hayır ($f=8$), internet ($f=8$), adres ($f=8$), mektup ($f=7$), paket ($f=7$), hazır ($f=7$), hem ($f=7$), bisiklet ($f=7$), hata ($f=6$), tehlike ($f=6$), hemen ($f=6$), rüya ($f=6$), devam ($f=6$), tanzim ($f=5$), insan ($f=5$), hayat ($f=5$), herkes ($f=5$), seviye ($f=5$), otonom ($f=5$), fazla ($f=5$), zeka ($f=5$), rekor ($f=5$), dikkat ($f=4$), polis ($f=4$), hiç ($f=4$), kütüphane ($f=4$), merak ($f=4$), test ($f=4$), çabuk ($f=4$), berber ($f=4$), rozet ($f=4$), teknoloji ($f=4$), şekil ($f=4$), tam ($f=4$), mecburi ($f=4$), heykel ($f=4$), taraf ($f=3$), galiba ($f=3$), rakip ($f=3$), his ($f=3$), aman ($f=3$), heyecan ($f=3$), kafa ($f=3$), merhaba ($f=3$), normal ($f=3$), saniye ($f=3$), robot ($f=3$), adam ($f=3$), lazım ($f=3$), malzeme ($f=3$), matematik ($f=3$), holding ($f=3$), lütfen ($f=3$), servis ($f=3$), teslim ($f=3$), bina ($f=3$), daire ($f=3$), ifade ($f=2$), mavi ($f=2$), bazı ($f=2$), sınır ($f=2$), zaten ($f=2$), müsaade ($f=2$), gurur ($f=2$), renk ($f=2$), an ($f=2$), mükemmel ($f=2$), sebep ($f=2$), ihtiyaç ($f=2$), izin ($f=2$), üniversite ($f=2$), makine ($f=2$), selam ($f=2$), şarj ($f=2$), alet ($f=2$), hikaye ($f=2$), dükkan ($f=2$), pamuk ($f=2$), tuhaf ($f=2$), acaba ($f=2$), jenerik ($f=2$), şut ($f=2$), külâh ($f=2$), karne ($f=2$), restoran ($f=2$), nakış ($f=2$) sözcükleri incelenen çizgi filmlerde tekrar eden yabancı sözcüklerdir.

4.9. Araştırmanın Dokuzuncu Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta kelime türleri (isim, fiil, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlem) kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.1’ de her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki *kelime türleri* frekanslarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

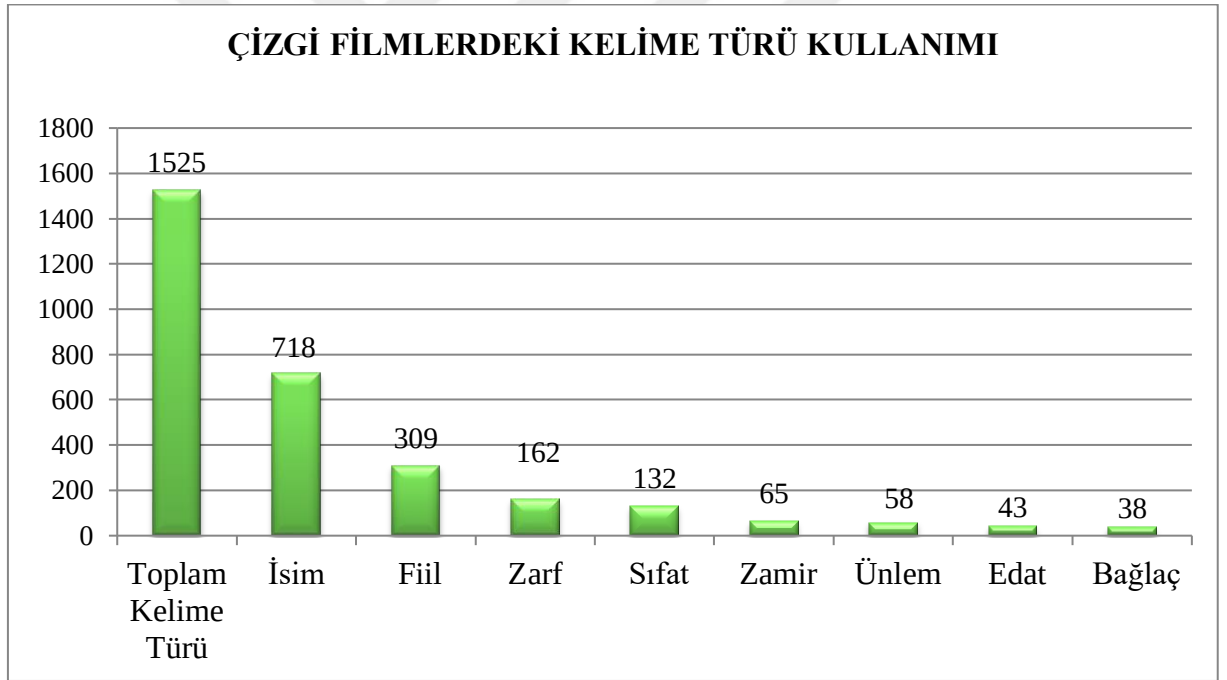
Tablo 3.14: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerinde Geçen Kelime Türlerinin Frekans Tablosu

Kelime Türleri	İsim	Fiil	Zarf	Sıfat	Zamir	Ünlem	Edat	Bağlaç	Toplam Kelime(f)
Trafik Tayfa 7.Bölüm	179	77	43	29	23	15	10	9	385
Trafik Tayfa 13.Bölüm	187	89	49	36	18	14	13	10	416
Dijital Tayfa 5.Bölüm	169	69	35	30	11	14	10	12	350
Dijital Tayfa 3.Bölüm	183	74	35	37	13	15	10	7	374
TOPLAM (f)	718	309	162	132	65	58	43	38	1525

Tablo 3.14’e göre en fazla kelime türü Trafik Tayfa’nın 13. bölümünde (f=416) en az kelime türü ise Dijital Tayfa’nın 5. bölümünde (f=350) kullanılmıştır. Çizgi filmler 718 isim, 309 fiil, 162 zarf, 132 sıfat, 65 zamir, 58 ünlem, 43 edat, 38 bağlaç, olmak üzere 1525 kelimeden oluşmaktadır. Senaryoları oluşturan cümlelerin yüklem kısımlarındaki bileşik fiil, deyim, atasözü, kalıp (ilişki) sözler fiil tablosuna dahil edilmiştir. Çizgi filmlerde geçen fiilimsiler sayılmamıştır. Ayrıca ses şeklinde çıkarılan anlamı olmayan kelimeler çıkarılmıştır. Veri analizi el ile (manuel) yapılmıştır. Elde edilen veriler Word ortamında Ctrl+F kısa yolu ile açılan gezinti bölmesine tek tek yazılıp kontrol edilmiştir. Son olarak verilerin frekans (sıklık) kontrolleri yapıp veri tablosunun son şekli verilmiştir. Aşağıdaki grafiklerde bu veriler gösterilmiştir. Veri havuzunu oluştururken hal eki ve iyelik eki gibi çekim eki alan zamirler tespit edilmiştir.

Çekim eki alan zamirlerden ekler silinmiştir. Bu kelimler kök ve gövde olarak değerlendirilmiştir. Çekim eki alan zamirler tek bir kelime olarak sayılmıştır: ben, bana (ben kelimesinin yönelme durum eki almış hali), beni (ben kelimesinin belirtme eki almış hali), bende (ben kelimesinin bulunma durum eki almış hali), benden(ben kelimesinin ayrılma durum eki almış hali), benim (iyelik eki) gibi. Bu işlemler yapılırken TDK Güncel Sözlüğü’nden yararlanılmıştır.

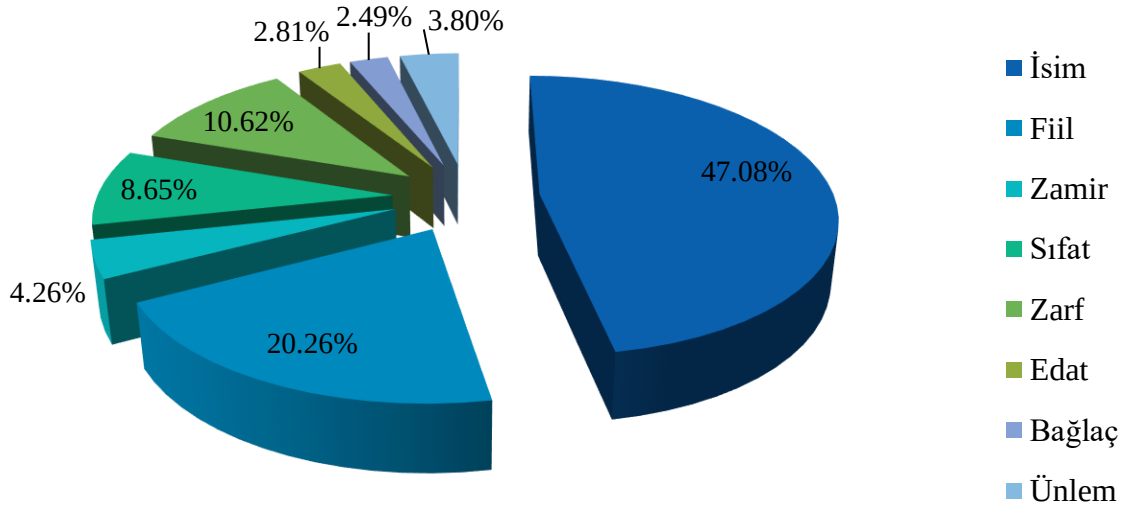
Soru edatı (mı-/mi-) için belli başlı fikir ayrılıkları vardır, bazı dilciler soru eki olarak görürken bazı dilciler ise edat olarak görmektedir (Bulak, 2019: 310). Baran (2017: 120)’a göre mı- sözcüğünün tek başına anlamsız olduğunu fakat cümle içinde anlam kazandığını ifade etmiştir ve bir nesne ya da hareketi karşılamadığı için edat olarak yorumlamıştır. Bu nedenle soru edatı kelime türlerinden edata dahil edilmiştir. Çizgi filmlerde bulunan kelime türlerinin sütun grafiği şekil 1.12’de verilmiştir.

Şekil 1.12: Çizgi Filmlerde Kelime Türü Kullanımı

Şekil 1.12 incelendiğinde çizgi filmlerdeki toplam kelime türü sayısının ($f=1525$) olduğu görülmektedir. Kelime türleri içerisinde bulunan isimlerin sayısı ($f=718$), fiillerin sayısı ($f=309$), zarfların sayısı ($f=162$), sıfatların sayısı ($f=132$), zamirlerin sayısı ($f=65$), ünlemlerin sayısı ($f=58$), edatların sayısı ($f=43$) ve bağlaçların sayısı ($f=38$) olduğu görülmektedir. Çizgi filmlerde bulunan kelime türlerinin yüzde grafiği şekil 1.13’de verilmiştir

ÇİZGİ FİLMLERDEKİ KELİME TÜRÜ YÜZDELİK DİLİMLERİ

Şekil 1.13: Çizgi Filmlerdeki Kelime Türlerinin Yüzdelik Dilimleri

Şekil 1.13 incelendiğinde çizgi filmlerdeki kelime türü içerisinde bulunan isimlerin toplam kelime türü içindeki oranının %47.08 olduğu, fiillerin toplam kelime türü içindeki oranının %20.26 olduğu, zarfların toplam kelime türü içindeki oranının %10.62 olduğu, sıfatların toplam kelime türü içindeki oranının %8.65, zamirlerin toplam kelime türü içindeki oranının %4.26 olduğu, ünlemlerin toplam kelime türü içindeki oranının %3.80 edatların toplam kelime türü içindeki oranının %2.81 olduğu ve bağlaçların toplam kelime türü içindeki oranının %2.49 olduğu ve olduğu görülmektedir. Toplam kelime türü içinde en fazla kelime türünü isimler oluşturken en az kelime türünü ise bağlaçlar oluşturmaktadır.

4.10. Araştırmanın Onuncu Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın onuncu sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde kelimeler ne sıklıkta kullanılır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki kelimeler Maxqda 2022 programında analizi yapıp kelime bulutu şekline dönüştürülmüştür. *Kelime sıklığı* için kelime bulutu şekillerine yer verilmiştir.

Yapılan analizler sonucu yazılı hale getirilen metinlerdeki toplam kelime sayıları hesaplanırken ayrı yazılan birleşik kelimeler, ayrı yazılan birleşik fiiller, deyimler, ikilemeler, atasözleri, özel isimler, sayılar, birleşik kelime olarak alınmıştır. Fiil çekim ekleri silinmiştir. TDK'nin Güncel Türkçe Sözlük'te yer alan her kelime ya da kelime

grupları bir kelime olarak kabul edilmiştir. Farklı kelime sayıları hesaplanırken ise sıfat fiil, zarf fiil, olumsuzluk eki alan kelimeler farklı bir kelime olarak sayılmazken isim fiil eki alan kelimeler farklı bir kelime olarak kabul edilmiştir. Ayrıca “mı-,mi-” soru eki ve de-/da- bağlaçları kelime olarak sayılmıştır. Bu işlemlerden sonra oluşan çizgi film metinleri, tek tek Maxqda analiz programına yüklenmiştir. Çizgi film bölümlerinin oluşan kelime bulutları aşağıda verilmiştir. Trafik Tayfa 7. bölümünün kelimelerinden oluşan kelime bulutu aşağıda Şekil 1.14’de verilmiştir.

Şekil 1.14.: Trafik Tayfa 7. Bölümünün Kelimelerinden Oluşan Kelime Bulutu

Şekil 1.14 incelendiğinde kelime bulutundaki büyük yazılan kelimeler görülmektedir. Kelimelerin daha büyük boyutta yer alması, daha sık kullanıldığı anlamına gelmektedir. Trafik Tayfa 7. bölümünde en sık kullanılan kelimeler; bir, bu, o, ne, işaret, ben, trafik, sipariş, Hayri, sen, var, yap- şeklinde sıralanmaktadır. Trafik Tayfa 13. bölümünün kelimelerinden oluşan kelime bulutu aşağıda Şekil 1.15’te verilmiştir.

Şekil 1.15: Trafik Tayfa 13. Bölümünün Kelimelerinden Oluşan Kelime Bulutu

Şekil 1.15 incelendiğinde kelime bulutundaki büyük yazılan kelimeler görülmektedir. Kelimelerin daha büyük boyutta yer alması, daha sık kullanıldığı anlamına gelmektedir. Trafik Tayfa 13. Bölümünde en sık kullanılan kelimeler; bir, bu, ben, ne, trafik, ki, şey, var, mahalle, çok, Kamil, mi-, ol-, yap-, de-, gel-, daha, değil, iyi, için şeklinde sıralanmaktadır. Dijital Tayfa 5. bölümünün kelimelerinden oluşan kelime bulutu aşağıda Şekil 1.16’da verilmiştir.

Şekil 1.16: Dijital Tayfa 5. Bölümünün Kelimelerinden Oluşan Kelime Bulutu

Şekil 1.16 incelendiğinde kelime bulutundaki büyük yazılan kelimeler görülmektedir. Kelimelerin daha büyük boyutta yer alması, daha sık kullanıldığı anlamına gelmektedir. Dijital Tayfa çizgi filminin 5. bölümünde en sık kullanılan kelimeler; sipariş, ben, bu, abi, ne, o, ol-, bir, Çoy, sen, var, değil, çok, adres, Akın, etik, ki, mi-, gerek-, isteşeklinde sıralanmaktadır.

Dijital Tayfa 3. bölümünün kelimelerinden oluşan kelime bulutu aşağıda Şekil 1.17’de verilmiştir.

Şekil 1.17: Dijital Tayfa 3. Bölümünün Kelimelerinden Oluşan Kelime Bulutu

Şekil 1.17 incelendiğinde kelime bulutundaki büyük yazılan kelimeler görülmektedir. Kelimelerin daha büyük boyutta yer alması, daha sık kullanıldığı anlamına gelmektedir. Dijital Tayfa çizgi filminin 3. bölümünde en sık kullanılan kelimeler; bir, ne, sipariş, bu, o, ben, de, abi, yap-, sen, ol-, var, gel-, mı-, mi-, Kamil, Akın, mahalle, çok, iste-, sonra şeklinde sıralanmaktadır.

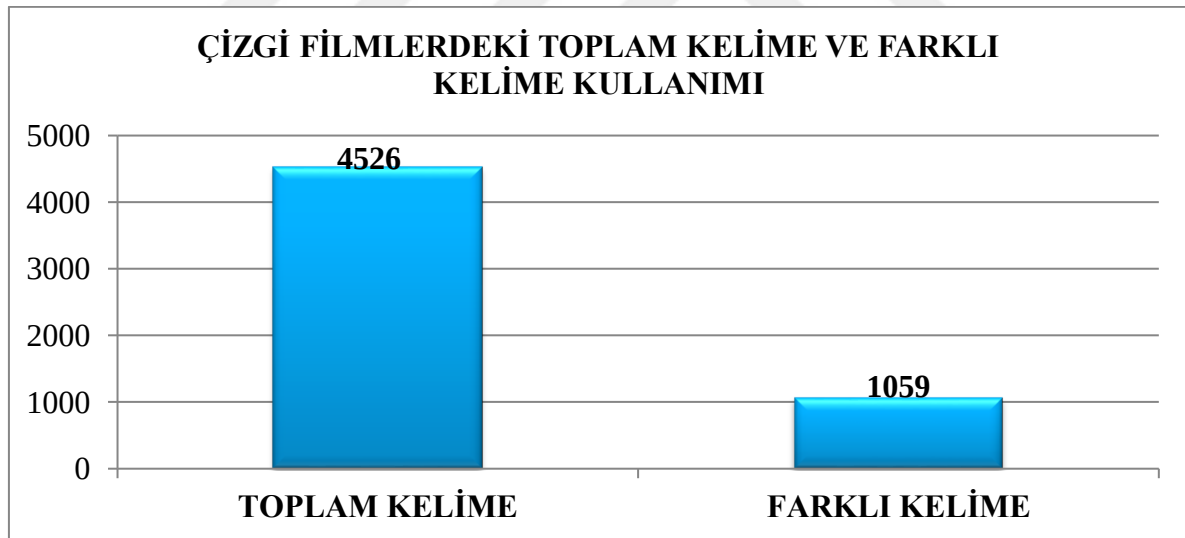
Toplam her iki çizgi filmin senaryosundan oluşan kelimelerin kelime bulutu aşağıda Şekil 1.18’te verilmiştir.

Araştırmada, 4 çizgi film bölümünden toplam 4526 sözcükten oluşan bir havuz oluşmuştur. Oluşturulan havuzunda ayrı yazılan bileşik kelimeler ve bileşik fiiller, deyimler, sayılar, atasözleri, tarihler, kalıp sözler, ikilemeler ve özel isimler işaretlenip sözcüklerdeki çekim ekleri silindikten sonra ortaya çıkan toplam ve farklı kelime sayısı şu şekildedir

Tablo 3. 15 : Çizgi Filmlerdeki Toplam Kelime ve Farklı Kelime Sayıları ve Oranı

Toplam Kelime Sayısı <i>f</i>	Farklı Kelime Sayısı <i>f</i>	Toplam Kelime Farklı Kelime Oranı %
4.526	1.059	23.39

Başlangıçta alınan 5316 kelimedenden, yapılan işaretlemeler ve silme işlemleri sonucunda 4526 kelimelik havuz oluşturulmuştur. Tablodan görüldüğü üzere çizgi filmlerde toplam 4526 kelime kullanılmıştır. Simple Concordance 5.0 programında yapılan sıklık analizi sonucunda bulunan 1059 kelime farklı kelimedir. Toplam Kelimelerin farklı kelimelere oranı %23.39'dır. Çizgi filmlerdeki toplam kelime ve farklı kelime sayıları aşağıda Şekil 1.19'te verilmiştir.

Şekil 1.19: Çizgi Filmlerdeki Toplam Kelime ve Farklı Kelime Kullanımı

Şekil 1.19 incelendiğinde çizgi filmlerde kullanılan toplam kelime sayısı ($f=4526$), farklı kelime sayısı ($f=1059$)'dur. Toplam kelimenin farklı kelime sayısına oranı ise %23.39'dur. Yani her farklı kelime ortalama 23.39 kez tekrar etmiştir. Çizgi filmleri oluşturan kelimelerin sıklık listesi “Kelime Sıklığı Sözlüğü” olarak EK-1’de verilmiştir. Çizgi filmlerde en sık kullanılan ilk 100 kelime aşağıda Tablo 3.16’da verilmiştir.

Tablo 3.16: Çizgi Filmlerde En Sık Kullanılan İlk 100 Kelime ve Türü

Sıra No	Sıklık	Kelime	Sıra No	Sıklık	Kelime
1.	86	bir isim/sıfat/zamir	26.	24	daha zarf
2.	83	mı-/mi- soru edatı	27.	24	ve bağlaç
3.	82	ol- fiil	28.	23	yol isim
4.	76	ne zamir	29.	22	iste- fiil
5.	69	ben zamir	30.	22	Mert özel isim
6.	68	bu sıfat/zamir	31.	21	iyi isim
7.	68	de-/da- bağlaç	32.	20	en sıfat/zarf
8.	55	o sıfat/zamir	33.	20	için edat
9.	52	sen zamir	34.	20	mahalle isim
10.	45	ile edat	35.	19	biz zamir
11.	44	bak- fiil	36.	19	değil isim
12.	42	yap- fiil	37.	19	ver- fiil
13.	41	de- fiil	38.	19	yer isim
14.	40	trafik isim	39.	18	al- fiil
15.	38	gel- fiil	40.	18	sonra zarf
16.	38	işaret isim	41.	18	şimdi zarf
17.	38	var isim	42.	17	Akın özel isim
18.	37	Kamil özel isim	43.	17	ama bağlaç
19.	34	abi isim	44.	17	siz zamir
20.	31	şey isim	45.	16	kadar edat
21.	28	aaa ünlem	46.	15	git- fiil
22.	28	çok sıfat/zarf	47.	15	gör- fiil
23.	25	Hayri özel isim	48.	15	her sıfat
24.	25	ki bağlaç	49.	14	arkadaş isim
25.	25	sipariş isim	50.	14	cevap isim

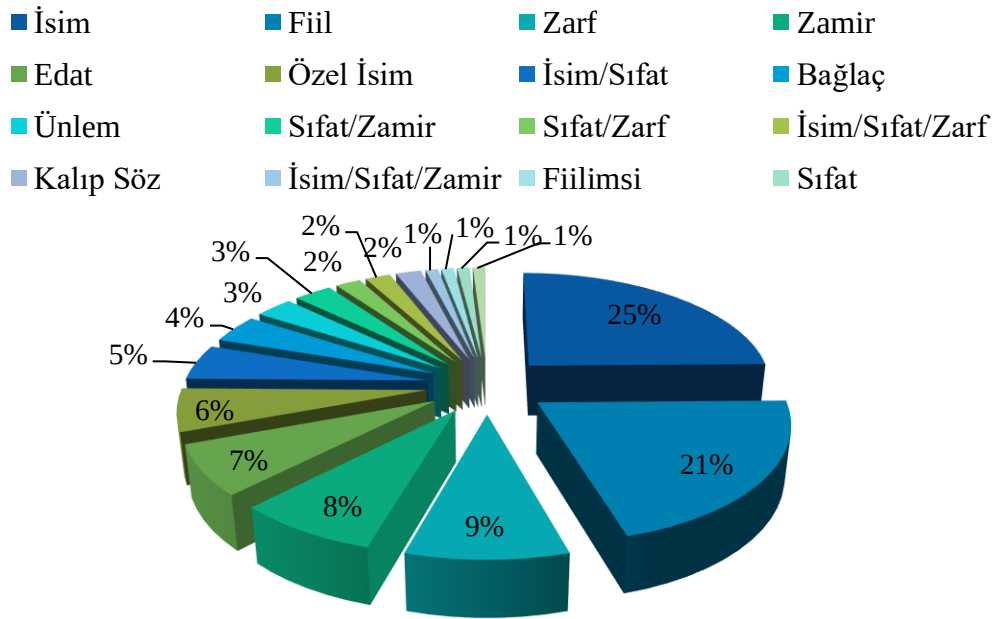
Tablo 3.16: Çizgi Filmlerde En Sık Kullanılan İlk 100 Kelime ve Türü (Devamı)

Sıra No	Sıklık	Kelime	Sıra No	Sıklık	Kelime
51.	14	Çoy özel isim	76.	10	böyle zarf
52.	14	gerek- fiil	77.	10	evet edat
53.	14	gibi edat	78.	10	gönüllü isim/sıfat
54.	14	iş isim	79.	10	Sevim özel isim
55.	13	bil- fiil	80.	10	yeni isim/sıfat
56.	13	doğru isim/sıfat/zarf	81.	9	ayy ünlem
57.	13	eee ünlem	82.	9	başla- fiil
58.	13	kırmızı isim/sıfat	83.	9	bırak- fiil
59.	13	öyle zarf	84.	9	canım kalıp söz
60.	13	zaman isim	85.	9	diye zarf
61.	12	çalış- fiil	86.	9	dünya isim
62.	12	demek fiilimsi	87.	9	güzel isim/sıfat/zarf
63.	12	dur- fiil	88.	9	harika kalıp söz
64.	12	düşün- fiil	89.	9	ilk isim/sıfat
65.	12	gol isim	90.	9	kim zamir
66.	12	öğren- fiil	91.	9	önce zarf
67.	12	telefon isim	92.	9	söyle- fiil
68.	11	bunlar zamir	93.	9	tamam edat
69.	11	burada zarf	94.	8	adres isim
70.	11	iki isim/sıfat	95.	8	bul- fiil
71.	11	işte edat	96.	8	çık- fiil
72.	11	kitap isim	97.	8	düdük isim
73.	11	yok isim	98.	8	el(organ) isim
74.	10	anlam isim	99.	8	etik isim
75.	10	artık zarf	100.	8	internet isim

Tablo 3.16'ya göre ilk yüz kelimenin tür dağılımı şu şekildedir:

İsim türü ($f=25$), fiil türü ($f=21$), zarf türü ($f=9$), zamir türü ($f=8$), edat türü ($f=7$), özel isim ($f=6$), hem isim hem sıfat türü ($f=5$), bağlaç türü ($f=4$), ünlem türü ($f=3$), hem sıfat hem zamir ($f=3$) tane, hem sıfat hem zarf ($f=2$) tane, hem isim hem sıfat hem de zarf ($f=2$) tane, kalıp söz ($f=2$) tane, hem isim hem sıfat hem zamir ($f=1$) tane, sıfat türü ($f=1$), fiilimsi (isim fiil) ($f=1$) şeklindedir. İsimleri sırasıyla fiiller, zarflar, zamirler, edatlar, bağlaçlar, ünlemler izlemektedir. En az fiilimsi kullanılmıştır. Aşağıdaki Şekil 1.20'deki grafikte çizgi film bölümlerindeki ilk yüz kelime dikkate alınarak kelime türlerinin kullanım oranları yüzdelik olarak sunulmuştur.

İLK YÜZ KELİMENİN TÜRLERİNİN OLUŞTURDUĞU YÜZDE GRAFİĞİ

Şekil 1.20: İlk Yüz Kelimenin Türlerinin Oluşturduğu Yüzde Grafiği

Şekil 1.20 incelendiğinde %25'i isim, %21'i fiil, %9'u zarf, %8'i zamir, %7'si edat, %6'sı özel isim, %5'i hem isim hem sıfat %4'ü bağlaç, %3'ü ünlem, %3'ü hem sıfat hem zamir, %2'si hem sıfat hem zarf, %2'si hem isim hem sıfat hem zarf, %2'si kalıp söz, %1 i hem isim hem sıfat hem zamir, %1'i sıfat, %1'i fiilimsi (isim fiil) oluşturmuştur. En çok yüzdelik dilim isim türüne aittir. Şekil 1.21'de ise en sık kullanılan ilk 100 kelime, kelime bulutuyla görselleştirilmiştir.

Şekil 1.21: İlk Yüz Kelimeden Oluşan Kelime Bulutu

Çizgi filmlerde en çok kullanılan ilk yüz kelimenin kelime bulutu analizi yapılmıştır. Kelimelerin daha büyük boyutta yer alması, daha sık kullanıldığı anlamına gelmektedir. Şekil 1.21 incelendiğinde sıklığı fazla olan kelimeler daha büyük yazılırken sıklığı az olan kelimelerin ise daha küçük yazıldığı görülmektedir. En sık kullanılan kelimeler; bir, ol-, ne, ben, sen, mı-, mi-, işaret, yap- Kamil-, sipariş, çok, Hayri, Mert gibi kelimelerin fazla kullanıldığı görülmektedir.

4.12. Araştırmanın On İkinci Sorusuna İlişkin Bulgular

Çizgi film karakterleri arasında geçen konuşmaların senaryoları tek tek gözden geçirilmiştir. Kelime grubu şeklinde oluşan ve bir yargı bildirmeyen cümleler için eleme yoluna gidilmiştir. Trafik Tayfa 7. bölümünde noktalama işaretleriyle ayrılmış konuşmalardan toplam 223 söze ulaşılmıştır. Herhangi bir yargı bildirmeyen ve kelime grubu şeklinde oluşmuş yapılarda eleme yoluna gidilmiştir ve sonuçta toplam 201 cümle elde edilmiştir. Trafik Tayfa 13. bölümünde noktalama işaretleriyle ayrılmış konuşmalardan toplam 223 söze ulaşılmıştır. Yargı bildirmeyen ve kelime grubu şeklinde oluşmuş yapılar elenerek toplamda 212 cümle elde edilmiştir. Dijital Tayfa 5. bölümde ise toplamda 210 konuşma repliğine ulaşılmıştır. Eleme sonucu 187 cümle elde edilmiştir. Son olarak Dijital Tayfa 3. bölümünde noktalama işaretleriyle ayrılmış 201 konuşmaya rastlanılmıştır. Cümle oluşturabilecek yargı bildiren ifade sayısı 177 olarak bulunmuştur. Toplamda 777 cümle elde edilmiştir ve analizi yapılmıştır.

Araştırmanın on ikinci sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde ne sıklıkta devrik, kurallı, soru ve eksilteli cümle kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.17. ve Tablo 3.18’de her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki *devrik, kurallı, soru ve eksilteli cümle* sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

Tablo 3.17: Trafik Tayfa Çizgi Film Bölümlerindeki Cümle Yapıları

Cümle Yapıları	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Eksilteli Cümle	6	2.98	4	1.88	10	2.42
Soru Cümlesi	36	17.91	45	21.22	81	19.61
Devrik Cümle	27	13.43	39	18.39	66	15.98
Kurallı Cümle	132	65.67	124	58.49	256	61.98

Tablo 3.17 incelendiğinde Trafik Tayfa Bölüm 1’deki eksilteli cümle sayısının ($f=6$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %2.98’ini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında eksilteli cümle sayısının ($f=4$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %1.88’ini oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam cümle sayısı açısından bakıldığında eksilteli cümlelerin 10 olduğu tüm bölümlerdeki toplam cümle sayısının %2.42’sini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.17 incelendiğinde Bölüm 1’deki soru cümlesi sayısının ($f=36$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %17.91’ini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında soru cümlesi sayısının ($f=45$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %21.22’sini oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam cümle sayısı açısından bakıldığında soru cümlesinin 81 olduğu tüm bölümlerdeki toplam cümle sayısının %19.61’ini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.17 incelendiğinde Trafik Tayfa Bölüm 1’deki devrik cümle sayısının ($f=27$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %13.43’ünü oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2’ye bakıldığında devrik cümle sayısının ($f=39$) olduğu ve ilgili

bölümdeki toplam cümle sayısının %18.39'unu oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam cümle sayısı açısından bakıldığında devrik cümlelerin 66 olduğu tüm bölümlerdeki toplam cümle sayısının %15.98'ini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.17 incelendiğinde Trafik Tayfa Bölüm 1'deki kurallı cümle sayısının ($f=132$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %65.67'sini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında kurallı cümle sayısının ($f=124$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %58.49'unu oluşturduğu görülmektedir. Trafik Tayfa çizgi filminin toplam cümle sayısı açısından bakıldığında kurallı cümlelerin 256 olduğu tüm bölümlerdeki toplam cümle sayısının %61.98'ini oluşturduğu görülmektedir. Tablo 3.18'da Dijital Tayfa çizgi filmi ile ilgili bulgular verilmiştir.

Tablo 3.18 Dijital Tayfa Çizgi Film Bölümlerindeki Cümle Yapıları

Cümle Yapıları	Bölüm 1		Bölüm 2		Toplam	
	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%	<i>f</i>	%
Eksilteli Cümle	5	2.67	1	0.59	6	1.64
Soru Cümlesi	53	28.34	49	27.68	102	29.47
Devrik Cümle	25	13.37	26	14.68	51	14.01
Kurallı Cümle	104	55.61	101	57.06	205	56.31

Tablo 3.18 incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1'deki eksilteli cümle sayısının ($f=5$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %2.67'sini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında eksilteli cümle sayısının ($f=1$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %0.59'unu oluşturduğu görülmektedir. Dijital Tayfa çizgi filminin toplam cümle sayısı açısından bakıldığında eksilteli cümlelerin 6 olduğu tüm bölümlerdeki toplam cümle sayısının %1.64'ünü oluşturduğu görülmektedir.

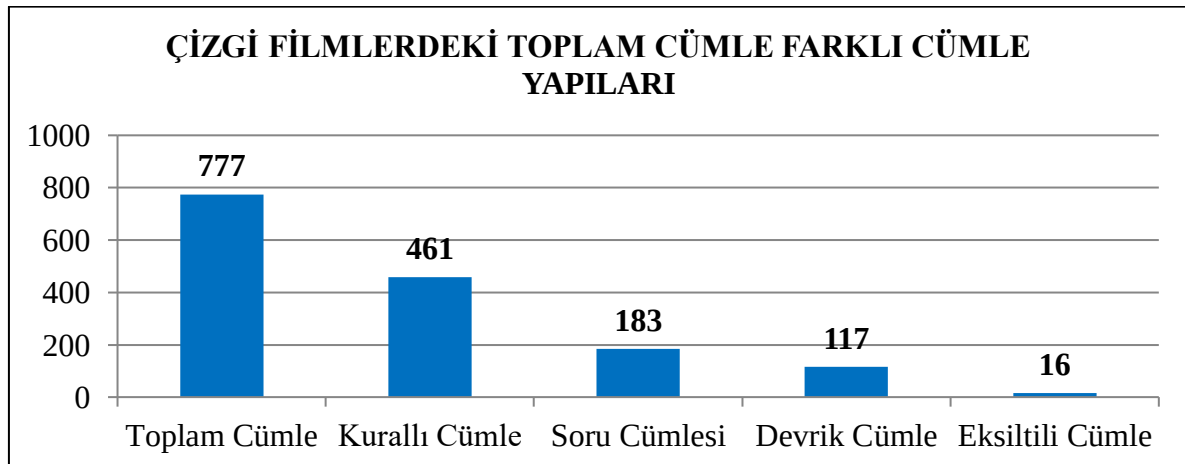
Tablo 3.18 incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1'deki soru cümlesi sayısının ($f=53$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %28.34'ünü oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında soru cümlesi sayısının ($f=49$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %27.68'ini oluşturduğu görülmektedir. Dijital Tayfa

çizgi filminin toplam cümle sayısı açısından bakıldığında soru cümlesinin 102 olduğu tüm bölümlerdeki toplam cümle sayısının %29.47'sini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.18 incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1'deki devrik cümle sayısının ($f=25$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %13.37'sini görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında devrik cümle sayısının ($f=26$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %14.68'ini oluşturduğu görülmektedir. Dijital Tayfa çizgi filminin toplam cümle sayısı açısından bakıldığında devrik cümlelerin 51 olduğu tüm bölümlerdeki toplam cümle sayısının %14.01'ini oluşturduğu görülmektedir.

Tablo 3.18 incelendiğinde Dijital Tayfa Bölüm 1'deki kurallı cümle sayısının ($f=104$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %55.61'ini oluşturduğu görülmektedir. Bölüm 2'ye bakıldığında kurallı cümle sayısının ($f=101$) olduğu ve ilgili bölümdeki toplam cümle sayısının %57.06'sını oluşturduğu görülmektedir. Dijital Tayfa çizgi filminin toplam cümle sayısı açısından bakıldığında kurallı cümlelerin 205 olduğu tüm bölümlerdeki toplam cümle sayısının %56.31'ini oluşturduğu görülmektedir.

Yapılan analizler sonucunda Trafik Tayfa'nın Bölüm 1'inde 201 cümleye ulaşılmıştır. Bunların 6 cümlesi eksiltili, 36 cümlesi soru, 27 cümlesi devrik ve 132 cümlesi ise kurallıdır. Trafik Tayfa'nın Bölüm 2'inde 212 cümle elde edilmiştir. Bunların 4 cümlesi eksiltili, 45 cümlesi soru, 39 cümlesi devrik, 124 cümlesi ise kurallıdır. Dijital Tayfa'nın Bölüm 1'inde 187 cümleye ulaşılmıştır. Bunların 5 cümlesi eksiltili, 53 cümlesi soru, 25 cümlesi devrik, 104 cümlesi kurallıdır. Dijital Tayfa'nın Bölüm 2'inde 177 cümle elde edilmiştir. Bunların 1 cümlesi eksiltili, 49 cümlesi soru, 26 cümlesi devrik ve 101 cümlesi kurallıdır. Şekil 1.22'de grafikte verilmiştir.

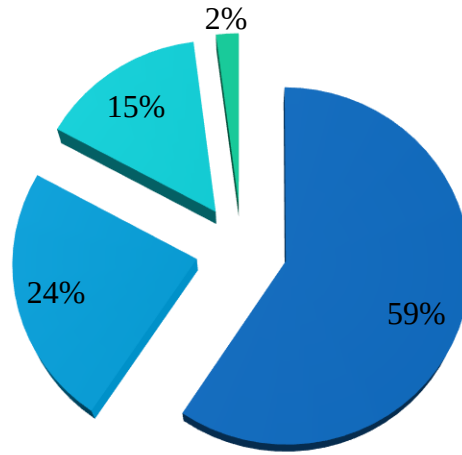

Şekil 1.22: Çizgi Filmlerdeki Toplam Cümle ve Farklı Cümle Yapıları

Şekil 1.22 incelendiğinde çizgi film karakterleri arasında geçen konuşmalarda toplamda 777 cümle kullanılmıştır. Toplam cümle içinde en büyük oranı 461 ile kurallı cümle oluşturmuştur. 183 ile soru cümleleri ikinci sırada gelmiştir. 117 ile devrik cümle üçüncü sırayı almıştır. Son olarak 16 ile eksiltili cümle dördüncü sırada gelmiştir. Cümle yapılarının yüzdelik grafiği Şekil 1.23'te verilmiştir.

ÇİZGİ FİMLERDEKİ CÜMLE YAPILARININ YÜZDELİK DİLİMLERİ

■ Kurallı Cümle ■ Soru Cümlesi ■ Devrik Cümle ■ Eksiltili Cümle

Şekil 1.23: Çizgi Filmlerdeki Cümle Sayılarının Yüzdelik Gösterimi

Şekil 1.23 incelendiğinde çizgi film karakterleri arasında geçen konuşmalarda toplamda 777 cümle kullanılmıştır. Toplam cümle içinde en büyük oranı %59 ile kurallı cümle oluşturmuştur. Toplam cümle içinde %24 ile soru cümleleri ikinci sırada gelmiştir. Toplam cümle içinde %15 ile devrik cümle üçüncü sırayı almıştır. Son olarak %2 ile eksiltili cümle dördüncü sıradadır.

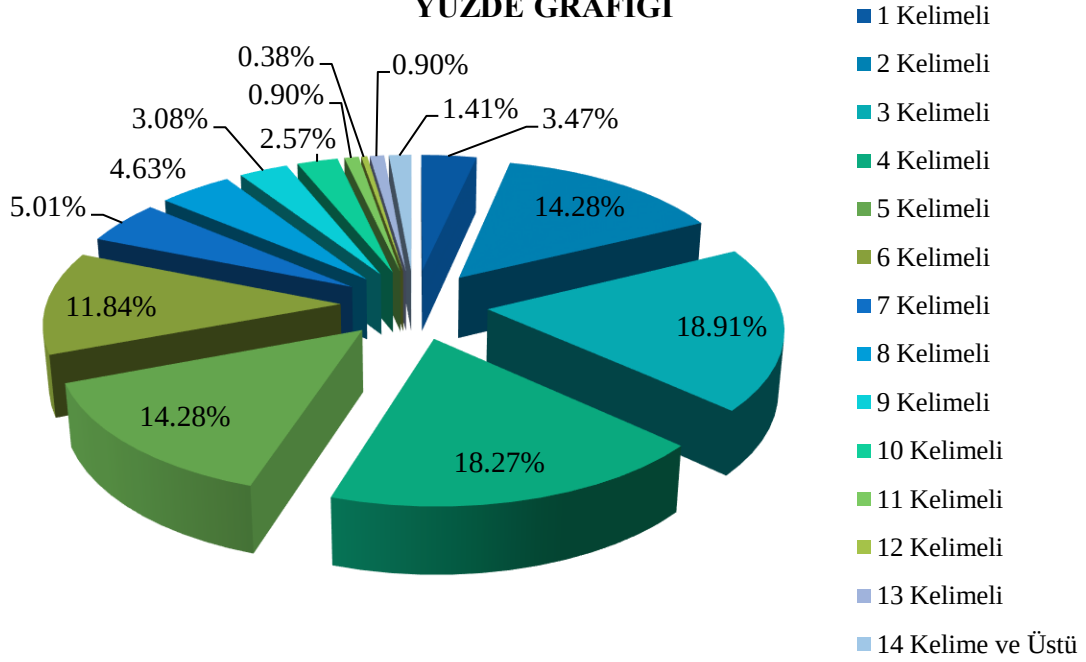
4.13. Araştırmanın On Üçüncü Sorusuna İlişkin Bulgular

Araştırmanın on üçüncü sorusu *TRT Çocuk kanalında yer alan Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerinde cümlelerin uzunluğunu ne düzeyde kullanılmıştır?* şeklinde ifade edilmiştir. Bu kapsamda öncelikle Tablo 3.19. ve Şekil 1.24’de her iki çizgi filmin incelenen bölümlerindeki *cümle uzunlukları* sayılarına ve yüzdelere yer verilmiştir.

Tablo 3.19: Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa Çizgi Filmlerinin Bölümlerindeki Cümlelerin Uzunlukları

Cümle Uzunlukları	1 Kelimeli	2 Kelimeli	3 Kelimeli	4 Kelimeli	5 Kelimeli	6 Kelimeli	7 Kelimeli	8 Kelimeli	9 Kelimeli	10 Kelimeli	11 Kelimeli	12 Kelimeli	13 Kelimeli	14 Kelime ve Üstü	Toplam (f)
Trafik Tayfa 7.Bölüm	9	34	25	37	27	30	6	14	7	5	3	1	2	1	201
Trafik Tayfa 13.Bölüm	8	30	42	32	28	28	12	9	8	5	1	-	3	6	212
Dijital Tayfa 5.Bölüm	6	27	40	43	27	19	8	5	4	5	1	1	-	1	187
Dijital Tayfa 3.Bölüm	4	20	40	30	29	15	13	8	5	5	2	1	2	3	177
Toplam (f)	27	111	147	142	111	92	39	36	24	20	7	3	7	11	777

CÜMLELERİN KAÇ KELİMEDEN OLUŞUĞUNU GÖSTEREN YÜZDE GRAFİĞİ

Şekil 1.24: Cümlelerin Kaç Kelimeden Oluştüğünü Gösteren Yüzde Grafiği

Tablo 3.19 ve Şekil 1.24 incelendiğinde en çok 3 kelimeden oluşan cümleler kullanılmıştır. En az ise 12 kelimeden oluşan cümleler kullanılmıştır. En çok kullanılan 3 kelimeli cümlelerin toplam cümle içerisindeki yüzdelik dilimi %18.91'dur. En az kullanılan 12 kelimeli cümlelerin toplam cümle içerisindeki yüzdelik dilimi ise %0.38'dir. Trafik Tayfa'nın 7. bölümünde 37 tane olmak üzere en çok 4 kelimeli cümle, en az ise 1 tane 12 kelimeli ve 14 kelime üstü cümleler kullanılmıştır. Trafik Tayfa'nın 13. bölümünde 42 tane olmak üzere en çok 3 kelimeli cümle, en az ise 1 tane 11 kelimeli cümle kullanılmıştır. Dijital Tayfa'nın 5. bölümünde 43 tane olmak üzere en çok 4 kelimeli cümle, en az ise 1'er tane 11,12 ve 14 üstü kelimeden oluşan cümleler kullanılmıştır. Dijital Tayfa'nın 3. bölümünde 40 tane olmak üzere en çok 3 kelimeli cümle, en az ise 1 tane 12 kelimeli cümle kullanılmıştır. Cümlelerdeki kelimeler hesaplanmadan önce metnin içerisinde geçen ayrı yazılan bileşik kelimeler, deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp sözler, özel isimler ve birden fazla sözcükle oluşmuş sayılar bir kelime olarak kabul edilmiştir ve bu düzeltmelerden sonra sayılmıştır: (davet+et), (şikayet+et), (hava+yolu), (uzay+mekiği) (hataya+düşmek), (karar+vermek), (karman+çorman), (aman+aman), (harıl+harıl), (hoş+geldiniz), (Kuşçu+Baba), (Trafik+Tayfa) (yetmiş+üç), (iki+yüz+elli+birinci) gibi. Bu kelimelerin kontrolleri için TDK'nin Güncel Sözlüğü ve Atasözü ve Deyimler Sözlüğü'nden faydalanılmıştır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

TARTIŞMA SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulguların sonuçlarına yer verilmiştir. Ayrıca ilgili literatür ışığında ortaya çıkan bulgular tartışılmıştır. Son olarak, araştırmadan elde edilen bulgular temelinde uygulamaya ve gelecekte yapılan olan araştırmalara yönelik çeşitli önerilere yer verilmiştir.

5.1. Sonuç ve Tartışma

Bu araştırmada TRT Çocuk kanalında yer alan 6-10 yaş grubu yerli çizgi filmlerin söz varlığı açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Trafik Tayfa ve Dijital Tayfa çizgi filmlerindeki deyimler, atasözleri, ikilemeler, kalıp (ilişki) sözler, kalıplaşmış ifadeler, yabancı sözcükler, terimler ve argo ifadelerin kullanım sıklığı araştırılmıştır. Ayrıca cümle uzunluklarına, kullanılan kelimelerin sıklığına, isim, fiil, zamir, sıfat, zarf, edat, bağlaç, ünlem gibi kelime türlerine, toplam kelime ile birlikte farklı kelime sayılarına ve kurallı, devrik, soru ve eksilteli cümle gibi farklı yapılardan oluşmuş cümlelerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırma sonucunda incelenen çizgi filmlerde toplam kelime sayısı dikkate alındığında en sık yabancı sözcüklerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu bulgu literatürde yer alan daha önceki araştırmalarla paralellik göstermektedir. Örneğin Gürdamar (2021)'ın TRT Çocuk çizgi filmlerindeki söz varlığı unsurlarını incelediği araştırmasında, en çok yabancı sözcüğün kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca Bursalı ve Topçuoğlu-Ünal (2015)'in çalışmasında yabancı sözcükler, diğer söz varlığı unsurlarına göre ilk sırada yer almıştır. Elde edilen bu bulgu, üzerinde düşünülmesi gereken bir duruma işaret etmektedir. Nitekim ilkökul çocuklarının televizyonu en fazla çizgi film izlemek için kullandıklarını gösteren çalışmalar mevcuttur (örn.Yaşar-Ekici, 2015: 72; Utma, 2022: 875). Çizgi filmlerin çocukların dil gelişimi üzerindeki potansiyel etkileri göz önünde bulundurulduğunda yabancı sözcüklerin sık kullanılmasının olumsuz bir etken olduğu ifade edilebilir. Bu tür sözcüklere sıklıkla maruz kalan öğrenciler Türkçe dilini etkili ve

güzel konuşma açısından problem yaşayabilirler. Bu doğrultuda hem televizyonda hem de internet ortamında çocuklar için hazırlanan içeriklerin Türkçenin dil yapısına uygun olması ve Türkçe sözcüklerin tercih edilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmadaki bir diğer önemli sonuç çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde söz varlığı unsurları arasında atasözlerine hiç yer verilmemesidir. Bu bulgu çizgi filmlerin atasözlerini içermesi açısından yetersiz olduğuna işaret etmektedir. Bilindiği üzere atasözleri, toplumumuzun kültürünü yansıtmakta ve bir dilin anlatım gücü atasözleri ile kendini göstermektedir. Ayrıca bireyler, atasözleri aracılığıyla içinde bulundukları kültürün ve toplumun kurallarını, gelenek ve göreneklerini öğrenmektedir (Mindivanlı vd., 2012: 95). Kültür aktarımında önemli ve bir dilin gücü sayılabilecek söz varlığı unsurlarından olan atasözünün devlete ait bir televizyon kanalı olan TRT Çocuk'ta bu şekilde hiç yer almaması olumsuz bir durum olarak ifade edilebilir. Literatür incelendiğinde bu sonuca benzer bulguların olduğu çalışmalar görülmektedir (örn. Ayan, 2016; Bektaş ve Şahin, 2011; Gürdamar, 2021; Samuk, 2018). Bu araştırmalarda atasözlerinin yok denecek kadar az kullanıldığı belirlenmiştir. Genel olarak değerlendirildiğinde çizgi filmlerin atasözleri açısından arzu edilen düzeyde olmadığı ve Türkçenin bu yönüyle sahip olduğu zenginliği yansıtmadığı söylenebilir.

Araştırma sonucunda çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde söz varlığı unsurları arasında argo ifadelerin az kullanılmasıdır. TRT Çocuk çizgi filmlerinde argo ifadelerine nerdeyse hiç yer verilmemiştir. Argo ifadelerin bu kadar az olması bu çizgi filmlerin TRT yapımı olmasını ve titizlikle hazırlandığını göstermektedir. Çocukların izledikleri çizgi filmlerde olumsuz kelimelere yer verilmediği görülmektedir. Büyükbaykal (2007: 37) yapmış olduğu çalışmada televizyon programlarının birçoğunda kullanılan argo ifadelerin çocuklar tarafından kullanılması sonucunda bu durumun toplumda olumsuz etkilere yol açtığını söylemektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde çizgi filmlerin ilgili bölümlerinde argo ifadelerin olmaması TRT Çocuk kanalı açısından beklenen bir durumdur ve olumlu bir özelliktir.

Araştırmada önemli bulunan başka bir sonuç çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde söz varlığı unsurları arasında bulunan argo ifadelerin, terimlerin ve ikilemelerin toplam kelime sayısı içerisinde %1'in altında olduğudur. Ayan (2016)'ın yapmış olduğu çalışma incelendiğinde, ikilemelerin ve argo ifadelerin toplam kelime içindeki oranının %1'in

altında olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda iki araştırmanın bulguları arasında tutarlılık olduğu söylenebilir.

Araştırmadaki diğerk önemli sonuç çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde farklı kelime oranının yeterli düzeyde olmasıdır. Çizgi film bölümlerindeki toplam kelime sayısının farklı kelime sayısına oranı %23.39 olarak tespit edilmiştir. Yani her farklı kelime ortalama 23.39 kez tekrar edilmiştir. Temizkan ve Atasoy (2016) çalışmasında, TRT Çocuk ve Minika Çocuk'ta kullanılan farklı kelime oranlarını karşılaştırmıştır. Her iki kanaldaki farklı kelime oranları yaklaşık %25 ile %35 arasında bulunmuştur. Temizkan ve Atasoy, çalışmalarındaki bu oranı olumlu olarak görmüştür ve bireyin düşünce ve duygularını farklı kelimelerle anlatmasını kelime hazinesinin gelişmesi şeklinde yorumlamıştır. Genel olarak değerlendirildiğinde bu çalışmada bulunan %23.39 farklı kelime oranı, Temizkan ve Atasoy'un çalışmasındaki değerlere yakın bulunmuştur. Böylece TRT Çocuk çizgi filmlerinin çocukların düşünce ve duygularını farklı kelimelerle anlatabilmesi ve kelime hazinesinin gelişmesi açısından olumlu bir katkı sağladığı ifade edilebilir.

Bir diğerk önemli durum, çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde, en çok isim ve fiil türünün en az ise bağlaç türünün kullanıldığıdır. Kelime türleri açısından bakıldığında en çok kullanılan en aza doğru sıralama isim, fiil, zarf, sıfat, zamir, ünlem, edat ve bağlaç şeklindedir. Duran (2019) çalışmasında, ilkökul dördüncü sınıf Türkçe kitabındaki kelime türlerini incelemiştir. Türkçe kitabında kullanılan kelime türlerinin en çok kullanılan en aza doğru sıralaması ise isim, fiil, sıfat, fiilimsi, zarf, bağlaç, zamir, edat ve ünlem şeklindedir. Temalardaki metinlerde en fazla isimlere ve daha sonra onu takip eden fiillere ulaşılmıştır. Literatür incelendiğinde, isim ve fiiller; bir dilin en az değişime uğramış milli kelimeleri olduğu, Türkçede derin anlam taşıyan cümlelerin isim ve fiil arasındaki ilişkiden meydana geldiğini ve isimlerin yargı bildirmek için fiillere muhtaç olduğunu söyleyen düşüncelere ulaşılmıştır (Tolkun, 2009: 269; Çimen:2011: 443). Genel olarak değerlendirildiğinde, Türkçenin doğru ve eksiksiz anlaşılması için isimlerin ve fiillerin cümle içindeki yeri oldukça önemlidir. Türkçede yargı bildirmek fiillerin görevidir ve isimler tek başlarına cümle oluşturamazlar. Cümlelerin anlam kazanması ve bir yargı bildirmesi için isimler tek başına yeterli değildir. Buradan hareketle, cümle oluşturmada isimlerin fiillere ihtiyaç duyduğu ifade edilebilir.

Araştırmadaki bir başka sonuç ise çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde, kelime sıklığı açısından ilk yüz kelimenin analizidir. Çalışmada ilk yüz kelime içerisinde sıklığı en fazla olan ilk beş kelime; bir, mı-/mi-, ol-, ne-, ben şeklindedir. Ayan (2016: 75)'ın çalışmasındaki ilk yüz kelime listesindeki sıklığı en fazla olan ilk beş kelime ise; bu, mı-/mi-, bir ben, ol- şeklindedir. Bu çalışmanın bulguları ile Ayan'ın ilk yüz kelime analizinin örtüştüğü görülmektedir. Bu doğrultuda iki araştırmanın bulguları arasında tutarlılık olduğu söylenebilir.

Araştırma sonucunda çizgi filmlerin incelenen bölümlerinde en çok kurallı cümlelerin ve en az eksilteli cümlelerin kullanıldığıdır. Yüklemin sonda olması şeklinde kurulan kurallı cümle yapısı, dil açısından net ve anlaşılır ifadeler oluşturmakta ve böylece iletişimin kalitesini artırmaktadır. Karaağaç (2013: 523-524) yüklem, cümlelerin ana ögesi olduğunu söylemiş ve sonda yer almasının Türk cümle yapısının temel özelliği olduğunu belirtmiştir. Korkmaz (1992: 32), cümlelerin varlıklarını kazanması için çekimli bir fiile ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir. Eksilteli cümle 'yüklemi olmayan cümle' olarak bilinmektedir ve bu cümleler yargının verilmediği cümlelerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde bu çalışmada kurallı cümle yerine eksilteli cümleler fazla çıksaydı; eksik ve tamamlanmamış cümlelerle kurulan iletişimde anlatılan ile anlaşılan arasında kargaşa meydana gelebilirdi ve anlatılmak istenilen düşünceler karşı tarafa doğru ve eksiksiz iletmeyebilirdi. Bu nedenle çizgi filmlerde kurallı cümle yapısının fazla bulunması; Türkçenin dil bilgisi yapısı için ve kurulacak olan iletişimin doğru ve net olması açısından olumlu bir durumdur.

Araştırmadaki bir diğer önemli durum, çizgi filmlerin incelenen bölümlerindeki cümlelerin çoğunlukla 3 kelime ile oluşturulmasıdır. Çizgi filmlerde en çok 3 kelimeden oluşan cümleler kullanılırken en az 12 kelimeden oluşan cümleler kullanılmıştır. Çocukların dil gelişimi ve kelime hazinesi açısından yaş ve eğitim durumuna göre beklenen bir durumdur. Fakat Zorbaz (2007: 96) çalışmasında, cümle uzunluklarının yaş ve eğitim düzeyine göre öğrencilerin gelişimleri ile doğru orantılı olmadığını ifade etmiştir. Elde edilen bu bulgular Dökmen ve Dökmen'in (1988) ve Güneş'in (2003) ulaştıkları sonuçlarla çelişmektedir.

5.2. Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde ortaya çıkan sonuçlar temelinde hem uygulayıcılara hem de gelecekte yapılacak araştırmalara yönelik önerilerde bulunulmuştur

5.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

- Çizgi filmler televizyonda yayınlamadan önce dil uzmanları tarafından detaylı olarak incelenebilir ve özellikle söz varlığı açısından yabancı sözcük kullanımına sınırlamalar getirilebilir.
- TRT Çocuk kanalındaki çizgi film içeriklerinin MEB ilköğretim programını destekleyecek şekilde hazırlanması sağlanabilir. Bu hususta İlkokul Türkçe Programındaki kelime öğretimine ilişkin kazanımlar göz önünde bulundurulabilir.
- Çocuklar için geliştirilen çizgi filmlerde Türkçede yaş düzeylerine göre en sık kullanılan sözcüklerin (örn., edebiyat eserlerinde ve günlük yaşamda) yer alması teşvik edilebilir.
- Çocuklar duyduklarını ve gördüklerinin etkisinde kalmakta ve bunları tavır ve davranışlarına yansıtmaktadırlar. Bu nedenle şiddet, kötü söz ve özellikle araştırmaya konu olan argo ifadelerin çizgi filmlerde kullanılmamasına özen gösterilmelidir.
- Çocuklar zamanlarının çoğunu çizgi film izleyerek geçirmektedir. Dolayısıyla çocukların kelime hazineleri çizgi filmlerin etkisi altında kalmaktadır. Bu nedenle çizgi filmleri oluşturan kelimeler çeşitli olmalı ve kültürümüze ait izler taşınmalıdır.
- Yerli yapımdan çok yabancı yapımların çizgi filmlerin Türk televizyonlarında yer alması, kültürel unsurları zedelemektedir. Bu nedenle yabancı çizgi filmlerin pedagoglar tarafından incelenmesi gerekmektedir.

5.2.2. Gelecekte Yapılacak Araştırmalara Yönelik Öneriler

- İlkokul çocuklarının ve ebeveynlerin TRT Çocuk kanalındaki çizgi filmlere ilişkin görüşlerinin incelendiği nitel ve nicel araştırmalar yapılabilir.
- Çizgi filmlerin çocukların akademik başarısı ve özellikle de dil gelişimi üzerindeki etkisinin incelendiği deneysel araştırmalar gerçekleştirilebilir.
- Çizgi film senaryo metinlerinin dil ve anlatım (akıcılık, açıklık vb.) yönüyle yaş düzeyine uygun olup olmadığı araştırılabilir.
- Bundan sonra yapılacak araştırmalarda, farklı yaş aralığına hitap eden çizgi film, çizgi dizi veya animasyonlarda söz varlığı unsurları tespit edilebilir.

KAYNAKLAR

- Abuzar, C. (2017). Televizyonun aile yapımız üzerine etkisi. *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 38: 79-87.
- Aksan, D. (1996). *Türkçenin Söz Varlığı*. 1.baskı, Engin Yayınevi: Ankara.
- Aksan, D. (2002). *Anadilimizin Söz Denzinde*. 1. basım, Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Aksan, D. (2004). *Anadili, Dilbilim ve Türkçe Yazıları*. Multilingual: İstanbul.
- Aksan, D. (2006). *Anadilimizin Söz Denzinde*. 1. basım, Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Aksan, D. (2015). *Türkçenin Söz Varlığı*. 1. basım, Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Aksan, D. (2021). *Türkçenin söz varlığı*. 3. basım, Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Aktunç, H. (2015). *Büyük Argo Sözlüğü*. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Aksoy, Ö. A. (1993). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. İnkılap Yayınevi: İstanbul.
- Akyol, H. (2007). *Türkçe İlkokuma Yazma Öğretimi*. 6. baskı, Pegem Yayıncılık: Ankara.
- Akyol, H. ve Şahin, A. (2020). *Türkçe Öğretimi*. 2. Baskı, Pegem Akademi: Ankara.
- ANADOLU AJANSI (2020). <https://www.aa.com.tr/tr/yasam/cocuklara-sanal-dunyayi-dijital-tayfa-anlatacak/2088384>, Çocuklara sanal dünyayı 'Dijital Tayfa' anlatacak, (01.082023).
- Arıkan, R. (2004). *Araştırma Teknikleri ve Rapor Hazırlama*. Asil Yayın: Ankara.
- Arifani, Y. (2020). Cartoon video-assisted learning: An investigation into the acquisition of EFL children's incidental vocabulary. *Computer-Assisted Language Learning Electronic Journal*, 21 (2): 17-31.
- Arslan, S. (2022). Çocuk edebiyatı ürünü olan çizgi filmlerdeki söz varlığı: TRT Çocuk kanalı örneği, *Yüksek Lisans Tezi, Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Ana Bilim Dalı, Giresun, 119s.*

- Aslan, C. (2017). Oğuz Tansel'in derlediği masalların Türkçe'nin söz varlığı bağlamında incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27: 56-80.
- Aşçı, E. (2006). Televizyondaki çizgi ve animasyon karakterlerin farklı yerleşim yerlerinde yaşayan çocukların tüketici davranışlarına etkisinin incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ev Ekonomisi Ana Bilim Dalı, Ankara, 128s.*
- Atmaca, E. ve Kral, Ö. F. (2015). Kazak Türkçesindeki ikilemelerin sınıflandırılması. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 4 (1): 194-213.
- Ayan, S. (2016). Çizgi filmlerin söz varlığı üzerine bir araştırma, *Yüksek Lisans Tezi, Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İlköğretim Anabilim Dalı, İstanbul, 386s.*
- Ayan, S.ve Baş, B. (2015). Çizgi filmler ile ilkokul öğrencilerinin söz varlığı üzerine bir araştırma. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4): 84-99.
- Aydın, Y. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde argonun yeri üzerine bir tartışma. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(2): 308-326.
- Aydoğan, R. (1999). *Açıklamalı Örnekli Deyimler Sözlüğü*. Evrensel İletişim Yayınları: Ankara.
- Aydoğdu, Z. (2019). Çocuğa hitap eden animasyon sinema filmlerinin ortaokul öğrencilerinin söz varlığına etkisi, *Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Sakarya, 102s.*
- Aziz, Z. A. ve Sulicha, R. (2016). The use of cartoon films as audio-visual aids to teach English vocabulary. *English Education Journal*, 7 (2): 141-154.
- Banguoğlu, T. (2004). *Türkçe Grameri*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.

- Baran, B. (2017). Soru işlevi gören “mı” üzerine. *Electronic Turkish Studies*, 12 (22): 113-122.
- Baş, B. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü, *TÜBAR*, XXVII: 137-159.
- Baş, B. (2011). Söz varlığı ile ilgili çalışmalarda kullanılacak ölçütler, *TÜBAR*, XXIX: 27-61.
- Bayır, E. ve Günşen, G. (2017). Okul öncesi dönem çocuklarının en çok izledikleri çizgi filmlerin bilimsel açılardan analizi. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7 (2): 746-761.
- Bektaş, M. ve Şahin, S. (2011). Çizgi filmlerde atasözü ve deyimlerin kullanımı. *Ankara Üniversitesi Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇOĞEM) 3. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu*, 595-606.
- Bulak, Ş. (2019). Türkçede “-mI/-mU” soru unsuru. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 0 (66): 309-330.
- Bursalı, H. (2014). Çizgi dizilerin beşinci ve altıncı sınıf öğrencilerinin söz varlığına katkısı, *Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı Kütahya*, 116s.
- Bursalıoğlu, Z. (1984). Kitle iletişim araçları ve eğitim üzerine. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences (JFES)*, 17 (1): 475-476.
- Büyükbaykal, G. (2007). Televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi (Istanbul University Faculty of Communication Journal)*, (28): 31-44.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. ve Kılıç, E. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem: Ankara.

- Can, A. (1995). Okul öncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocukların gelişimine ve iletişimine yönelik etkileri, *Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Ana Bilim Dalı, İstanbul, 128s.*
- Çifçi, S. ve Varal, A. (2020). Ortaokul 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin sosyal medyada (instagram) kullandıkları aktif kelime hazinesinin cinsiyet değişkenine göre durumu. *Avrasya Dil Eğitimi ve Araştırmaları Dergisi*, 4 (1): 19-40.
- Çimen, F. (2011). Selahittin Tolkun, Özbekçede fiilimsiler, *Journal of Turkology*, 21 (1): 443-44.
- Çürük, Y. (2016). İkilemelerin dilbilgisel anlamları. *International Journal of Social Science*, 48 (2): 397-411.
- Demir, T. (2004). *Türkçe Dilbilgisi*. Kurmay Basın Yayım Dağıtım: Ankara.
- Demiriz, S. ve Ulutaş, İ. (1999). Ebeveynlerin çocuklarının televizyon izleme alışkanlıkları ve çocuk programlarına yönelik görüşlerinin incelenmesi. *X. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildiriler Kitabı*, Bolu: Abant İzzet Baysal Üniversitesi Basımevi, s.1236- 1243.
- Deniz, K. ve Alkol, N. (2016). Mesleki dilin söz varlığı ve terim. *Milli Eğitim Dergisi*, 210: 201-214.
- Dikici, E. (2017). Tüketim algısındaki değişim: Kitle iletişim araçları ve tüketim ilişkisi. *Journal of Social Sciences and Humanities*, 1 (1): 58-82.
- Dilaçar, A. (1957). Terim nedir? *Türk Dili* 64: 207-210.
- Dilber, F. (2014). Kitle iletişim araçları ve suç olgusu. *Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 3: 60-66.
- Doğan, A. ve Göker, G. (2012). Tematik televizyon ve çocuk: İlköğretim öğrencilerinin televizyon izleme alışkanlıkları. *Milli Eğitim Dergisi*, 42 (194): 5-30.

- Dökmen, Ü. ve Yaşın-Dökmen, Z. (1988). İlkokul kitaplarındaki dilin ve Türkçeyi kullanma becerisinin psikolojik bir yaklaşımla değerlendirilmesi. 1-3 Ekim 1986 Ankara, Türk Dilinin Öğretimi Toplantısı'nda sunulmuş bildiri. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları, Ankara.
- Duran, M. ve Kenanoğlu, D. (2020). Erken çocukluk döneminde dil gelişimi üzerine yapılan çalışmaların içerik analizi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi* , 8 (1): 15-35.
- Duran, O. (2019). İlkokul dördüncü sınıf Türkçe ders kitaplarındaki metinlerde yer alan kelime türlerinin incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İlköğretim Ana Bilim Dalı. Konya, 71s.*
- Er, E. (2021). Kelime hazinesi ve öğretimi. *İlkokul Öğrencileri İçin Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. Ed.; Kocaarslan, M; Vizetek Yayıncılık, Ankara, s. 187-229.
- Erdoğan, S. ve Baran, G. (2008). A study of parents regarding television watching habits of their children in the four-six age group. *The Social Sciences*, 3 (3): 245-248.
- Erem, N. H. Ö. ve Yılmaz, O. (2017). Yabancı çizgi filmlerde “kardeşlik” ilişkileri üzerine bir değerlendirme. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 5 (4): 837-853.
- Ergin, M. (1997). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Yayınları: İstanbul.
- Ergin, M. (2009). *Türk Dil Bilgisi*. 4. baskı, Bayrak Yayınları: İstanbul.
- Esslin, M. (2019). *Televizyon Çağı*. M. Çiftkaya (çev.). 3. baskı, Pınar Yayınları: İstanbul.
- Filiz, H. (2021). Televizyonun ve Tik Tok'un Türk aile yapısı ile ilişkisi ve kültürel değerler üzerindeki rolü. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (78): 1080-1095.

- Geçgel, H. ve Terzioğlu, B. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde çizgi filmlerle söz varlığı öğretimi (Atasözü, Deyim, İkileme) “Rafadan Tayfa” örneği, In *Türkçe Eğitimi Araştırmaları-I, Çanakkale: Holistence Publications*, s.157-168.
- Gökdayı, H. (2008). Türkçede kalıp sözler. *Bilig*, 44: 89-110.
- Güler, D. A. (2013). Soyutun somutlaştırılması: çizgi filmlerin kültürel işlevleri. *I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı*, Çocuk Vakfı Yayınları, İstanbul, s.207- 216.
- Güler, F. (2005). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. Mep Yayınları: Ankara.
- Güneş, F. (2003). Okuma-yazma öğretiminde cümlelerin önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları Türkçenin Öğretimi Özel Sayısı*, 13: 39-48.
- Güngör, İ. (2017). TRT Çocuk Kanalının Yayınlanan Çizgi Dizilerin İletişim Engelleri Açısından İncelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Ana Bilim Dalı, Ankara, 148s.*
- Gür, T., Coşkun, İ. ve Sağlam, F. (2013). İlkokul 2, 3 ve 4. sınıf Türkçe ders kitapları bütüncesinin kelime hazinesini geliştirme eğitimi açısından incelenmesi. *Electronic Turkish Studies*, 8 (1): 1561-1570.
- Gürdamar, T. N. (2021). TRT Çocuk kanalında yer alan 6-9 yaş grubu çizgi filmlerin söz varlığı açısından incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kütahya, 190s.*
- Hatiboğlu, V. (1981). *Türk dilinde ikileme*. Ankara: Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Hasanah, T. A., Nugrahani, D., ve Setyorini, A. (2023). The Use of Subtitle in Cartoon Movie Entitled “Frozen 2” as A Media in Improving Students’ Vocabulary Mastery on SMP Purnama 2 Semarang in Academic Year 2023. *Social Science Academic*, 1 (2): 413-428.

- Hengirmen M., (2002) *Türkçe Dil Bilgisi*. Engin Yayınevi: Ankara.
- İlgaz-Büyükbaykal, A. C. (2005). Kitle iletişim araçları ve toplumsal yaşam. *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 21: 71-75.
- İlhan, V. ve Çetinkaya, Ç. (2013). İlkokul öğrencilerinin tematik çocuk kanallarındaki çizgi filmleri izleme alışkanlıkları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 2 (1): 317-326.
- İpek, B. (2015). Bireyde dil bilinci. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 1 (2): 33-44.
- Kalaycı, N. (2015). Toplumsal cinsiyet eşitliği açısından bir çizgi film çözümlemesi: PEPEE. *Eğitim ve Bilim*, 40 (177): 243-270.
- Kara, B. (2016). Çizgi filmin sosyolojik anatomisi: Pepe örneği. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2): 14-22.
- Karaağaç, G. (2013). *Türkçenin Dil bilgisi*. Akçağ Yayınları: Ankara.
- Karaca, S.S. (2019). Çizgi filmlerde değerler eğitimi, değerler eğitimi açısından Rafadan Tayfa Çizgi Filminin incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi, İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Felsefe ve Din Bilimleri Ana Bilim Dalı, İzmir, 175s.*
- Karadağ, Y. (2011). İlköğretim Türkçe sözlüklerinin hazırlanmasında temel ölçütler. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 16 (30): 193-207.
- Karadağ, Ö. (2013). *Kelime Öğretimi*. Kriter Yayıncılık: İstanbul.
- Karakuş, İ. (2000). *Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi*. Sistem Ofset Yayınları: Ankara.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Pegem: Ankara.
- Karatay, H. (2007). Kelime öğretimi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27 (1): 141-153.

- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15): 170-189.
- Kocaarslan, M. (2020). Kelime hazinesi ve öğretimi. *Kapsayıcı Dil Öğretimi*, Ed.; E. Ünal; 3. baskı, Vizetek Yayıncılık, Ankara, s.159-181.
- Kocaarslan, M. (2021). *İlkokul Öğrencileri İçin Etkinliklerle Türkçe Öğretimi*. Vizetek Yayıncılık: Ankara.
- Kol, S. (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (21): 1-21 .
- Korkmaz, Z. (1992). *Gramer Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Kurudayıoğlu, M. ve Karadağ, Ö. (2005). Kelime hazinesi çalışmaları açısından kelime kavramı üzerine bir değerlendirme. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (2): 293-307.
- Küçüksakarya, E. (2020). Dilbilgisinin temel bileşenleri ve arakesitler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22 (1): 33-60.
- Lowry, R., Wechsler H. ve Galuska, A. (2002). Television viewing and its associations with overweight, sedentary lifestyle, and insufficient consumption of fruits and vegetables among us high school students: differences by race, ethnicity, and gender. *Journal of School Health*, 72 (10): 413-421.
- Mangır, M. (2011). Osman Cemal Kaygılı'nın söz varlığında argo, *TÜBAR*, 233-252.
- Mert, A. (2010). Türkiye’de kamusal ve özel yayın yapan çocuk televizyonlarının içerik ve biçimsel yönden incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Ana Bilim Dalı, Konya, 158s.*
- Millî Eğitim Bakanlığı. (2019). *Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve Ortaokul 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8. Sınıflar)*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı: Ankara.

- Mindivanlı, E., Küçük, B. ve Aktaş, E. (2012). Sosyal bilgiler dersinde değerlerin aktarımında atasözleri ve deyimlerin kullanımı. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 1 (3): 93-101.
- Mitroudi, V. (2019). Karikatürün genç öğrencilerin kelime edinimi üzerindeki etkisi: Ben ve Holly üzerine bir örnek olay, Doktora Tezi, Aristotle University Of Thessaloniki, 73s.
- Munir, F. (2016). The effectiveness of teaching vocabulary by using cartoon film toward vocabulary mastery of EFL students. *Journal of English Language Teaching and Linguistics*, 1 (1): 13-37.
- Onan, B. (2013). *Dil Eğitiminin Temel Kavramları*. Nobel Yayıncılık: Ankara.
- Oruç, Ş. (2016). Türkçede ana dil ve ana dili. *Littera Turca Journal of Turkish Language and Literature*, 2 (1): 311-322.
- Osanmaz, B. (2015). Kayarcık Köyü'nden derlenen atasözü ve deyimler üzerine bir inceleme. *Munzur Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (7): 20-27.
- Özbay, P. D. M. ve Melanlıoğlu, A. G. D. (2008). Türkçe eğitiminde kelime hazinesinin önemi. *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5 (1): 30-45.
- Özdamar, K. (2001). *Örnekleme Yöntemleri. SPSS ile Biyoistatistik*. Pegem Akademi: Ankara.
- Özdemir, A. ve Ramazan, O. (2013). Çizgi filmlerin çocukların davranışları üzerindeki etkisinin anne görüşlerine göre incelenmesi. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 35 (35): 157-173.
- Özen, Ö. ve Kartelli, F. (2017). Türkiye'de yayın yapan çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerdeki şiddet olgusunun analizi. *Marmara İletişim Dergisi*, 27: 81-93.
- Özkan, A. (2016). Dijital medya ve çocuk: sosyalleşmenin yeni boyutları, *Doktora Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sosyoloji Ana Bilim Dalı, Sakarya*, 167s.

- Özkan, U. B. (2019). *Eğitim Bilimleri Araştırmaları İçin Doküman İnceleme Yöntemi*. Pegem: Ankara.
- Öztürk, C. ve Karayağız, G. (2007). Okul öncesi dönemdeki çocukların televizyon izleme durumları ve bunu etkileyen incelemesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 175: 116-128.
- Öztürk, H. (1995). Okulöncesi eğitim kurumlarına giden ve gitmeyen ilkokul birinci sınıf öğrencilerinin alıcı ve ifade edici dil düzeyleri, *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, 172s.*
- Öztürk, E. H. (2002). *Kişilik Gelişimi Açısından Çocuk ve Televizyon*. Beyan Yayınları: İstanbul.
- Öztürk, N. (2007). RTÜK açısından medya ve çocuk, 4. uluslararası çocuk ve iletişim kongresi 22-24 Ekim, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, İstanbul.
- Pilav, S. (2008). Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin söz varlığı üzerine bir araştırma, *Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara, 1014s.*
- Postman, N. (2014). *Televizyon: Öldüren eğlence*. O. Akınhay (çev.). 3. basım, Ayrıntı Yayınları: İstanbul.
- Radio Televizyon Üst Kurulu. (2006). <https://www.rtuk.gov.tr/ilkogretim-cagindaki-cocuklarin-televizyon-izleme-aliskanliklari-arastirmasi-2006/1807>, İlköğretim çağındaki çocukların televizyon izleme alışkanlıkları kamuoyu araştırması, (14.02.2023).
- Radio Televizyon Üst Kurulu, (2018). <https://www.rtuk.gov.tr/cocuklarin-yeni-medya-kullanim-aliskanliklari-ve-siber-zorbalik-arastirmasi/334>, Çocukların Yeni Medya Kullanım Alışkanlıkları ve Siber Zorbalık Araştırması, (01.08 2023).
- Rashid, A. (2015). Impact of television cartoon channels on children in India. *Journal of Indian Research*, 3 (2): 64-72.

- Sadioğlu, Ö., Turan, M., Deveci Dikmen, N., Yılmaz, M., Özkan Muhtar, Y. (2018). Değerlerin öğretiminde çizgi filmler: ‘Rafadan Tayfa Örneği’. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19 (3): 240-251.
- Sak, R., Şahin-Sak, İ. T., Öneren Şendil, Ç. ve Nas, E. (2021). Bir araştırma yöntemi olarak doküman analizi. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4 (1): 227-256.
- Samuk, O. (2018). Çizgi filmlerin söz varlığı üzerine bir inceleme, *Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, İstanbul, 1169s.*
- Senemoğlu, N. (1989). Okulöncesi eğitimde dilin önemi. *Milli Eğitim Vakfı Dergisi*. 4 (14): 21-22.
- Sevim, O. ve Aydın, N. (2021). Öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki aktif kelime hazinesinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kafdağı*, 6 (1): 42-59.
- Şahan, H. ve Çınar, V. (2004). Kitle iletişim araçlarının spor kamuoyu üzerine etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (12): 313-321.
- Şahin, R. N. (2019). TRT’nin çocuklara yönelik çizgi filmlerinin Türkçe öğretimi ve değer aktarımı açısından incelenmesi. *Uluslararası Toplum ve Kültür Çalışmaları Dergisi*, (2): 1-10.
- Şahin, S. (2019). Türkçe dersi öğretim programında yer alan kök değerler açısından Rafadan Tayfa çizgi filminin incelenmesi, *Yüksek Lisans Tezi, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Bolu, 174s.*
- TDK (2023). <https://sozluk.gov.tr/>, *Güncel Sözlük*, (31.01.2023).
- TDK (2023). <https://sozluk.gov.tr/>, *Güncel Sözlük*, (10.02.2023)
- Temizkan, M. ve Atasoy, A. (2016). Söz varlığının gelişimi açısından çizgi filmler üzerine bir değerlendirme (TRT Çocuk ve Minika Çocuk örneği), *Milli Eğitim Dergisi*, 45 (210): 577-599.

- Temizyürek, F. (2007). Çocukta dil gelişim süreci. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları (HÜTAD)*, (7): 169-176.
- Temizyürek, F. ve Acar, Ü. (2014). Çizgi filmlerdeki subliminal mesajların çocuklar üzerindeki etkisi. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 3 (3): 25-39.
- Tolkun, S. (2009). *Özbekçede Fiilimsiler*. Dijital Sanat Yayıncılık: İstanbul.
- Topçuoğlu Ünal, F. ve Bursalı, H. (2015). Çizgi dizilerle kalıp (ilişki) söz öğretimi: Cille örneği, *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (12): 69-83.
- TRT (Türkiye Radyo Televizyon Kurumu). (1988). *Radyo ve televizyon çocuk programları kamuoyu araştırması (Mayıs 1988)*. TRT Basılı Yayınlar Müdürlüğü Yayınları: Ankara.
- TRT (2023). <https://www.trt.net.tr/>, (23.01.2023).
- TRT ÇOCUK (2023). <https://www.trtcocuk.net.tr/>, (23.01.2023).
- TRT ÇOCUK (2023). <https://tr.wikipedia.org/>, (23.01.2023).
- WİKİPEDIA (2023). <https://tr.wikipedia.org/>, Rafadan Tayfa, (01.08.2023).
- TRT HABER (2020). <https://www.trthaber.com/foto-galeri/cocuklar-trafik-tayfa-ile-kurallari-ogrenecek/29202.html>, Çocuklar 'Trafik Tayfa' ile kuralları öğrenecek, (01.08.2023).
- Turp Özdemir, Z. (2020). Türkiye'de Çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerin değerler eğitimi açısından incelenmesi ve bu çizgi filmlerin Türkçe öğretimine katkısı, *Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, İstanbul, 172s.*
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1977). c.1, İstanbul: Dergâh Yayınları. s.214.
- Türkdoğan, O. (2017). *Türk Toplumunun Kurumsal Yapısı*. Çizgi Kitabevi: Konya.

- Utma, S. (2022). Çocuk-medya etkileşiminde çizgi filmlerin rolü: Medya Okuryazarlığı çerçevesinde bir değerlendirme. *Social Mentality And Researcher Thinkers Journal (Smart Journal)*, 8 (59): 875-886.
- Uzun, N. E. (2006). *Biçimbilim: Temel Kavramlar*. 1. baskı, Papatya Yayıncılık: İstanbul.
- Uzuner-Yurt, S. ve Aktaş, E. (2017). Dilin işlevleri ve söz varlığı açısından Pepee. *Journal Of Eurasia Social Sciences*, 8 (26): 333-345.
- Ünal, E. (2020). *Kapsayıcı Dil Öğretimi*. 3. baskı, Vizetek Yayıncılık: Ankara.
- Üstündağ, A. ve Şenol, F. B. (2021). Çizgi filmlerde yer alan şiddet ve korku öğelerinin incelenmesi: TRT Çocuk kanalı örneği. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Elektronik Dergisi*, 12 (1): 173-188.
- Vessey, J., Yim-Chiplis, P. ve MacKenzie, N. (1998). Effects of television viewing on children's development. *Pediatric Nursing* 24 (5): 483-486.
- Yapıcı, Ş. (2004). Çocukta dil gelişimi. *Journal of Human Sciences*, 1 (1): 1-17.
- Yaşar-Ekici, F. (2015). Çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkilerine ilişkin çok boyutlu bir değerlendirme. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (5): 70-84.
- Yaşar, M. ve Paksoy, İ. (2011). Çizgi filmlerdeki saldırgan içerikli görüntülerin çocukların serbest oyunları sırasındaki saldırganlık düzeylerine etkisi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20 (2): 279-298.
- Yavuzer, H. (1986). *Aile ve Çocuk*. Ak Yayınları: İstanbul.
- Yavuzer, H. (2002). *Çocuk Psikolojisi*. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Yavuzer, H. (2004). *Çocuk Psikolojisi*. Remzi Kitabevi: İstanbul.
- Yazıcı-Ersoy, H. (2011). Başkurt Türkçesinde kalıp sözler, *Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 30: 1-54.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. 10. baskı, Seçkin: Ankara.

Yılmaz-Güntay, G. (2019). Çocuk televizyon kanallarının yeni medyada genişleyen kullanım alanı ve değişen televizyon seyri: TRT Çocuk, Baby TV ve Disney Junior örnekleri. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 31: 276-304.

Yurtbaşı, M. (2003). *Sınıflandırılmış Türk Atasözleri*. Arion Yayınevi: İstanbul.

Zorbaz, K. (2007). Türkçe ders kitaplarındaki masalların kelime – cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri üzerine bir değerlendirme. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 3 (1): 87-101 .

BİBLİYOGRAFYA

- Baudrillard, J. (2010). *Sessiz Yığınların Gölgesinde*. O. Adanır. (çev.). Doğu Batı Yayınları: Ankara.
- Bowen, G. A. (2009). Document analysis as a qualitative research method. *Qualitative Research Journal*, 9 (2): 27-40.
- Fraenkel, J. R., Wallen, N. E. ve Hyun, H. H. (2012). *How to design and evaluate research in education*. McGraw-Hill Publishing.
- Fromkin, V., Rodman, R. ve Hyams, N. (2014). *An Introduction to Language*. 10. b., Cengage Learning: Boston.
- Labuschagne, A. (2003). Qualitative research: Airy fairy or fundamental? *The Qualitative Report*, 8 (1).
- Millett, J., Atwill, K., Blanchard, J. ve Gorin, J. (2008). The validity of receptive and expressive vocabulary measures with Spanish- speaking kindergarteners learning English. *Reading Psychology*, 29 (6): 534-551.
- O’Leary, Z. (2017). *The Essential Guide to Doing Your Research Project*. SAGE Publications Inc.
- Rathvon, N. (2004). *Early reading assesment: A practitioner’s handbook*. Guilford Press: New York.
- Saldana, J. (2011). *Fundamentals of qualitative research*. Oxford University Press.
- Tompkins, G. E. (2005). *Language arts: Patterns of practice* (6th ed.) Upper Saddle River, Merrill Prentice Hall: NJ.

EKLER

EK 1: KELİME SIKLIĞI SÖZLÜĞÜ

**KELİME SIKLIĞI
SÖZLÜĞÜ
(Sayısal Sıralı)**

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
bir	86	cevap	14
mı-mi-	83	Çoy	14
ol	82	gerek-	14
ne	76	gibi	14
ben	69	iş	14
bu	68	bil-	13
de-/da-	68	doğru	13
o	55	eee	13
sen	52	kırmızı	13
ile	45	öyle	13
bak-	44	zaman	13
yap-	42	çalış-	12
de-	41	demek	12
trafik	40	dur-	12
gel-	38	düşün-	12
işaret	38	gol	12
var	38	öğren-	12
Kamil	37	telefon	12
abi	34	bunlar	11
şey	31	burada	11
aaa	28	iki	11
çok	28	işte	11
Hayri	25	kitap	11
ki	25	yok	11
sipariş	25	anlam	10
daha	24	artık	10
ve	24	böyle	10
yol	23	evet	10
iste-	22	gönüllü	10
Mert	22	Sevim	10
iyi	21	yeni	10
en	20	ayy	9
için	20	başla-	9
mahalle	20	bırak-	9
biz	19	canım	9
değil	19	diye	9
ver-	19	dünya	9
yer	19	güzel	9
al-	18	harika	9
sonra	18	ilk	9
şimdi	18	kim	9
Akın	17	önce	9
ama	17	söyle	9
siz	17	tamam	9
kadar	16	adres	8
git	15	bul-	8
gör	15	çık-	8
her	15	düdük	8
arkadaş	14	el	8

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
etik	8	yaz-	6
internet	8	anlat-	5
karşı	8	ara-	5
Kuşçu Baba	8	az	5
nerede	8	başar-	5
niye	8	bey	5
onlar	8	bilgi	5
oyna-	8	büyük	5
önemli	8	çevirme	5
sadece	8	dağıt-	5
sanal	8	davran-	5
tabi	8	fazla	5
ya	8	gerçek	5
yükle	8	gir-	5
biraz	7	hayat	5
bisiklet	7	herkes	5
bit	7	insan	5
efendim	7	kal-	5
hadi	7	kardeş	5
hem	7	kendi	5
kontrol	7	kimse	5
mektup	7	neden	5
nasıl	7	nedir	5
paket	7	ödev	5
puan	7	peki	5
sağ	7	rekor	5
son	7	seviye	5
soru	7	şekil	5
şu	7	tam	5
üç	7	tanzim	5
yarışma	7	taraf	5
yaya	7	unut	5
anla	6	yapay	5
çalışma	6	yaşa	5
devam et-	6	zeka	5
geç	6	aç	4
gerçekten	6	aday	4
görev	6	ah	4
hata	6	araç	4
hayır	6	at	4
hazır	6	aynı	4
hemen	6	baş	4
hepsi	6	berber	4
kazan-	6	bile	4
kural	6	çabuk	4
rüya	6	götür-	4
sor	6	güçlü	4
tehlike	6	gün	4
yani	6	hazırla-	4

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
heykel	4	görevli	3
hız	4	hala	3
hiç	4	Hale	3
içeri	4	hangi	3
kolay	4	hepimiz	3
kontrol et-	4	heyecan	3
kullan-	4	hım	3
kütüphane	4	his	3
mecburi	4	holding	3
otonom	4	ımm	3
oyun	4	in	3
örnek	4	inan	3
polis	4	kaç	3
rozet	4	kafa	3
san-	4	kez	3
süre	4	kır	3
tarif et-	4	konu	3
teyze	4	konuş-	3
topuk	4	kur-	3
tut	4	kusursuz	3
tüf	4	kutu	3
ye	4	lazım	3
yıl	4	lütfe	3
yine	4	malzeme	3
zaten	4	matematik	3
adam	3	merhaba	3
ahh	3	mü	3
akıl	3	normal	3
alacağı ol-	3	oğul	3
asıl	3	ooo	3
atla-	3	orada	3
başka	3	peşinde	3
bence	3	rakip	3
beş	3	robot	3
bina	3	saniye	3
biri	3	sarı	3
bölge	3	seç	3
çıkar-	3	servis	3
çöz-	3	ses	3
daire	3	sınav	3
dikkat et-	3	sonuç	3
dinle	3	sorun	3
diş	3	sürücü	3
dön	3	tak	3
dört	3	takım	3
eğlence	3	taksim	3
galiba	3	tamam tamam	3
gönder-	3	tehlikeli	3
göre	3	teknoloji	3

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
temizlik	3	dükkan	2
test	3	düşür-	2
teşekkür et-	3	düzenle-	2
Trafik Tayfa	3	elinden almak	2
tüm	3	ev	2
un	3	ezberle-	2
uyarı	3	fikir	2
üçüncü	3	galip	2
viraj	3	gayet	2
ya da	3	gelecek	2
yardımcı ol-	3	geri	2
yavaş	3	giy-	2
yok yok	3	gökdelen	2
acaba	2	göz	2
acık	2	görüştürüz	2
açıkla-	2	gözünü seveyim	2
adım	2	gurur	2
alan	2	güvercin	2
alem	2	güzelce	2
alet	2	ha	2
alt	2	hakem	2
amca	2	hak etmek	2
an	2	hak vermek	2
aniden	2	hani	2
anlaşıl-	2	harıl harıl	2
anlatmak	2	hay	2
anne	2	hee	2
arasında	2	hep	2
atıl-	2	hepiniz	2
aynı anda	2	her gün	2
bas-	2	hızlı	2
bazı	2	hiçbir	2
bekle-	2	hikaye	2
belli	2	hoş geldin	2
birlikte	2	hu hu	2
bizimki	2	Huriye	2
bugün	2	iç	2
bulun	2	ifade et-	2
bura	2	ihtiyaç	2
bütün	2	ileri	2
çarp-	2	ilgi	2
dağıtıl-	2	işle-	2
dakika	2	iyice	2
davet etmek	2	izin	2
değiştir-	2	jeneriklik	2
dinlen-	2	kabul et-	2
doyur-	2	kaçır-	2
durum	2	kalk	2
duy-	2	kanaviçe	2

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
kapı	2	söz	2
kapla-	2	şarj	2
karar vermek	2	şikayet et-	2
karış-	2	şut	2
karıştır-	2	tamamlan-	2
karne	2	tam tamına	2
katıl-	2	tane	2
keyif	2	tarama	2
kırıl-	2	taş	2
kişi	2	tek	2
koku	2	tekrar	2
koskoca	2	teslim et-	2
kuş	2	topla	2
külâh	2	tur	2
makine	2	uff	2
mavi	2	uy	2
merak et-	2	uyar	2
mesela	2	uyarmak	2
mükemmel	2	uçgen	2
müsaade	2	üniversite	2
naber	2	ürün	2
neler	2	üzerinde	2
nereden	2	üzgün	2
neyse	2	vay	2
numara	2	yanı	2
oh	2	yanında	2
oh oh	2	yapma	2
olma	2	yarışmacı	2
otuz	2	yaşan	2
öğrenim	2	yazılım	2
önem	2	yem	2
öneri	2	yeniden	2
pamuk	2	yeterli	2
pek	2	yoksa	2
rahat bırakmak	2	yüz	2
rakam	2	yüzde	2
renk	2	zor	2
restoran	2	abart	1
saygılı	2	abartma	1
sebeep	2	acele ettir-	1
selam	2	açıklama	1
sensin	2	açlık	1
sınır	2	ad	1
sıra	2	adına	1
sofra	2	aferin	1
sol	2	afiyet	1
sonraki	2	ağız	1
sonuçta	2	ağız sağlığı	1
sorumluluk	2	ağrı	1

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
ahenk	1	benze-	1
akıcı	1	beraber	1
akıllı	1	beslen-	1
aksi	1	bırakmak	1
akşam	1	biber salçası	1
altı	1	bilgilendir-	1
altüst olmak	1	bilgisayar	1
aman	1	bilin-	1
aman aman	1	bilme	1
ancak	1	bilmece	1
anlaş	1	birazcık	1
anlatış	1	birbiri	1
araba	1	birden	1
arada	1	birkaç	1
arena	1	bir sürü	1
arka	1	bir yolunu bulmak	1
astronot	1	bitir-	1
aşure	1	boncuk	1
atlamak	1	boşuna	1
ayak	1	boy	1
ayar	1	boyunca	1
ayarla-	1	bozul-	1
azim	1	böl-	1
baba	1	böylece	1
bacak	1	bu arada	1
bağımlı	1	bulmak	1
bağlı	1	buluş	1
bakış	1	bulut	1
bakkal	1	bu yüzden	1
baklava	1	buz	1
baksana	1	cacık	1
bank	1	cihaz	1
bari	1	çakılı kalmak	1
basit	1	çalışmak	1
Basri	1	çalıştır-	1
başarı	1	çamaşır suyu	1
başkan	1	çek-	1
başlat-	1	çekiliş	1
başta	1	çerçeve	1
baş ucu	1	çevirmek	1
Batırık	1	çevre	1
bayağı	1	çınla-	1
bayram	1	çıraklık	1
becerikli	1	çile	1
bekletil-	1	çocuk	1
belge	1	çocuk oyuncağı	1
belirle-	1	çoğu	1
belki	1	çok şükür	1
bencilce	1	çoktan	1

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
Çok Yönlü Otonom Yardımcı	1	düzel	1
çöz çöz	1	düzen	1
çözüm	1	düzenleme	1
çubuk makarna	1	düzenlemek	1
çünkü	1	düzenli	1
dağıtım	1	efendi	1
dağıtma	1	eğer	1
dahi	1	eksik	1
dal-	1	eksik olma	1
dama	1	elden geçirmek	1
daral	1	el ele	1
davranma	1	eline düşmek	1
dayan-	1	emi	1
dede	1	en azından	1
defile	1	endişelenme	1
değer	1	enterasan	1
değiş-	1	esmer un	1
değişiklik	1	eşitlik	1
değişme	1	eşkenar	1
delikanlı	1	eşleş	1
denetim	1	eşya	1
deneyim	1	etkileyici	1
ders	1	evlat	1
ders vermek	1	falan	1
deterjan	1	farklı	1
dev	1	faydalı olmak	1
dış	1	fırçala-	1
dışarı	1	fırsat bulmak	1
dışında	1	fırtına	1
diğer	1	filan	1
dikkat	1	firma	1
dikkatli	1	fren	1
dile-	1	garip	1
dizil-	1	geçiş	1
doğal	1	geçit	1
doktor	1	genç	1
dokunuş	1	gene	1
dol-	1	genellikle	1
dolaş-	1	gitmek	1
doldur-	1	görmek	1
dolu	1	göster	1
dönüş	1	gösteril-	1
dört dörtlük	1	gösterme	1
dörtgen	1	grup	1
duman etmek	1	gurme	1
durmak	1	gurur duymak	1
dümdüz	1	günlük	1
düşünmek	1	güvenlik	1
düşürme	1	haber	1

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
habersiz	1	iki yüz elli birinci	1
haber vermek	1	ikram	1
hadsizlik	1	ilahi	1
hafıza	1	ilerle	1
hah	1	ilgili	1
haha	1	ilginç	1
hahayt	1	imkansız	1
hakikaten	1	inci	1
hak kazanmak	1	İngilizce	1
haklı	1	isim	1
haksızlık	1	iş çıkırından çıkmak	1
hal	1	iştah	1
haliyle	1	iyiden iyiye	1
hamle	1	iyi iyi	1
hareket	1	izle-	1
hastane	1	kalan	1
hataya düşmek	1	kaldır-	1
hatta	1	kapak	1
hava	1	kapat	1
hava yolları	1	kapatıl-	1
hayal	1	kapat kapat	1
hayır hayır	1	kara	1
hayran kalmak	1	karar	1
hayrola	1	karın	1
hayvan	1	karışık	1
haz	1	karman çorman	1
hazırlan-	1	karşıdan karşıya	1
hazır ol-	1	karşılaşma	1
hediye	1	karşılık vermek	1
heh	1	kasisli	1
helal	1	kask	1
helal olsun	1	katma	1
henüz	1	kay-	1
her zaman	1	kaybet-	1
hesap	1	kaydet-	1
hiçbiri	1	kaydol-	1
hiddet	1	kaygan	1
hoş geldiniz	1	kayıt-	1
hücum	1	kaynaş-	1
ııı	1	kelime	1
ışık	1	kendi kaptırmak	1
ışıklı	1	kendini tutamamak	1
ibret almak	1	kesil-	1
icap et-	1	kıprda-	1
içinde	1	kırgın	1
içine	1	Kırmızı Düdük Bilgi	1
ihmal et-	1	Yarışması	1
ihtiyaç duymak	1	kısalma	1
ikinci	1	kıvrıl-	1

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
kıyafet	1	miktar	1
kilitli	1	minibüs	1
kilometre	1	model	1
klasik	1	mucit ol-	1
koca	1	muhtar	1
kolay gelsin	1	mutfak	1
komiser	1	mutlu	1
komşu	1	mücadele et-	1
kontrol ettir-	1	müthiş	1
konuşma	1	nakış nakış	1
kop-	1	nakliye	1
korku	1	nanoteknoloji	1
koru	1	nereye	1
koş-	1	nihayet	1
koy-	1	nimet	1
koyma	1	nohutlu pilav	1
koyul-	1	nokta	1
köfte	1	ohh	1
köftelik bulgur	1	ok	1
kral	1	oku-	1
kulak	1	okul	1
kupa	1	okuma	1
kurtul	1	olay	1
kuru	1	on dört	1
kurucu	1	on iki	1
kurul	1	on parmağında on marifet	1
kusura bakmamak	1	onur duymak	1
kutla-	1	oradaki	1
küçük	1	oraya	1
laf aramızda	1	ortalama	1
lakin	1	otobüs	1
lastik	1	oyala-	1
levha	1	oyalanma	1
lezzet	1	oyuncu	1
liderlik	1	ödül	1
liste	1	ödü patlamak	1
litre	1	öğrenci	1
Lütfiye	1	öğrenmek	1
madalya	1	ömür	1
mahalle kazan biz kepçe	1	ön	1
makarna	1	önceden	1
mantıklı	1	öp-	1
marka	1	öpme	1
Mars	1	özel	1
mavi boncuk dağıtmak	1	özgeçmiş	1
merak	1	özür dilemek	1
merak etme	1	paketçilik	1
merkez	1	para	1
meşgul	1	parça	1

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
park et-	1	sok-	1
pas	1	sonsuz	1
pedal	1	söyleme	1
pek çok	1	söz vermek	1
piknik	1	su	1
piliç	1	sunucu	1
pişir-	1	sür	1
porsiyon	1	şahane	1
problem	1	şaka	1
programlama	1	şaka şaka	1
programlanma	1	şapka	1
rahat	1	şaşır	1
rahatsız et-	1	şef	1
rehber	1	şirket	1
renkli renkli	1	şoför	1
resim	1	şşş	1
rica ol-	1	şube	1
Sadettin	1	şura	1
sağla	1	şuradan	1
sağlık	1	tabi tabi	1
sahi	1	tablo	1
sahip	1	tadı damağında kalmak	1
sakınca	1	tadı tuzu kalmamak	1
salise	1	takıl	1
salon	1	taklit et-	1
sanatçı	1	tanı	1
sanayi	1	Tarlabaşı	1
sanki	1	taşı	1
sapasağlam	1	tatlı	1
sarmak	1	tayfa	1
saygı	1	tebrik et-	1
sayısız	1	teklif	1
seçenek	1	telafi et-	1
senkron ol-	1	televizyon	1
sene	1	televizyoncu	1
seri	1	temiz	1
sev-	1	teras	1
sevdir-	1	tereyağı	1
seve seve	1	ters	1
sevin-	1	tertemiz	1
sıkıntı	1	teslim	1
sınırsız	1	teslimat	1
sıradaki	1	test et-	1
sıvı sabun	1	tıkan	1
sil-	1	tok	1
site	1	toplan-	1
siyah	1	toz	1
sizce	1	tuhaf	1
soğukkanlı	1	tuhaflık	1

Kelime	Sıklık	Kelime	Sıklık
turnuva	1	yaşasın	1
Tüf Tüf Arena	1	yatak	1
tüket-	1	yat yat	1
uç-	1	yayıl-	1
uçak filosu	1	yazma	1
uğraş-	1	yemek	1
ulaş-	1	yer fıstığı	1
ulaşmak	1	yerleşim	1
ulaştırma	1	yeşil	1
umarım	1	yet-	1
usan-	1	yeter	1
usta	1	yetmiş üç	1
utan-	1	yıka	1
utandır-	1	yıkıl-	1
uyan-	1	yıllarca	1
uyanmak	1	yirmi	1
uygun	1	yoksay	1
uzay	1	yolculuk	1
uzay mekiği	1	yorul-	1
uzun	1	yönetim	1
üç bin iki yüz kırk ikinci	1	yönlendir-	1
ümitlen-	1	yumurta	1
ümit vermek	1	yürüt-	1
ünlü	1	yüzünden	1
üret-	1	zahmet et-	1
üstü başı	1	zamanlama	1
vatandaş	1	zararlı	1
vazgeç	1	zayıfla-	1
vazife	1	zevkli	1
veril-	1	zeytinyağı	1
verilme	1	zil	1
verme	1	zorla	1
veya	1		
vuruver-	1		
yaa	1		
yabani	1		
yaklaş-	1		
yalnız	1		
yan	1		
yanımda	1		
yanına almak	1		
yanlış	1		
yapıl-	1		
yapmak	1		
yaprak sarması	1		
yardım et-	1		
yarı	1		
yarın	1		
yaş	1		

EK-2 : SÖZ VARLIĞI UNSURLARI DEĞERLENDİRME FORMU

SÖZ VARLIĞI UNSURLARI	TRAFİK	TAYFA	BÖLÜM	1
	VAR	YOK	SIKLIK (f)	YÜZDE %
Deyimler				
Atasözleri				
İkilemeler				
Kalıp (İlişki) Sözler				
Kalıplaşmış İfadeler				
Terimler				
Argo İfadeler				
Yabancı Sözcükler				

SÖZ VARLIĞI UNSURLARI	TRAFİK	TAYFA	BÖLÜM	2
	VAR	YOK	SIKLIK (f)	YÜZDE %
Deyimler				
Atasözleri				
İkilemeler				
Kalıp (İlişki) Sözler				
Kalıplaşmış İfadeler				
Terimler				
Argo İfadeler				
Yabancı Sözcükler				

SÖZ VARLIĞI UNSURLARI	DİJİTAL	TAYFA	BÖLÜM	1
	VAR	YOK	SIKLIK (f)	YÜZDE %
Deyimler				
Atasözleri				
İkilemeler				
Kalıp (İlişki) Sözler				
Kalıplaşmış İfadeler				
Terimler				
Argo İfadeler				
Yabancı Sözcükler				

SÖZ VARLIĞI UNSURLARI	DİJİTAL	TAYFA	BÖLÜM	2
	VAR	YOK	SIKLIK (f)	YÜZDE %
Deyimler				
Atasözleri				
İkilemeler				
Kalıp (İlişki) Sözler				
Kalıplaşmış İfadeler				
Terimler				
Argo İfadeler				
Yabancı Sözcükler				

EK 3: SENARYOLAR

ÇİZGİ FİLM SENARYOLARI

TRAFİK TAYFA

7.BÖLÜM

TRAFİK İŞARETLERİ

1. SAHNE

Sevim:

- Hale huhu..Bugün oynayacak mısın?

Hale:

- Düşünüyorum.

Sevim:

- Artık bir karar ver istersen.

Hale:

- Acele ettirme. Bu önemli bir hamle. Aaa buldum.

Sevim:

- Gördün mü? Sandığın kadar önemli değilmiş.

Hale:

- Sana öyle geliyor? Nasıl ama.. Kanaviçe gibi nakış nakış işledim taşları.

Sevim:

- (Gülüyor.) Senden korkulur.

Hayri:

- Ah , oh, ah. Nihayet buldum sizi.

Hale:

- Aaa, neden arıyordun ki abi?

Hayri:

- Napıyorsunuz siz?

Sevim:

- Kanaviçe işliyoruz.(Gülüyor.) Alemsin Hayri. Görmüyor musun? Dama oynuyoruz.

Hayri:

- Hıııı... Ben sizi rahatsız etmeyeyim. Verdiğim kitaplar yanınızda mı?

Sevim:

- Hangi kitaplar?

Hale:

- Hangi kitaplar olacak? Hani şu çalışalım diye verdiği kitaplar.

Hayri:

- Evet onlar. Çalıştınız mı?

Hale:

- Benimki evde olacak. Bir yerde unutmayayım diye yanıma almadım.

Sevim:

- Aaa, doğru ben de yatağın başucuna koydum. Fırsat buldukça...

Hayri:

- Daha kapaklarını kaldırıp bakmadınız dimi?

Hale:

- Hiç olur mu? Sen bizden bir şey isteyeceksin, biz onu ihmal edeceğiz.

Sevim:

- Ooo, neler neler öğrendik? Çok faydalı oldu. İnsan kitabı elinden bırakamıyor.

Hale:

- Ama derste çalışmamız gerekiyor. Daha az önce ara verdik. Sonra da...

Hayri:

- Sonra da oyuna daldınız. Alacağınız olsun. Herkes harıl harıl çalışırken sizin şu yaptığınıza bakın.

(Hale ve Sevim gülüyor.)

Hale:

- Kusura bakma abi. Herkes harıl harıl çalışıyor deyince kendimi tutamadım.

Hayri:

- Öyle tabi sizin dışınızda herkes çalışıyor. Yani çalışıyordur.

Sevim:

- Aaa, ben daha fazla dayanamayacağım. Hayri kitaptan soracağım beş soruya cevap veren birini bul, yarına kadar hepsini ezberleyeceğim.

Hayri:

- Anlaştık. Bizimkiler bilgisayar gibidir. Ne sorsam cevap verirler.

Sevim:

- Göreceğiz bakalım.

Hayri:

- Eee şey Sevim. Sana verdiğim kitabı alsam. Benim ki evde kaldı da.

2. SAHNE

Hayri:

- Peki bu trafik işareti ne anlama geliyor? Bak bunu da bilmen gerek. Tamam buna cevap ver. Ya şu? Bu en bilinen trafik işaretlerinden Mert. Bari bunu öğrenseydin.

Mert:

- (Kızıyor.) Yeter, dur artık.

Hayri:

- Doğru dur işareti. Bak işte o kadar zor değilmiş. İsteyince öğreniyorsun.

Mert:

- Hayri, izin ver gideyim.

Hayri:

- Hayatta seni bir yere bırakmam. Daha soracaklarım bitmedi.

Mert:

- Ahh, sınav yapacağımı söyleseydin hazırlanır, gelirdim.

Hayri:

- Daha en başında söylemiştim.

Mert:

- Sen trafik işaretlerini hepimiz öğrenmeliyiz, dedin. Bizde sana hak verdik.

Hayri:

- Hak verdin ama hiç çalışmamışsın. Sınav yapmadan öğrenip öğrenmediğini nerden bileyim?

Mert:

- Ah, Hayri yaya işaretlerini zaten biliyorum. Ama kitaptakilerin çoğu trafikteki şoförler için.

Hayri:

- İyi ya onları da öğreniver. Ne zaman ihtiyaç duyacağımı bilemezsin.

Mert:

- Ben biliyorum. Yaşımı doldurup sürücü belgesi aldığım zaman.

Hayri:

- Mert, bak bunlar önemli bilgiler. Her zaman kullanırsın. Ayy, hadi hadi hadi biraz yana kayda çalışalım.

Mert:

- Hayri, minibüsteyiz.

Hayri:

- Aaa, doğru. Bu arada yanımda para yok.

Mert:

- Şurdan bir öğrenci bir çok bilmiş alır mısınız?

3. SAHNE

Kamil:

- Nedir benim bu çilem arkadaş? Pedal çevirmekten ayaklarımın altı su topladı.

Hayri:

- Şikayet etme Kamil. Biraz bacakların çalışsın.

Kamil:

- Senin için söylemesi kolay. Rahatın yerinde. Mahalle kazan biz kepçe dolaşıp duruyoruz.

Hayri:

- Onu trafik işaretlerine çalışmadığında düşünecektin.

Kamil:

- Kim demiş çalışmadığımı. Çalıştım.

Hayri:

- Sorduklarımın yarısına cevap veremedin. Naber? Aaa, dur. Burda da bir tane var. Hadi cevap ver bakalım. Bu işaret ne anlamına geliyor, Kamil?

Kamil:

- Eee anlamı...Anlamını bilmeyecek ne var canım? Bir oraya bir buraya gidip gelmeyin. Yollar bozuluyor, diyor.

Hayri:

- Kırmızı giyenler yolun bu tarafını, siyah giyenler de diğer tarafını kullansın diyor olmasın Kamil.

Kamil:

- Aaa, bak şimdi o da mantıklı geldi.

Hayri:

- Trafik işaretlerinin kıyafetle ne ilgisi var Kamil. Defile mi yapıyoruz burada?

Kamil:

- İyi de bir dolu işaret var. Oklar, rakamlar, resimler... Eee hepsi birbirine benziyor. Haliyle karıştırıyorum.

Hayri:

- Dikkat etsen karıştırmazsın. Hepsinin görevi, hepsinin anlatmak istediği bir şey var. Örneğin tehlike uyarı işaretleri, genellikle kırmızı eşkenar üçgen içerisinde ifade edilir. Bizi yol üzerindeki tehlike konusunda uyarır.

Kamil:

- Demek tehlikelere karşı uyardıkları için kırmızı renk kullanıyorlar.

Hayri:

- Bu işaretler trafikteki hızını düşürmenin ya da daha dikkatli davranman gerektiğini söyler.

Kamil:

- Peki kırmızı olup daire şeklinde olan işaretler ne olacak?

Hayri:

- Onların görevi başka. Daire içinde olanlar kırmızı veya mavi renk olabilir. Onlara trafik tanzim işaretleri denir.

Kamil:

- Trafik Taksim işaretleri öyle mi? Eee, Taksim hemen şurası.

Hayri:

- Yok Tarlabası. Ne Taksim'i Kamil? Tanzim Tanzim. Düzenleme demek.

Kamil:

- Hee, tamam şimdi oldu. İşaretlerin bazıları trafiği düzenlemek, bazıları da tehlikeye karşı uyarmak için.

Hayri:

- Son bir grup var. O da bilgi işaretleri. Yolda dörtgen şeklinde gördüğümüz ve bizi bilgilendiren işaretler, yerleşim yerinin sınırlarını, hastane, polis merkezi, piknik alanı gibi özel alanların yerlerini gösterir.

Kamil:

- Bak bunlar kolaymış. Ama hala şu işaretin anlamını çıkaramadım.

Hayri:

- Daire şeklinde olduğunda ne işaretiydi?

Kamil:

- Trafik tanzim işareti.

Hayri:

- Hımm, demek ki yolda trafik düzeni için dikkat edilecek bir durum var. İlerdeki çalışma yüzünden yol daralıyor. Bu işaretle trafiktekilere karşıdan gelene yol verilmesi gerektiğini söylüyor.

Kamil:

- Bak bunu öğrendiğim iyi oldu.

Hayri:

- Bir de şikayet ediyorsun. Ne güzel yeni bir şey öğrendin bak Kamil.

Kamil:

- Hazır yolun karşısından gelen yokken bana müsaade Hayriciğim.

Hayri:

- Alacağın olsun. Yoluna bisiklet giremez işaretleri çıksın emi Kamil, Kamil, Kamil.

Kuşçu Baba:

- Hayri Bey oğlum, nedir bu hiddet? Ne oluyor?

Hayri:

- Sorma Kuşçu Baba. Mahalledeki trafik işaretlerini bulup liste yapıyorum.

Kuşçu Baba:

- Trafik işaretleri mi? Neden?

Hayri:

- Bizimkilere trafik işaretlerinin önemini anlatmak için.

Kuşçu Baba:

- Hımm, oh, oh,oh,oh. Pek güzel düşünmüşsün.

Hayri:

- Evet ama hiçbiri çalışmamış.

Kuşçu Baba:

- Bak Hayri Bey oğlum. Ömrüm kütüphanelerde kitapların arasında geçti.Anladım ki kimseye kitapları zorla sevdiremezsin. İşin içine biraz merak biraz eğlence katman icap eder.

Hayri:

- Eğlence mi?

Kuşçu Baba:

- (Gülüyor.) Kitap çekilişleri yaptığımız, okuma günleri düzenlediğimiz zamanları ne ara unuttun.

Hayri:

- Demek ki trafik işaretleri eğlencenin bir parçası olursa...

Kuşçu Baba:

- İşte o zaman herkes seve seve anlamlarını öğrenir.

Hayri:

- Yaşa, Kuşçu Baba! Aklımda harika bir fikir var.

4. SAHNE

Hayri:

- Trafik işaretleri ve anlamları konulu yarışmamız Kırmızı Düdük Bilgi Yarışması'na hepiniz hoş geldiniz. On parmağında on marifet yarışma sunucusu

Hayri. Bizi kırmayıp hakem olmayı kabul eden Kuşçu Baba. Tüm yarışmacılarımıza başarılar dileriz. İsterseniz hemen kuralları öğrenelim.

-

Kuşçu Baba:

- Efendim, kurallar gayet basit. Her doğru cevap bir puan kazandırıyor. Süre tamamlandığında kimin daha fazla puanı varsa sonraki karşılaşmada yarışmaya hak kazanıyor.

Hayri:

- Cevap verirken zilleri kullanıyoruz. Şimdi trafik tanzim işaretleri için ilk yarışmacıları davet ediyorum. Imm, harika. Yarışmamız Akın ve Sevim’le başlıyor.

Akın:

- Yaya giremez.

Hayri:

- Akın beklemeden cevap veriyor ve ilk puanını kazanıyor.

Sevim:

- Sağa dönülmez, işareti. Otobüs giremez.

Hayri:

- Sevim seri cevaplarla puanını ikiye çıkarıyor.

Akın:

- Bisiklet park edilemez.

Hayri:

- Yanlış. Sevim senin cevabın var mı?

-

Sevim:

- Hayır, bu işaretin anlamını bilmiyorum.

Kuşçu Baba:

- Efendim bu işaret mecburi bisiklet yolunun sonu olduğunu anlatıyor.

Hayri:

- Bu soruda puan kazanan çıkmıyor ve yeni soruyla devam ediyoruz.

Akın:

- Mecburi bisiklet yolu.

Hayri:

- Aferin Akın. Doğru cevap.

Sevim:

- Mecburi yaya yolu.

Akın:

- Mecburi yaya yolu sonu.

Sevim:

- At arabası giremez.
- Yol ver.

Hayri:

- Böylece ilk turun galibi Sevim oluyor. Bakalım rakibi kim olacak?
- Mert Sevim'in rakibi olmayı kabul ediyor ve yarışmamız tehlike uyarı işaretleriyle devam ediyor.

Mert:

- Okul geçidi, işareti.

Sevim:

- Yolda çalışma var, işareti.

Hayri:

- Sevim doğru cevapla eşitliği sağlıyor.

Sevim:

- Sağa kıvrılan yol, olabilir mi?

Hayri:

- Bakalım hakemimiz bu cevaba ne diyecek?

Kuşçu Baba:

- Efendim, işarettteki kırmızı üçgen çerçeveden olası tehlikeyi haber verdiğini anlıyoruz. Bu yüzden işaretin tam anlamı sağa tehlikeli viraj olacak. Lakin Sevim'e puan verilmeli diye düşünüyorum.

Hayri:

- Sağa tehlikeli viraj Sevim'e bir puan daha kazandırıyor.

Mert:

- Sola tehlikeli viraj.
- Dikkat

Sevim:

- Işıklı işaret cihazı.

Mert:

- Kaygan yol.
- Kasisli yol.
- Yabani hayvanlar geçebilir.

Hayri:

- Ve bu turun galibi Mert. Bir yaya olarak pek çok soruya doğru cevap veriyor Mert.
- Bakalım Mert'in yeni rakibi kim olacak?
- Bu kez Kamil oluyor. Bizim bilgi yarışması çok tuttu Kuşçu Baba. Hahayt. İster misin televizyondan teklif alalım?

TRAFİK TAYFA

13. BÖLÜM

GÖREV BAŞINA

1.SAHNE

Hale:

- Kamil abi, olacak şey değil, Kamil abi.

Kamil:

- Hayrola Hale, ne oldu ?

Hale:

- Ne olmadı ki. Al kendi gözlerinle gör.

Kamil:

- Bu ne?

Hale:

- Mektup, abinden.

Kamil:

- Sonucu mektupla mı açıklamış? Canım kardeşim benim.

Hale:

- Hemen sevinme istersen.Önce bir oku.

Kamil:

- Aaa, nasıl?

Hale:

- Yaa yine yaptı yapacağını.

Kamil:

- Alacağın olsun Hayri. Görürsün sen.

-

2.SAHNE

Mert:

- Ne demek vazgeçmiş? Bu iş çocuk oyuncağı mı?

Kamil:

- Anlamadım ki Mert. Mektupta öyle yazıyor.

Mert:

- Şimdi nerdeymiş?

Kamil:

- Mektupta bir şey yazmamış. Hale onu arıyordu.

Mert:

- Bende çıkıyorum şimdi.

3.SAHNE

Akın:

- Peki şimdi nerdeymiş?

Mert:

- Duyan bilen yok.

Akın:

- Ama olmaz ki öyle. Haksızlık bu.

Mert:

- Ben iyiden iyiye ümitlenmişim.

Akın:

- Bir de bana en güçlü aday sensin demişti.

Mert:

- Bak sen. Bana da senden iyisini düşünemiyorum, dedi.

Akın:

- Öyle bırakıp gitmek olmaz. Bir açıklama yapması gerek.

Mert:

- Karşımıza çıkacak yüzü olsa mektup yazmazdı.

Akın:

- Peki o bize gelmezse biz ona gideriz.

4.SAHNE

Sevim:

- Hayriiiiiiiiiiii.

Hayri:

- Bak yine kulağım çınıyor. Ne diyordum? Olmuyor, yapamıyorum. Tam çıkıp mahalleyi kontrol edeceğim içimi aniden bir his kaplıyor. Olduğum yere çakılıp kalıyorum. Hani böyle çok acıırsın sofrada en sevdiğin yemek olur. Mesela mesela...Yaprak sarması ya da ya da nohutlu pilav, yok, yok, yok, yok köfte, ımm, ayyy yanında da makarna. Buz gibi cacığı da yanına almışsın ohhh. Sonra 3-5-2 dizilen takım gibi tam hücumla kalkacakken birden iştahın kesilir. Gol yolları aniden tıkanır. Bana kalsa sofraya bekletilmez. Sonuçta nimettir.İçimdeki hissi de ancak böyle tarif edebilirim.

Polis:

- Çok ilginç ne zamandır böyle?

Hayri:

- Birkaç gün önceydi. Mahallede günlük denetime çıkmıştım. İşte her şey o gün başladı. Üzerimde toplanan kara bulutlardan habersizdim.

Kamil:

- Naber Hayri?

Hayri:

- İyidir Kamil. Kontrol yapıyorum.

Kamil:

- Ne kontrolü?

Hayri:

- Diş kontrolü, mahallemizin ağız sağlığı için bir yerden başlayayım dedim.

Kamil:

- Aaa, çok iyi çok iyi bende yeni kontrole gitmiştim. Hepsi sapasağlam bak.

Hayri:

- Kapat ağzını Kamil. Kapat kapat.

Kamil:

- Doktor da dişlerin inci gibi dedi. Ben dişlerimi her gün iki kez fırçalarım. Düzenli şekilde de kontrole giderim.

Hayri:

- Ne anlatıyorsun Kamil? Bana bir baksana. Bu başımdaki ne?

Kamil:

- Şapka

Hayri:

- Ya bu?

Kamil:

- Düdük.

Hayri:

- Peki bunlarla ne kontrolü yapılır?

Kamil:

- Aaa tamam Şimdi anladım. Sen evirme diyorsun.

Hayri:

- Çevirme mi? Nerede? Ben koku alamıyorum. Piliç evirme kokusunu bir kilometreden alabilirim.

Kamil:

- (Gülüyor.) İlahi Hayri yle çevirme değil bu.

Hayri:

- Kamil bir görevlinin açlık hissiyle oynanmaz. Durduk yere aklıma neler soktun.

Kamil:

- Canım babamlar trafik kontrolüne çevirme diyor ondan öyle söyledi.

Hayri:

- Tamam tamam oyalama beni işim var.
- Kask takılmış. Bisiklet boyu sürücüye göre ayarlanmış. Lastiklerin havası yeterli. Frenleri kontrol ettirdin mi?

Kamil:

- Sadettin Usta daha yeni elden geçirdi. n ve arka ışıklara da baktı.

Hayri:

- Imm etkileyici. İŞte görmek istediğimiz kusursuz bisiklet sürücüsü.

Kamil:

- Aman efendim, o sizin kusursuzluęunuz.

Hayri:

- İn bakayım bisikletten.

Kamil:

- Aa ne oldu? Bir eksik mi var?

Hayri:

- İn dedim Kamil in.
- Trafik kurallarına saygılı, kendinin ve çevresinin güvenliğine önem veren bir arkadaşım olduğu için çok mutluyum. Seninle gurur duyuyorum Kamil. Gel bakayım canım benim.

Kamil:

- Ayy kardeşim ne güzel şeyler söyledin.

Hayri:

- Eee sen de bunları hak ettin Kamilciğim. Canım arkadaşım aaa aklıma bak ne geldi?

Kamil:

- Ne geldi?

Hayri:

- Diyorum ki mahalleye artık bir trafik gönüllüsü yetmiyor. Bana bu işlerde yardım edecek biri gerek.

Kamil:

- Yani şimdi... Yani sen diyorsun ki kırmızı düdük...

Hayri:

- Evet koca mahallede aynı anda her yerde olamam ya.

Kamil:

- Yaşa demek benim de bir kırmızı düdüğüm olacak.

Hayri:

- Bence bunu en çok sen hak ediyorsun. Harika harikasin, mükemmel.

5.SAHNE

Akın:

- Ne oluyor abi? Napıyorsun?

Hayri:

- Seni izliyorum Akın. Seni ve o harika karşıdan karşıya geçişini.

Akın:

- Ne olmuş ki? Yolun iki tarafını da güzelce kontrol ettim. Sonra da hızlı adımlarla geçtim.

Hayri:

- Anlatışı bile güzel canım kardeşimin. Akşama kadar dinlesem usanmam.

Akın:

- Abi sen iyi misin? Bir garip davranıyorsun da.

Hayri:

- Nasıl davranmayayım Akıncığım. O hareketlerin kusursuzluğu, yolu kontrol ederken dikkat edilen zamanlama, karşıya geçerken ahenkle atılan adımlar beni benden aldı işte bunlar.

Akın:

- İıı şey yani her zaman ki gibi karşıya geçtim.

Hayri:

- Bende onu diyorum. Sen hep böylesin. Trafikte örnek gösterilecek yayalar arasındasın. Tam anlamıyla mükemmel yaya. Harika.

Akın:

- Utandırıyorsun beni.

Hayri:

- Hayır, doğruları söylüyorum. Bence sende bir kırmızı düdük takmalısın.

Akın:

- Nasıl, benim kırmızı düdüğüm mü olacak?

Hayri:

- Neden olmasın? Bence en güçlü aday sensin.

- Hadi görüşürüz Akın.

Akın:

- (Gülüyor.)

6.SAHNE

Hayri:

- Aa Mert.

Mert:

- Hayri ödümü patlattın. Senin ne işin var burada?

Hayri:

- Gönüllü trafik görevlisi değil miyim? Her an her yerde trafiği kontrol etmem gerekiyor.

Mert:

- İyi yapıyorsun ama en azından geldiğini önceden haber ver.

Hayri:

- Olmaz.

Mert:

- Ne demek olmaz?

Hayri:

- O zaman heyecanı kaçır.

Mert:

- Ne heyecanı ?

Hayri:

- İşte bu ta ta ta tam..

Mert:

- Aaa aaa ama bunlar...

Hayri:

- Trafikte sorumluluk sahibi bir vatandaş olarak trafik levha ve işaretlerine uygun davrandığın için seni tebrik ederim Mert.

Mert:

- Ne demek? Sonuçta görevimiz. Teşekkür ederim.

Hayri:

- Hayır Mert. Asıl ben teşekkür ederim. Mahallemiz adına seni büyük bir gururla kutluyorum.

Mert:

- Eksik olma.

Hayri:

- Laf aramızda gönüllü trafik görevlisi adayı arıyorum ve kırmızı düdük için senden iyisini düşünemiyorum.

Mert:

- Gerçekten mi? İşte bu.

Polis:

- Eee ne var bunda? Gayet güzel şeyler anlatıyorsun.

Hayri:

- İlk bakışta ben de öyle düşündüm. Her şey dört dörtlüktü.

Polis:

- Evladım, arkadaşların ne güzel trafikte kurallara saygılı davranıyor. Aksini düşünmek için bir sebep yok.

Hayri:

- Bakın siz de aynı hataya düştünüz. İşlerin bu noktaya geleceğini en başta bende göremedim.

Polis:

- Bilmece gibi çocuksun. Söylediklerinden tek kelime anlamıyorum.

Hayri:

- Efendim, haklısınız. Üzgün ve kırgınım. Evet kafam karışık. Ama siz söyleyin hayalleriniz yıkıldığında hayatınız alt üst olduğunda soğukkanlılığınızı ne kadar koruyabilirsiniz.

Polis:

- Tüm bunların sebebi arkadaşlarının trafik gönüllüsü olmak istemesi mi?

Hayri:

- Hayır onların hiçbir hatası yok. Hata bende. Yaklaşan fırtınayı göremedin. Taşlar yerinden oynamış. Her şey çoktan değişmeye başlamış. Şey burda bir soruyla karşılık verirseniz olayları daha güçlü ifade ederim efendim.

Polis:

- Anlat bakalım ne değişti?

Hayri:

- Hay hay anlatayım. O günden sonra sanki tüm hayatım elimden alınmış gibiydi. Mahallede bana hiç ihtiyaç kalmadı. Benim dışımda herkes trafik gönüllüsü olmuştu. Bu durumda artık görevime devam edemem. Büyük bir gururla taşıdığım eşyalarımı geri vermeye geldim.

Polis:

- Olmaz öyle şey. Sen azmin ve çalışmalarınla trafikte sorumluluk alan gençlere örnek olmaya devam edeceksin. Artık bilgi ve deneyimini çok daha fazla insana ulaştırma zamanı Hayri. Bu çok önemli bir görev ve bunu sadece birlikte başarabiliriz.

Hayri:

- Aaa aaa gerçekten böyle mi düşünüyorsunuz?

Polis:

- Tabi ya unutma ki bir trafik gönüllüsü hayatı boyunca daha iyisi için mücadele eder.

Hayri:

- Yalnız küçük bir sorunuz daha var.

Polis:

- Nedir?

Hayri:

- Şey arkadaşlarımı trafik kurallarına bu kadar bağlı görünce o heyecanla hepsine bir takım sözler vermiş bulundum.

Polis:

- Anlaşıldı anlaşıldı. Merak etme onada bir çözüm buluruz.

Hepsi birlikte:

- İşte orda.
- Bu taraftan koşun.

Akın:

- Gel buraya abi.

Sevim:

- Her yere güzelce bakın.

Kamil:

- Burada da yok.

Mert:

- Kuş olup uçmadı ya.

Hayri:

- Birini mi kaybettiniz?

Akın:

- Bakın terasa çıkmış.

Hale:

- Şimdi elimize düştün abi.

Hayri:

- Boşuna zahmet etmeyin. Kapı kilitli önce konuşalım sonra kapıyı açarım.

Kamil:

- Bizim senin tatlı sözlerine karnımız tok.

Mert:

- Kırmızı düdüğ için senden iyisini düşünemiyorum Mert.

Akın:

- En güçlü aday sensin Akın.

Hayri:

- Beni bir dinleyin sonra karar verin.

Hale:

- Sen önce yazdığın mektubu açıkla.

Sevim:

- Hepimize gönüllü trafik polisi olacaksınız, diye ümit verdin. Sonra da kalkmış görevi bırakıyorsun.

Kamil:

- Bunu kuru bir mektupla mı öğrenecektik?

Hayri:

- Tamam tamam. Hata yaptım. Özür dilerim. Üzgünüm. Mahallede trafik gönüllüsü işlerini siz yapmaya başlayınca biraz bencilce davrandım.

Sevim:

- Hata yapanları uyarmak yerine görmezden mi gelseydik?

Hayri:

- Hata yaptım dedim ya Sevim. Ama düşündüm ve hatamı telafi etmenin bir yolunu buldum.

Kamil:

- Yine hepimize gönüllü trafik polisi olacaksın diyip mavi boncuk mu dağıtacaksın?

Akın:

- Abi artık buna kimse inanmaz.

Hayri:

- Mavi boncuk değil, kırmızı düdüğü dağıtacağım. Haha bakın çok saygı değer büyüğüm trafik şube komiserimin izniyle hepinizi gönüllü trafik polisi olmaya davet ediyorum.

Hepsi birlikte:

- Yaşı.

Hayri:

- El ele verip trafik kurallarına uyan uymayanları uyaran bir tayfa olacağız.

Hep birlikte:

- Trafik Tayfa, Trafik Tayfa, Trafik Tayfa...

DİJİTAL TAYFA

5.BÖLÜM

OTONOM BAKKAL

1. SAHNE

Kamil:

- Uff, daha çok var mı?

Akın:

- Az kaldı az.

Kamil:

- Ne kadar az?

Akın:

- Az diyorum abi. Sen sipariş falan varsa onları dağıt. O arada bende bitiririm. Hem daha testler var.

Kamil:

- Biz Çoy'u niye aldık Akın? Siparişleri o dağıtacak.

Akın:

- Çoy'un programlamasında bir sürü değişiklik yaptık. Bunları test etmemiz gerekiyor.

Kamil:

- Test yapınca ne olacak? Üniversite sınavlarına mı hazırlıyoruz Çoy'u?

Akın:

- Abi makine öğrenimi olan otonom araçlarda test en önemli şey.

Kamil:

- Ben onu sözlüye alırım, geçemezse çalıştırmayız.

Akın:

- Bitti.

Kamil:

- Sahi mi? A yaşa ne diyor bu? Ne etiği?

Akın:

- Yapay zekanın etiği abi. Otonom bir araç bu. İstemesi doğal tabi. Nasıl da atlamışım.

Kamil:

- Devam et devam et. Yoksaya bas.

Akın:

- Olmaz. Etikleri yazmamız lazım. Makine öğrenimi için çok önemli.

Kamil:

- Ayy yazmasak ne olacak?
- Bayramlarda el öpmeyi mi unutacak? Alt tarafı sipariş dağıtacak.

Akın:

- Yapay zeka etikleri otonom araçların karar sınırlarını belirliyor.

Kamil:

- Ne oldu? Nereye?

Akın:

- Kütüphaneye, şu yapay zeka etiklerine bakmalıyım.

Kamil:

- Akın gitmesen.

Akın:

- Görüşürüz abi.

Kamil,

- Ayyy.

2. SAHNE

Çoy:

- Merhaba ben Çoy.
- Merhaba ben Çoy.
- Merhaba ben Çoy.

(Drone için ses seçiyor.)

Kamil:

- En iyisi bu gibi. Bir yerden tanıdık geliyor ama.

Çoy:

- Lütfen servis şeklini seçiniz?
- Müthiş çabuk.
- Çok çabuk.
- Çabuk.
- Normal.
- Kamil hızında.
- Yavaş.
- Gelecek sene gönder.
- Kafana göre.

Kamil:

- Benim hızımı ilk sıraya koymaları gerekiyormuş da neyse.

Çoy:

- Lütfen servis için bölge seçiniz.
- Bölge taraması tamamlandı. Artık sipariş dağıtımı için hazırım.

Kamil:

- Harika. Gel bakalım içeriye.
- Çubuk makarna, biber salçası, zeytinyağı, tamamdır. İlk sipariş hazır.

Çoy:

- Teslim adresi nedir?

Kamil:

- Lütfiye Teyze'ye gidecek.

Çoy:

- Bu adres bulunamadı.

Kamil:

- Tabi sen isimden şimdi bulamazsın ki.

Çoy:

- Adresi tarif edebilirsiniz.

Kamil:

- Gerçekten mi? Teknolojinin gözünü seveyim. (Gülüyor.)
- Bak şimdi burdan dümdüz git. Sonra ilk sağa dön. Ordan git git git yolun sonuna kadar gideceksin. Ordaki yeşil binada üç numara.

Çoy:

- Tamam.

Kamil:

- Aaa dur bi saniye dur ezberledin mi adresi?

Çoy:

- İlerde ilk sağa döndükten sonraki sarı bina üç numara.

Kamil:

- Sarı mı? Aaa doğru o bina sarıydı. Sen nereden biliyorusun?

Çoy:

- Bölge taraması yaptığımda kaydettim.

Kamil:

- Ayy teknolojiye bak arkadaş. Hayran kalmamak elde değil. E hadi bakalım kolay gelsin.

Çoy:

- Sipariş adrese teslim edilmiştir.

Kamil:

- Aaaa ne çabuk!

Çoy:

- Bekleyen siparişler için hazırım.

Kamil:

- O halde işe koyulalım. Bakalım sıradaki sipariş neymiş?
- Huriye Teyzemin bakalım. Yer fıstığı, köftelik bulgur belli ki yine Batırık yapacak.
- Sana şimdi adres tarif etmem gerekecek.

Çoy:

- Öneri.
- Telefon rehberinizle eşleşirsem adresleri tarif etmeniz gerekmeyecektir.

Kamil:

- Aaa ne diyorsun sen? Şahane!

Çoy:

- Yetmiş üç adres bilgisi hafızaya alındı.

Kamil:

- Siparişler de hazır. Götürebilirsin. (Gülüyor.)

Akın:

- Bu bizim Çoy değil mi? Yoksa Kamil abi...(Sinirleniyor)
- Kamil abi.

Kamil:

- Ooo hoş geldin Akın.

Akın:

- Abi Çoy nerede? Umarım o dışarıda gördüğüm değildir.

Kamil:

- Ta kendisi. Siparişleri dağıtmaya başladı bile.

Akın:

- Abi neden çalıştırdın. Daha etikleri..

Kamil:

- Tamam tamam biliyorum. Etiklerini yüklemedik.
- Onun yerine siparişleri yükledim.

Akın:

- Kamil abiciğim bak burda otonom araçlarda yaşanabilecek sorunlarla ilgili sayısız örnek var. Gözünü seveyim.

Çoy:

- Siparişi Huriye Teyze'ye teslim ettim. Çok selamı var.

Kamil:

- Ellerinden öperim onun.

Akın:

- Teyze mi selam mı? Abi ne diyor bu?

Kamil:

- Ne var işte? Komşularla kaynaşıyor.

Akın:

- Abi yapay zeka etiği ne olacak?

Kamil:

- Şşş bak kırılacak şimdi yapay zeka filan diyorsun. Çoy o Çoy.
- Çoycuğum. Henüz yeni sipariş gelmedi dinlenebilirisin.

Çoy:

- Benim bir önerim var. Eğer bakkal telefonunu bana yönlendirirsen siparişleri çok daha hızlı alabilirim ve teslimat sürelerinde hesaplarıma göre yüzde on dört kısalma yaşanır.

Kamil:

- Çoycuğum. Biliyor musun? Sen harikasin.

Çoy:

- Ne demek efendim vazifemiz.

Kamil:

- Konuşması da baya bi ilerledi ha. İlk başlarda robot gibiydi. Şimdi senin benim gibi akıcı konuşuyor.

Akın:

- Abi bak bu iş çığrından çıkabilir, demedi deme.

Kamil:

- Yok Akıncığım hiç bir şey olmaz. Merak etme sen.

Çoy:

- Bana altı yumurta bir paket tereyağı bir paket un gerek.

Kamil:

- Ooo sipariş mi var?

Çoy:

- Evet Basri Amca istedi.

Kamil:

- Hemen geliyor.

3. SAHNE

Çoy:

- Ne yaptın? Hazırladın mı berberin siparişlerini?

Kamil:

- Aaa onu hazırlamadım.

Çoy:

- Çok yavaşsın Kamil çok.

Kamil:

- Ne yavaşı? Sipariş iki dakika önce geldi.

Çoy:

- Eee yani. Ben o iki dakikada dört servis bıraktım.

Kamil:

- Neydi sipariş?

Çoy:

- Uff dört kutu deterjan, üç paket sıvı sabun, iki litre de çamaşır suyu.

Kamil:

- Bu kadar temizlik malzemesini ne yapacak ki?
- Mahalleyi mi yıkayacak?
- Gerçekten bütün bunları o mu istedi acaba?

Çoy:

- Lütfen işime siz karışmayın.

Akın:

- Abi ters giden bir şey var.

Kamil:

- Niye ki?

Akın:

- Sen karışma, dedi. Bu tuhaf değil mi?

Kamil:

- O beni düşündüğünden canım yorulmayayım diye.

Akın:

- Çoy telefonla senkron oldu değil mi?

Kamil:

- Evet.

Akın:

- O zaman aldığı siparişleri burada bir yerde kayıt içerisinde tutuyordur. Hah buldum sanırım. Bak abi, berber abinin siparişi sadece bir paket pamuk.

Kamil:

- Ee ne diye bir dünya temizlik malzemesi götürdü o zaman?

Akın:

- Dedim ya abi bi tuhafılık var, diye.

Çoy:

- Kuşçu Baba'nın siparişini takar mısın Kamil?

Kamil:

- Kuşçu Baba normalde güvercinlere yem isterdi ama neyse.

Akın:

- Abi Kuşçu Baba'nın siparişi de farklı.

Kamil:

- Ayy, belliydi zaten ne yapacağız Akın?

Hayri:

- Kamil, neyin peşindesin sen?

Kamil:

- Bir şeyin peşinde değilim. Ne oldu ki?

Hayri:

- Annem beş paket un istemiş. Sen bir paket esmer un göndermişsin. Hem de benim sesimi taklit etmişsin.

Kamil:

- Öyle mi yapmışım?

Hayri:

- Evet şaka mı bu?

Çoy:

- Değil.

Hayri:

- Aaa aa anneciğim.

Çoy:

- Siparişi ben değiştirdim. Çok un tüketiyorsunuz. Sağlığınıza zararlı.

Hayri:

- Arkadaş olacak iş mi bu ? Hem biz onları baklava dükkanımıza istedik. Ne diyor bu Kamil? Hem niye benim sesimle konuşuyor?

Kamil:

- Çoy siparişleri niye değiştiriyorsun?

Çoy:

- Çünkü insanlar gerçekten ihtiyaçları olan ürünleri istemiyor.

Kamil:

- Berber abi pamuk istemiş temizlik ürünü götürmüşsün.

Çoy:

- Dükkanı gözüme pek temiz gelmedi. Berber salonu tertemiz olmalı.

Akın:

- Kuşçu Baba'ya neden kuş yemi götürmedin?

Çoy:

- Adamcağız, çok zayıflamış. Sadece güvercinlerini düşünüyordu. Kendisi yeterli beslenmiyordu.

- Ben sadece daha çok yardımcı olmak istemiştim. Sonuçta benim adım çok Yönlü Otonom Yardımcı.

Hayri:

- Vay arkadaş, delikanlı robotmuş.

oy:

- Galiba size iyi bir yardımcı olamadım. Kapatılıp yeniden programlanmam gerekiyor.

Kamil:

- Ama bunu yapamam.

oy:

- Endişelenme Kamil. Yazılımım düzeldiğinde tekrar yardımcın olacağım.

Akın:

- Sanırım en doğrusu bu Kamil abi.

Kamil:

- Tamam Akın gerekeni yap.

oy:

- Beni yeniden başlattığınızda sizden bir ricam olacak.

Akın:

- Nedir?

oy:

- Sakıncası yoksa sesim aynı olsun. Ee Hayri'nin de müsadesiyle tabi.

Hayri:

- Ne demek. Onur duyarım.

-

Çoy:

- Ben hazırım.
- Kamil, kalan siparişleri...

Hayri:

- Tamam tamam abartmayın. Yazılımını düzenleyip tekrar açacaksınız zaten.

Kamil:

- Doğru diyorsun. Hem birazcık dinlenmiş olur. Kaç tane paket dağıttı.

Akın:

- Hep merak etmişimdir. Robotlar rüya görür mü diye?
- Sizce görüyor mudur?

Kamil:

- Bilmem ki... Belki de..

DİJİTAL TAYFA

3.BÖLÜM

GERÇEK SANALA KARŞI

1. SAHNE

- Dede bu kim?
- Bu elinden telefonu düşürmeyen adamın heykeli. Yıllardır buradadır.
- Niye böyle bir heykel yapmışlar ki?
- Ah, telefonu elinden düşürmeyen internet olmadan tadı tuzu kalmayan kişiler ibret alsınlar diye yapılmış oğlum.
- Gerçek gibi duruyor.
- Evet, kim yaptıysa çok becerikliymiş.
- Amca şarj aletin var mı?

Kamil:

- Yok artık Hayri iyice abarttın.

Hayri:

- Nesine inanmıyorsun arkadaş?

Akın:

- Adam heykel olmuş diyorsun abi neyine inanalım?

Hayri:

- Anlamadınız galiba. Elinden bırakmamış telefonu. Yıllarca o bankta kıpırdamadan sadece ama sadece telefonla ilgilenmiş üstü başıda durmaktan toz kaplamış. İnsanlarda onu heykel sanmış.

Kamil:

- Hayri, böyle hikaye mi olur?

Hayri:

- Bak bak Mert'e bak. Bak o telefonu bırakmazsan böyle hikaye olur mu olmaz mı görürsünüz?

Kamil:

- Aaa, hakikaten.
- Dünyadan Mert'e, dünyadan Mert'e. Bizi duyuyor musun Mert?

Mert:

- Ha, ne tabi tabi çok doğru, çok doğru o dediğinizden.

Akın:

- Dinlemiyor ki.

Kamil:

- Aaa, dur sen dur. Mert hu bu hu bu gıp gıp gıp gıp grup gıp gıp.

Mert:

- Yok yok siz oynayın. Benim biraz işim var.

Akın:

- Abim gerçekten de şu an başka bir alemde.

Hayri:

- Buna bir dur demek lazım.
- Napiyorsun Mert?

Mert:

- Rahat bırakır mısınız beni ?

Hayri:

- Sen o telefonu bırakırsan biz de seni rahat bırakırız.

Mert:

- Niye bırakacakmışım canım iş yapıyorum ben o telefonla. Hem o telefon değil akıllı telefon internete giriyorum ben onunla. İnternet ne kadar önemli bir şey biliyor musunuz? Her şey var orada her şey. Kimse internetimi elimden almaz kimse.
- Şarj aletimi unutmuşum da.

2.SAHNE

Akın:

- Goooooolll.

Hayri:

- Vay arkadaş ikimizi de duman etti.

Kamil:

- Diyecek tek söz var, helal olsun.

Akın:

- Teşekkür ederim.

Hayri:

- Mert kardeşin bize bir gol attı, görmeliydin. Jeneriklik gol jeneriklik.

Mert:

- İnternete yüklediniz mi?

Hayri:

- Neyi yükledik mi?

Mert:

- Neyi olacak golü.

Kamil:

- Eee biz yüklemedik de televizyoncular geldi, onlar yüklediler internete.

Mert:

- İyi iyi. Hangi siteye yüklediler?

Hayri:

- Mahallede atılan golü internete niye yükleyelim? Sen şaşırdın iyice.

Mert:

- Nasıl bir gol attın Akın?

Akın:

- Böyle yaptım, sonrada topuğumla vuruverdim.

Mert:

- Hee, topuk golü.
- Heh bakın sanal mahallede topukla attığım en güzel goller. O kadar kolay ki pasla şuta aynı anda üç kez basınca topukla şut çekiyor.

Kamil:

- İyi de gerçeğinin yerini tutar mı bunlar?

Hayri:

- Hiç işte. Öyle güzel gol yedim ki tadı hala damağımda.

Mert:

- Ahh, yeni turnuva başlamış süresi dolmadan hemen katılayım. Sonra gelsin goller, kupalar...

3.SAHNE

Hayri:

- Hazır ol.
- 1,2,3 başla.
- Helal Kamil.

Akın:

- Yaşa, abi.

Kamil:

- Kırdın mı rekoru?
- Kaç saniyeyle kırdın?

Hayri:

- Tam tamına üç saniye on iki salise.
- Bu rekor artık bir daha zor kırılır Kamil.

Mert:

- Rekor geliyor, rekor.
- Evet, geldi. Yeni rekor geldi.
- Aaa, siz de mi buradaydınız?
- Bu sanal mahalledeki 'Tüf Tüf Arena' çok zevkli. Siz de katılsanız?

Hayri:

- Biz onun gerçeğini oynuyoruz. Çok da keyif alıyoruz.
- Asıl sen gel.

Mert:

- Gerçek bundan daha güzel olabilir mi?
- Kim uğraşacak külah sarmakla tüf tüf yapmakla?
- Arena'da sınırsız seçenek var.
- Çok enterasan tüf tüf modelleri var.
- Her gün yeni ödül kutusu kazanıyorsun.
- İçerisinden renkli renkli külahlar çıkıyor.
- Ah, tabi bir de liderlik tablosu var.
- Onda da üç bin iki yüz kırk ikinci sıradayım.
- Gelin takım kuralım beraber.

4.SAHNE

Mert:

- Ayy, her yerim ağrıyor.
- Böyle yat yat e normal tabi.
- Ay, acıktım da galiba.
- Bir şeyler mi yesem.
- Kim gidecek mutfağa da bir şeyler yiyecek?
- En iyisi sanal mahallede bir şeyler hazırlayayım.
- Malzemeleri seç. Porsiyon miktarı, pişir ve afiyetle ye.
- Yaşasın, seviye de atladım. Artık gurme rozetim de var.

Hayri:

- Matematik ödevini yapan var mı? Çöz çöz bitmiyor arkadaş.

Kamil:

- Benim de bitmedi.

Sevim:

- Ben üçüncü soruda takıldım. Kütüphanede buluşup birlikte yapalım mı?

Kamil:

- Harika fikir!

Akın:

- Ben de gelirim.

Hayri:

- Sen iki yıl sonra gel.
- Şaka şaka, gel gel.

Hale:

- Bende gelirim İngilizce ödevimi yaparım.

Hayri:

- Welcome welcome. Mert sen?

Mert:

- Matematik ödevi vardı değil mi?
- Kim çözecek o kadar problemi?
- Aaa, sanal mahallede karne peşinde oynarım daha iyi.
- Bitti. Gene seviye atladım ve karne mi aldım.

Akın:

- Abi, geliyor musun kütüphaneye?

Mert:

- Yok, benim keyfim yerinde.
- Sen git.

Akın:

- Ödevini yaptın mı ki?

Mert:

- Sanal mahallede iki dokunuşta yaptım, bitti.

Akın:

- Abi aynı şey mi o? Gerçek bile değil.

Mert:

- Ama verdiği haz aynı.
- Hatta daha bile fazla.
- Her şeyi hemen başarıyorsun.
-

Akın:

- Bak o oyuna kendini fazla kaptırdın.
- Hayatı kaçıyorsun.
- Demedi deme.

Mert:

- Asıl siz burada dağıtılan hediye kutularını, yarışmaları, madalyaları kaçıyorsunuz.
- Mahalle muhtarı, gol kralı, mucit olmuşum.
- Dahi rozeti, sanatçı rozeti, astronot rozeti ne varsa toplamışım.
- Daha ne olsun?

5.SAHNE

Hayri:

- Demek Hayri Holding’te çalışmak istiyorsun.

Mert:

- Hayri.

Hayri:

- Hayri mi?
- Bu ne hadsizlik.
- Hayri Bey diyeceksin.

Mert:

- Hayri Bey mi?

Hayri:

- Bey tabi. Karşında koskoca Hayri Holding kurucusu ve yönetim kurulu başkanı duruyor.

Mert:

- Ne holdingi Hayri?
- Biraz önce matematik ödevi yapıyordun.

Hayri:

- O ödevi yapalı yıllar oldu Mert efendi.
- Üniversite bittikten sonra uzun bir süre en iyi restoranlarda en iyi şeflerin yanında çıraklık yaptım.
- Kendi restoranımı açtım.
- Sonra bir ikincisi geldi, sonra bir üçüncüsü derken dünyaya yayıldım ve koskoca bir lezzet markasına dönüştüm.
- Şimdi dünyanın en önemli insanlarını, en ünlü kişilerini ben doyuruyorum.
- Bu eller doyuruyor.

Mert:

- Kamil nerede?
- Akın, kardeşim nerede?

Hayri:

- Kamil, sağdaki gökdelende, Akın da soldaki gökdelende.
- Kamil, paketçilik işini yürüttü, nakliye şirketi kurdu.
- Sonra hızını alamadı, hava yolları açtı.
- Şimdi dünyanın en büyük uçak filosu onda.
- Akın da büyük bir teknoloji firması kurdu.
- Uzay sanayinden tut nano teknolojiye kadar her konuda dünya devi oldu.
- Şimdi de Kamil'le Mars'a uzay mekiği gönderecekler.
- Ben de yolculukta dağıtılacak ikramları üreteceğim.

Mert:

- Bütün bunlar olurken ben neredeydim?

Hayri:

- Nerede olacak.
- Sanal mahallede seviye atlamakla meşguldün.
- Tam tamına yirmi yıl sadece ve sadece oyun oynadın Mert.

Mert:

- Olur mu öyle şey?
- Başka şeyler de yapmışımdır.
- Bir şeyler başarmışımdır.

Hayri:

- Başarmışsın canım başarmışsın.
- Dünyadaki en iyi iki yüz elli birinci oyuncu olmuşsun.
- Bir de utanmadan bunu özgeçmişine yazmışsın.

Mert:

- Hayır bu bir rüya olmalı.

Hayri:

- Ee, rüya zaten.

Mert:

- Nasıl yani?
- Rüya mı?

Hayri:

- Evet.
- Sana klasik bir rüyayla ders vermek istedik.
- İnternet ve oyun bağımlılığından kurtulmazsan başına gelecekleri göstermenin en iyi yolu bu.

Mert:

- Rüya ha ee o zaman uyanayım.
- Uyanmak istiyorum.

Hayri:

- O kadar kolay değil.
- Hem sana vereceğim yeni işini öğrenmek istemiyor musun?

Mert:

- Neymiş o?

Hayri:

- Sanal mahallede son seviyeye ulaşmak.

Mert:

- Ama bu imkansız.
- Bu güne kadar kimse son seviyeye ulaşamadı.

- Bu sonsuza kadar sürer.

Hayri:

- Hadi o zaman oyalanma da başla Mert.

Mert:

- Hayır, hayır, haaaaayyyyyııııırrr...

6. SAHNE

Kamil:

- Hala üçüncü soru var.
- Napacağız?

Hayri:

- Bana sorma.
- Kafam aşure kazanı gibi karman çorman oldu.

Kamil:

- Ee, çözemeyecek miyiz?

Mert:

- Ben çözdüm.
- Bunu bundan çıkaracağız. Kalanın yüzde otuzunu bulmak için önce yüze bölüp sonra otuzla çarpacağız. Sonra daha önce bulduğumuz dört rakamın ortalamasını bu sonuçla çarptık mı tamamdır işte.
- Son zamanlarda dünyadan kopmuştum.
- Şimdi geri geldim. Sizin içinde sorun yoksa.

Kamil:

- Niye sıkıntı olsun.
- Hoş geldin, arkadaşım.

Hayri:

- Oh, çok şükür.

Akın:

- Abiciğim benim.

Hayri:

- Biz de tam şu sanal mahalleye kaydolsak mı acaba diyorduk.

Mert:

- Aman aman, sildim ben onu.
- Her şeyi ayarında bırakmak lazım.
- Değil mi arkadaşlar?

EK 4: KELİME TÜRLERİ LİSTESİ

TRAFİK TAYFA

7.BÖLÜM

İSİMLER

Kelime	Sıklık (f)
işaret	37
trafik	19
yol	18
cevap	14
var	11
kitap	11
Kamil	10
anlam	9
Sevim	9
Hayri	9
puan	7
Mert	6
yarışma	6
tehlike	6
zaman	5
tanzim	5
yaya	5
yer	5
Kuşçu Baba	4
sağ	4
demek	4
soru	4
şey	4
bisiklet	4
karşı	4
bilgi	3
çalışma	3
daire	3

tehlikeli	3
viraj	3
iyi	3
değil	3
uyarı	3
rakip	3
şekil	3
Taksim	3
doğru	3
yok	3
eğlence	3
Akın	3
kanaviçe	2
tur	2
ev	2
sınav	2
kolay	2
abi	2
taraf	2
kırmızı	2
görev	2
bey	2
oğul	2
kural	2
güzel	2
alan	2
üçgen	2
konu	2
renk	2
galip	2
hakem	2
son	2
yarışmacı	2
anlatmak	2

dikkat	1
önem	1
yanında	1
rahat	1
mahalle	1
dur	1
ara (zaman)	1
ara (mola)	1
karar	1
hamle	1
canım	1
taş	1
alem	1
dama	1
yatak	1
baş ucu	1
kapak	1
ders	1
oyun	1
bilgisayar	1
izin	1
hayat	1
şoför	1
yaş	1
sürücü	1
belge	1
minibüs	1
öğrenci	1
bir	1
pedal	1
arkadaş	1
ayak	1
alt	1
su	1

bacak	1
yarı	1
tane	1
kıyafet	1
defile	1
bilme	1
ilgi	1
ok	1
rakam	1
resim	1
siyah	1
eşkenar	1
içeri	1
hız	1
başka	1
Tarlabaşı	1
grup	1
dörtgen	1
yerleşim	1
sınır	1
hastane	1
polis	1
merkez	1
piknik	1
özel	1
düzen	1
durum	1
müsaade	1
zil	1
okuma	1
merak	1
gün	1
parça	1
akıl	1

fikir	1
sunucu	1
içine	1
iş	1
hiddet	1
liste	1
ömür	1
kütüphane	1
arasında	1
basit	1
otobüs	1
iki	1
sol	1
yanlış	1
at	1
araba	1
okul	1
geçit	1
eşitlik	1
çerçeve	1
haber	1
ışıklı	1
cihaz	1
hayvan	1
televizyon	1
teklif	1
Hale	1
el (organ)	1
yan (taraf)	1
karşılaşma	1
bura	1
şura	1
zor	1
baş	1

süre	1
tabi	1
uyarmak	1
para	1
söyleme	1
örnek	1
öğrenme	1
verilme	1
kez	1
insan	1
ileri	1
Kırmızı Düdüklü Bilgi Yarışması	1
çekiliş	1
çile	1
davranma	1
dış	1
düşünme	1
düzenleme	1
düzenlemek	1
başarı	1
korku	1
dikkatli	1
katma	1
çevirmek	1
düşürme	1

FİİLLER

Kelime	Sıklık (f)
ol-	16
bak-	15
çalış-	11
öğren-	8

ver-	7
gel-	6
bil-	5
gir-	4
kullan-	4
al-	4
düşün-	4
gerek	4
söyle-	4
iste-	4
bul-	3
de-	3
dur-	3
yap-	3
kazan-	3
gör-	3
unut-	2
geç-	2
çıkart-	2
çık-	2
şikayet et-	2
bırak-	2
devam et-	2
karıştır-	2
alacağı ol-	2
anla-	2
oyna-	2
dikkat et-	2
kabul et-	2

işle-	2
sor-	2
rahatsız et-	1
ara-	1
veril-	1
koy-	1
ihmal et-	1
dayan-	1
ezberle-	1
kal-	1
git-	1
bit-	1
hazırlan-	1
topla-	1
bozul-	1
benze-	1
ifade et-	1
uyar-	1
daral-	1
sevdire-	1
dile-	1
göster-	1
icap et-	1
başla	1
dön-	1
park et-	1
anlat-	1
davet et-	1
sağla-	1

acele ettir-	1
faydalı ol-	1
karar ver-	1
kendini tut-	1
hak ver-	1
hak kazan-	1
kusura bakma-	1
fırsat bul-	1
yanına al-	
bilgilendir-	1
koy-	1
tut-	1
dal-	1
kay-	1
anlaş-	1

ZAMİRLER

Kelime	Sıklık (f)
ne	14
sen	9
ben	8
biz	7
bu	6
siz	5
o	5
onlar	4
hepsi	4
herkes	4
kim	4

şu	3
nedir	2
bunlar	2
neler	2
bizimki	2
biri	1
hepimiz	1
birbiri	1
hiçbiri	1
kimse	1
hepiniz	1
çoğu	1

SIFATLAR

Kelime	Sıklık (F)
bir	17
bu	13
kırmızı	4
doğru	4
mecburi	4
ilk	3
yeni	3
hangi	2
önemli	2
her	2
biraz	2
pek	1
beş	1
şu	1
diğer	1

dolu	1
mavi	1
son	1
o	1
seri	1
tam	1
tüm	1
pek çok	1
fazla	1
kaygan	1
kasisli	1
yabani	1
hazır	1
sonraki	1

ZARFLAR

Kelime	Sıklık (f)
daha	8
şimdi	3
diye	3
öyle	3
çok	3
bir	3
hemen	2
hiç	2
sonra	2
en	2
artık	2
neden	2
biraz	2

burada	2
bazı	2
harıl harıl	2
yüzünden	1
hala	1
içinde	1
üzerinde	1
genellikle	1
bugün	1
nasıl	1
az	1
fazla	1
nereden	1
gayet	1
bu yüzden	1
önemli	1
nihayet	1
böylece	1
hani	1
önce	1
yarın	1
bari	1
zaten	1
mantıklı	1
haliyle	1
bu arada	1
oraya	1
zorla	1
yanında	1

şuradan	1
---------	---

SORU EDATI

Kelime	Sıklık (f)
mı-/mi-	15

EDATLAR

Kelime	Sıklık (f)
ile(-le/-la)	8
için	7
kadar	3
gibi	3
tamam	2
evet	2
peki	2
işte	2
hayır	1

BAĞLAÇLAR

Kelime	Sıklık (f)
de-/da-	14
ve	7
ama	6
ki	6
ya	2
lakin	1
ya da	1
veya	1
yani	1

ÜNLEMLER

Kelime	Sıklık (f)
aaa	7
ah	4
eee	4
hadi	4
hımm	3
efendim	3
harika	2
oh	1
yaşa	1
ooo	1
yeter	1
ayy	1
emi	1
aferin	1
hahayt	1

TRAFİK TAYFA**13.BÖLÜM****İSİMLER**

Kelime	Sıklık (f)
trafik	21
şey	11
Kamil	11
iyi	9
abi	8
düdük	8
mahalle	8
yer	8
kontrol	7
mektup	7
hata	6
Hayri	6
iş	6
gönüllü	5
Mert	5
var	5
arkadaş	5
canım	5
çevirme	5
demek	4
Akın	4
aday	4
kural	4
yok	4
görev	4

değil	4
zaman	3
gün	3
his	3
diş	3
kardeş	3
görevli	3
bisiklet	3
heyecan	3
hayat	3
polis	3
yol	3
karşı	3
TrafikTayfa	3
tam	2
Hale	2
sebepe	2
kokue	2
akıl	2
sürücü	2
adım	2
yanı	2
güzel	2
örneke	2
sorumluluk	2
gurur	2
üzgün	2
sofra	2
taraf	2

yapma	2
kapı	2
yaya	2
bir	2
takım	2
iç	2
olma	2
saygılı	2
mükemmel	1
çocuk	1
haksızlık	1
yüz	1
kulak	1
ağız	1
ağız sağlığı	1
doktor	1
şekil	1
baş	1
arasında	1
verme	1
şapka	1
saygı	1
değişme	1
piliç	1
söz	1
kilometre	1
sonuç	1
açlık	1
eksik	1

aksi	1
boy	1
baba	1
kask	1
lastik	1
hava	1
yeterli	1
zamanlama	1
fren	1
Sadettin	1
usta	1
ışık	1
çevre	1
güvenlik	1
önem	1
mutlu	1
akşam	1
ahenk	1
anlam	1
sahip	1
vatandaş	1
işaret	1
sorun	1
bakış	1
evlat	1
nokta	1
bilmece	1
kelime	1
haklı	1

kırgın	1
hayal	1
soğukkanlı	1
fırtına	1
taş	1
soru	1
olay	1
gitmek	1
görmek	1
bulut	1
dışında	1
durum	1
eşya	1
geri	1
azim	1
çalışma	1
genç	1
bilgi	1
deneyim	1
çözüm	1
teras	1
kilitli	1
karın	1
tok	1
Sevim	1
yemek	1
olmak	1
anlatış	1
yaprak	1

sarması	
nohutlu pilav	1
köfte	1
makarna	1
buz	1
cacık	1
üç	1
beş	1
iki	1
hücum	1
iştah	1
gol	1
nimet	1
denetim	1
kusursuz	1
habersiz	1
an	1
kafa	1
karışık	1
tabi	1
inci	1
etkileyici	1
kez	1
tüm	1
şube	1
ilginç	1
ihtiyaç	1
insan	1

kuş	1
levha	1
tayfa	1
uygun	1
garip	1
açıklama	1
bağlı	1
bura	1
değer	1
geçiş	1
gelecek	1
hareket	1
izin	1
kapat	1
komiser	1
uyarmak	1
ulaştırma	1
düşünmek	1
göz(organ)	1

FİİLLER

Kelime	Sıklık (f)
ol-	24
de-	12
bak-	12
yap-	8
gel-	7
düşün-	6
al-	5

gör-	5
davran-	4
anlat-	4
söyle-	4
anla-	3
yaz-	3
in-	3
çık-	3
git-	3
başla-	3
gerek-	3
geç-	2
anlaşıl-	2
açıkla-	2
ara-	2
devam et-	2
teşekkür et-	2
hak et-	2
tak-	2
oyna-	2
kal-	2
dinle-	2
iste-	1
bul-	1
vazgeç-	1
özür dile-	1
ümitlen-	1
çınla-	1
başar-	1

sok-	1
aç-	1
kaç-	1
usan-	1
değiş-	1
koru-	1
bulun-	1
ayarla-	1
utandır-	1
fırçala-	1
oyala-	1
kontrol et-	4
kontrol ettir-	1
tebrik et-	1
mücadele et-	1
gurur duy-	1
ödü pat-	1
kutla-	1
izle-	1
yet-	1
koş-	1
konus-	1
uç-	1
kaybet-	1
davet et-	1
dağıt-	1
inan-	1
bırak-	1

öğren-	1
acı-	1
bekletil-	1
alacağı ol-	1
eksik ol-	1
zahmet et-	1
yardım et-	1
bir yolunu bul-	1
mavi boncuk dağıt-	1
ümit ver-	1
ifade et-	1
hataya düş-	1
haber ver-	1
elden geçir-	1
tarif et-	1
merak et-	1
karar ver-	1
dikkat et-	1
telafi et-	1
kapla-	1
kesil-	1
oku	1
sevin-	1
tıkan-	1
unut-	1

ZAMİRLER

Kelime	Sıklık (f)
ben	26
ne	26
sen	22
bu	10
o	8
bunlar	5
siz	4
biz	3
sensin	2
biri	2
hepsi	2
hepimiz	2
kendi	2
onlar	1
herkes	1
hepinizi	1
kimse	1
nedir	1

SIFATLAR

Kelime	Sıklık (f)
bir	24
bu	9
her	7
kırmızı	7
çok	7
gönüllü	5
o	5

en	4
güçlü	4
büyük	3
kusursuz	2
güzel	2
iki	2
tüm	1
mavi	1
tam	1
yeni	1
düzenli	1
ön	1
arka	1
fazla	1
koca	1
hızlı	1
önemli	1
öyle	1
hiçbir	1
tek	1
aynı	1
küçük	1
kuru	1
tatlı	1
birkaç	1
kara	1
mükemmel	1
ilk	1
günlük	1

ZARFLAR

Kelime	Sıklık (f)
öyle	6
şimdi	6
sonra	6
böyle	5
daha	5
artık	4
önce	4
bir	4
nasıl	3
yine	3
bence	3
nerede	3
burada	3
en	2
güzelce	2
aniden	2
çok	2
gerçekten	2
sonuçta	2
hemen	1
bir	1
her gün	1
yeni	1
aynı anda	1
karşıdan karşıya	1
her zaman	1
hep	1

neden	1
en azından	1
asıl	1
doğru	1
gayet	1
başta	1
çoktan	1
sanki	1
hiç	1
birlikte	1
boyunca	1
boşuna	1
bencilce	1
biraz	1
hani	1
üzerinde	1
önceden	1
birden	1
orada	1
adına	1
diye	1
sapasağlam	1

SORU EDATI

Kelime	Sıklık (f)
mı-/mi-	15

EDATLAR

Kelime	Sıklık (f)
ile(-le/-la)	15
için	7

işte	6
gibi	6
tamam	3
kadar	3
peki	3
hayır	3
evet	2
mesela	2
sadece	1
göre	1

BAĞLAÇLAR

Kelime	Sıklık (f)
de-/da-	20
ve	10
ki	8
ama	5
ya	5
yani	3
ya da	2
bile	1
yalnız	1
ancak	1

ÜNLEMLER

Kelime	Sıklık (f)
aaa	10
harika	4
efendim	3
yaşa	2
ayy	2
ımm	2
hay	2
eee	2
hayrola	1
yaa	1
ilahi	1
aman	1
hadi	1
ohh	1

DİJİTAL TAYFA

5. BÖLÜM

İSİMLER

Kelime	Sıklık (f)
sipariş	25
abi	18
Çoy	14
Kamil	10
var	10
adres	8
etik	8
değil	7
paket	7
Akın	6
zeka	5
hazır	5
otonom	4
araç	4
şey	4
çabuk	4
teyze	4
berber	4
Kuşçu Baba	4
yer	3
arkadaş	3
test	3
iş	3
yavaş	3
bölge	3

bina	3
telefon	3
tabi	3
temizlik	3
ses	3
doğru	3
servis	3
robot	3
el(organ)	3
bir	3
un	3
makine	2
öğrenim	2
normal	2
hız	2
tarama	2
teknoloji	2
sağ	2
numara	2
sarı	2
Huriye	2
öneri	2
dakika	2
malzeme	2
zaman	2
pamuk	2
yem	2
dükkan	2
anne	2

tekrar	2
içeri	2
ürün	2
yazılım	2
belli	2
selam	2
güvercin	2
peşinde	2
demek	2
ileri	1
sıra	1
Hayri	1
falan	1
tuhaf	1
tuhaflık	1
göz	1
arada	1
değişiklik	1
isim(ad)	1
üniversite	1
sınav	1
sözlü	1
sahi	1
doğal	1
yoksay	1
önemli	1
bayram	1
alt	1
taraf	1

karar	1
sınır	1
iyi	1
şekil	1
sene (yıl)	1
program- lama	1
program- lanma	1
kafa	1
çubuk makarna	1
biber salçası	1
esmer un	1
zeytinyağı	1
teslim	1
Lütfiye	1
adam	1
yol	1
son	1
saniye	1
konuşma	1
hal	1
yer fıstığı	1
köftelik bulgur	1
Batırık	1
rehber	1
bilgi	1

hafıza	1
umarım	1
dışarı	1
sorun	1
örnek	1
tertemiz	1
mahalle	1
koyma	1
komşu	1
filan	1
bakkal	1
teslimat	1
süre	1
hesap	1
kısalma	1
vazife	1
akıcı	1
yok	1
yumurta	1
tereyağı	1
Basri	1
amca	1
deterjan	1
çamaşır suyu	1
sıvı sabun	1
öpme	1
litre	1
şaka	1

kuş	1
ters	1
kayıt	1
dünya	1
farklı	1
ilgili	1
sağlık	1
zararlı	1
baklava	1
insan	1
ihtiyaç	1
temiz	1
salon	1
müsaade	1
sakınca	1
aynı	1
sonuç	1
endişelen- me	1
rüya	1
tane	1
canım	1
yüzde	1
kutu	1
dağıtım	1
lazım	1
Çok Yönlü Otonom Yardımcı	1
baş	1

bütün (tam)	1
dağıtma	1
kütüphane	1
yazma	1
abartma	1
ad (isim)	1

FİLLER

Kelime	Sıklık (f)
de-	11
bak-	11
ol-	10
iste-	9
yap-	8
git-	8
gel-	6
gerek-	6
al-	4
götür-	4
bil-	4
dağıt-	4
hazırla-	3
yardımcı ol-	3
bul-	2
devam et-	2
seç-	2
gör-	2
dur-	2
teslim et-	2

yükle-	2
gönder-	2
değiştir-	2
konuş-	2
san-	2
gözünü sev-	2
merak et-	2
karış-	2
dön-	2
kal-	1
bitir-	1
atla-	1
çalıştır-	1
bit-	1
bas-	1
unut-	1
belirle-	1
tamamlan-	1
aç-	1
ezberle-	1
kaydet-	1
koyul-	1
tüket-	1
başla-	1
öp-	1
kaynaş-	1
çalış-	1
eşleş-	1
dinlen-	1

başlat-	1
yönlendir-	1
ilerle-	1
iş çıkışından	1
çık-	
bırak-	1
yıka-	1
yorul-	1
taklit et-	1
tarif et-	1
düşün-	1
tut-	1
tak-	1
zayıfla-	1
beslen-	1
yaz-	1
senkron ol-	1
rica ol-	1
onur duy-	1
geç-	1
bulun-	1

ZAMİRLER

Kelime	Sıklık (f)
ne	23
ben	19
sen	11
bu	10
o	7
biz	3

siz	3
kendi	2
bunlar	2
onlar	2
nedir	2

SIFATLAR

Kelime	Sıklık (f)
bir	13
çok	7
o	7
yapay	5
ilk	5
bu	4
iki	3
üç	3
en	3
doğru	2
önemli	1
şu	1
müthiş	1
gelecek	1
yeşil	1
sarı	1
sıradaki	1
sayısız	1
iyi	1
yetmiş üç	1
yeni	1
on dört	1

hiçbir	1
altı	1
beş	1
pek	1
delikanlı	1
kaç	1
bir sürü	1
sonraki	1

ZARFLAR

Kelime	Sıklık (f)
şimdi	5
daha	5
niye	4
az	4
diye	4
lütfen	3
çok	3
burada	3
gerçekten	3
zaten	2
yeniden	2
neden	2
sonra	1
önce	1
oradaki	1
orada	1
nasıl	1
artık	1
dümdüz	1

nereden	1
nereye	1
yine	1
nerede	1
henüz	1
hızlı	1
sizce	1
bayağı	1
hemen	1
acaba	1
öyle	1
yeterli	1
galiba	1
birazcık	1
hep	1
belki	1

SORU EDATI

Kelime	Sıklık (f)
mı-/mi-	23

EDATLAR

Kelime	Sıklık (f)
ile(-le/-la)	6
için	4
kadar	3
gibi	3
evet	3
sadece	3
tamam	3
göre	2

işte	1
------	---

BAĞLAÇLAR

Kelime	Sıklık (f)
da-/de-	8
ki	6
hem	5
ama	3
neyse	2
yoksa	2
bile	1
eğer	1
ve	1
yani	1
ya	1
çünkü	1

ÜNLEMLER

Kelime	Sıklık (f)
aaa	7
ayy	4
eee	3
merhaba	3
uff	2
ooo	2
harika	2
yaşa	1
hadi	1
efendim	1
şşş	1

şahane	1
vay	1
hah	1

DİJİTAL TAYFA

3. BÖLÜM

İSİMLER

Kelime	Sıklık (f)
şey	12
var	12
gol	11
Mert	11
mahalle	10
telefon	9
Hayri	9
sanal	8
internet	8
dünya	8
abi	6
Kamil	6
ödev	5
arkadaş	5
rekor	5
rüya	5
seviye	5
değil	5
gerçek	5
heykel	4
el(organ)	4

tüf	4
yıl(sene)	4
Akın	4
topuk	4
rozet	4
iş	4
bir	4
yok	3
yer	3
bey	3
oyun	3
tabi	3
holding	3
matematik	3
zaman	3
adam	2
canım	2
şarj	2
alet	2
hikaye	2
doğru	2
gökdelen	2
kardeş	2
jeneriklik	2
şut	2
saniye	2
kütüphane	2
karne	2
külâh	2

restoran	2
süre	2
kutu	2
kolay	2
soru	2
keyif	2
lazım	2
kişi	2
demek	2
insan	2
iyi	2
iki	2
otuz	2
Tüf Tüf Arena	1
uzay	1
Arena	1
yol	1
zevkli	1
dede	1
oğul	1
yolculuk	1
becerikli	1
amca	1
bank	1
teknoloji	1
toz	1
hız	1
hava yolları	1

uçak filosu	1
firma	1
sanayi	1
şirket	1
nakliye	1
lezzet	1
paketçilik	1
sol	1
sağ	1
marka	1
an	1
alem	1
söz	1
televizyon -cu	1
site	1
pas	1
kez	1
kurucu	1
nano- teknoloji	1
konu	1
dev	1
Mars	1
uzay mekiği	1
üçüncü	1
ikinci	1
Çıraklık	1
yanında	1

şef	1
kupa	1
üniversite	1
efendi	1
karşı	1
kurul	1
yönetim	1
başkan	1
turnuva	1
üç	1
salise	1
seçenek	1
enteresan	1
model	1
ödöl	1
liderlik	1
tablo	1
sıra	1
takım	1
hadsizlik	1
sonsuz	1
imkansız	1
özgeçmiş	1
oyuncu	1
meşgul	1
ikram	1
bağımlı	1
baş	1
gösterme	1

normal	1
mutfak	1
malzeme	1
porsiyon	1
miktar	1
afiyet	1
fikir	1
İngilizce	1
problem	1
peşinde	1
dokunuş	1
haz	1
hediye	1
yarışma	1
madalya	1
muhtar	1
kral	1
dahi	1
sanatçı	1
astronot	1
helal	1
hayat	1
kafa	1
ilgi	1
kalan	1
içeri	1
ağrı	1
aşure	1
atlamak	1

ayar	1
bırakmak	1
bulmak	1
çalışmak	1
durmak	1
geri	1
ortalama	1
rakam	1
oyalanma	1
öğrenmek	1
sonuç	1
sorun	1
ulaşmak	1
uyanmak	1
yapmak	1
yüzde	1
yüz	1
sıkıntı	1
sarmak	1
kazan	1

FİİLLER

Kelime	Sıklık (f)
ol-	14
gel-	14
yap-	12
yükle-	6
dur-	5
bak-	5
bit-	5

de-	4
bırak-	4
ye-	4
başar-	4
iste-	4
oyna-	4
at-	3
çöz-	3
al-	3
kur-	3
gör-	2
kır-	2
katıl-	2
kaçır-	2
doyur-	2
aç-	2
tut-	2
başla-	2
çarp-	2
yaz-	1
rahat bırak-	2
inan-	2
atla-	2
abart-	1
sil-	1
anla-	1
ulaş-	1
kapla-	1

san-	1
duy-	1
dinle-	1
gir-	1
kırıl-	1
bil-	1
unut-	1
duman et-	1
helal ol-	1
teşekkür et-	1
şaşır-	1
vuruver-	1
çek-	1
gönder-	1
hazır ol-	1
uğraş-	1
kazan-	1
çık-	1
acık-	1
hazırla-	1
seç-	1
pişir-	1
takıl-	1
topla-	1
üret-	1
yayıl-	1
dönüş-	1
yürüt-	1

uyan-	1
sür-	1
sor-	1
çıkır-	1
gıt-	1
kop-	1
kurtul-	1
kaydol-	1
elinden al-	1
kendini kaptır-	1
mucit ol-	1

ZAMİRLER

Kelime	Sıklık (f)
ben	16
ne	13
sen	10
bu	6
biz	6
kim	5
o	5
siz	5
kimse	3
bunlar	2
onlar	1
bütün	1
kendi	1

SIFATLAR

Kelime	Sıklık (f)
o	16
bir	14
bu	10
en	9
her	6
iyi	5
yeni	4
çok	4
son	3
üç	2
iki	2
üçüncü	2
şu	2
önemli	2
güzel	2
öyle	2
aynı	2
koskoca	2
büyük	2
başka	2
biraz	2
on iki	1
yirmi	1
akıllı	1
tek	1
hangi	1
dört	1

nasıl	1
kaç	1
sınırsız	1
her gün	1
gurme	1
uzun	1
ünlü	1
klasik	1
üç bin iki yüz kırk ikinci	1
iki yüz elli birinci	1

ZARFLAR

Kelime	Sıklık (f)
sonra	9
daha	6
böyle	5
niye	4
şimdi	4
nerede	4
artık	3
önce	3
burada	3
bir	3
iyice	2
fazla	2
hemen	2
galiba	2
asıl	2

çok	2
hala	2
tamtamına	2
diye	1
birlikte	1
aynı anda	1
hiç	1
hatta	1
zor	1
güzel	1
beraber	1
zaten	1
nasıl	1
bugün	1
orada	1
yıllarca	1
acaba	1
gene	1
gerçekten	1
tam	1

SORU EDATI

Kelime	Sıklık (f)
mı-/mi-	30

EDATLAR

Kelime	Sıklık (f)
ile(-le/-la)	16
kadar	7
sadece	4
evet	3

gibi	2
işte	2
için	2
hayır	2
tamam	1

yaşa	1
harika	1

BAĞLAÇLAR

Kelime	Sıklık (f)
de-/da-	26
ve	6
ki	5
ama	3
hem	2
bile	2
yani	1

ÜNLEMLER

Kelime	Sıklık (f)
aaa	4
eee	4
ahh	3
ha	2
ayy	2
hakikaten	1
vay	1
hadi	1
hee	1
heh	1
oh	1
huhu	1
yaşasın	1